

YURT DIŞI HATIRALARI

1

BİR GÜZEL GURBET KIRIM

Seher Durmaz

BİR GÜZEL GURBET
KIRIM

Seher Durmaz

BİR GÜZEL GURBET
KIRIM

SEHER DURMAZ

2003 - İSTANBUL

KAYNAK YAYINLARI ©

Bir Güzel Gurbet Kırım

Yayın Numarası:100   ISBN: 975-8775-15-4

ADRES: Bulgurlu Mahallesi Bağlar Caddesi No: 5   34696
Tel: 0(216) 522 11 88   Fax: 0(216) 522 11 99
Üsküdar/İstanbul

http://www.isikyayinlari.com

BASKI: ÇAĞLAYAN A.Ş.
Sarnıç Yolu No: 7 35410 Gaziemir / İzmir Tel: 0(232) 252 20 97/98

İçindekiler

TAKDİM

Gahi gurbet vatan olur gahi vatan gurbetlenir

Başka bir fikirle söylenmiş de olsa millet hayatımızı yukarıdaki mısra kadar iyi özetleyen pek az şey vardır. Hakikaten Vatan ve Gurbet pek az milletin hayat ve sanatında bizimki kadar büyük bir yer tutar. Uzun asırlar boyunca hayatımız uzak diyarları vatan haline getirmekle geçmiş.Devamlı yolda olmuşuz ve bu hayatımızın her alanına yansımış. Nitekim, Kanuni devrinin Avusturya elçisi Busbeq'in, ünlü Türkiye Mektuplarında isabetle tespit ettiği gibi cedlerimiz kolayca yıkılıp çatılan çadırlara benzeyen ahşap evlerde yaşamışlar. Taştan mamul camilerini, medrese ve vakıf eserlerini ise Baki olana tahsis etmişler. Henüz bir yurt kaybetme acısını yaşamamış olan o asırların bahtiyar insanları gurbet duygusunu fanilik duygusuyla mezc etmişler ve onu daha çok Mevlana'nın Mesnevi'sinde anlatılan vatanından koparılmış neyin hasret macerası olarak algılamışlar. Ne var ki bu bahtiyar çağlardan sonra cezir halindeki bir okyanus gibi son birkaç asırdır bütün göçlerimiz, çekilmelerimiz içe doğru, daha içeriye doğru gerçekleşmiş.. Şarkılarımızda ve türkülerimizdeki yanık gurbet kokusu, ayrılık ve sıla hasreti bundandır. Bu yanık sesler eski vatanların gurbet haline gelişinin hazin macerasıdır. Ne var ki...Ne var ki günümüzde bu okyanus sessiz sedasız ama derinden derine yeniden kabarıyor, köpürüyor. Ve bu yeni kabarışın öncüsü olan bir çok genç insan yeniden demir asa demir çarık yollara düşüyorlar. Heyecanlarımızı, ümitlerimizi, rüyalarımızı Afrika çöllerinden, Sibirya steplerine kadar uzak iklimlere taşıyor oralarda yeni bir destanın ilk mısralarını yazıyorlar. Ben de bu destanın isimsiz şairlerinden olan böyle bir aileyi, Şahin ve Seher Durmaz çiftini birkaç yıl önce Kırım'da tanımış, üç küçük çocuklarıyla

rına, ümit ve ümitsizliklerine şahit olmuştum. O zaman şöyle düşünmüştüm: Kırım'da ve diğer birçok diyarda bütün bu yaşananların senaryosunu kim yazacak, bu heyecanları hangi kalp, kalem ve kağıtla buluşturacak? Yaşadığımız tarihi yazmaya ne zaman başlayacağız? Yoksa bu sessiz tarihin satır araları böylece nisyan sisleri altında yitip gidecek mi?

Şimdi, o zamanlar misafiri olduğum Seher Hanımın, Kırım'da geçirilmiş üç yıllık hayat tecrübelerini incelerken bu temennimin kısmen de olsa gerçekleşmesinden mutluyum. Deneme türünün bu yalın, gösterişsiz ama usta kalemi birkaç fırça darbesiyle önümüzde bir manzarayı canlandıran mahir ressamlar gibi canlı hayat tabloları sunuyor bize. Bu tabloların içinde kimler yok ki: Günü gelince sessizce ölüveren, kapı önlerinin çekirdek satıcısı yaşlı Rus hanımları, 2O metrekarelik bir odaya sığan Özbekistan muhacirleri, fedakar öğretmenler, Türkiye'den ağzı süt kokarak gelmiş ve alınlarında dört beş yıllık çile ve emeğin şahidi olan kırışıklarla dönen gayretli öğrencilerimiz.. En çok da kadınlar, Kırım'ın çilekeş kadınları: Lenure Teyze, Gülnaz, Dilara Abla ve diğerleri..Bu sade ama duyarlı satırları okurken acıları, ümitleri, olumlu ve olumsuz yönleriyle insanın her yerde insan olduğunu yeniden öğreniyor ve okuduklarımızla çok zaman yer değiştiriyoruz.. Yazımızı şöyle bağlayalım.. Yaşayanları ve yazanlarıyla ey bu sessiz tarihin gösterişsiz aktörleri! Bir zamanlar vatan olan bütün bu coğrafyalarda sizin gayretlerinizle yeni bir ruh filizlenecek ve bu topraklar sizin terinizle, sizin mürekkebinizle, sizin gözyaşlarınız ve ve göz nurunuzla karılarak yeniden vatan haline gelecektir. O kutlu binaya birer tuğla olabilenlere ne mutlu!

Cihan Okuyucu

BİR KIRIM TATARI LENURE TEYZE

Lenure teyze, bir Kırım Tatarı. Elli beş yaşında, emekli öğretmen. Uzun yıllar Özbekistan'da yaşamışlar ve on yıl kadar önce Kırım'ın başkenti Simferopol'e (Akmescit) bağlı Kaminka köyüne yerleşmişler. Lenure teyzenin akayı (kocası) Seyran amca aynı köyün camisinde imamlık yapıyor.

İkisi evli üç oğulları, iki gelin ve iki torunlarıyla, Kırım ölçülerinde kalabalık bir aile sayılırlar. Kırım'da köy yaşantısı birkaç hayvan besleme ve küçük bir bahçede (azbar), ev için gerekli sebze ve meyve yetiştirmeye dayalıdır. Kırım'da pek nadir olan aile örneği sergiliyorlar Lenure teyzeler. Hangi açıdan mı? İşte şimdiye kadar tanıdığım istisna kadınlardan biri olan Lenure teyzeye dair hayat kareleri:

Onu, komşumuz olan bir Türk aile sayesinde Kırım'a gidişimizin ilk haftalarında tanımıştım. Her ne kadar Tatarca–Rusça–Türkçe karışımı dilini anlamakta güçlük çeksem de içim ısınmıştı. Gurbetin soğuğunun zemheriye baskın geldiği o günlerde, yeni Türk aile ve öğrencilerle tanışmış olmama rağmen Kırımlı bir hanımefendinin yakın alâkası hiç de yabana atılacak bir husus değildi.

Kırım'da doğan Türk çocuklarını, "Torunum!" deyip bağrına basan; ana–baba ocağını, yurdunu terk ederek eğitim seferberliği içinde yerini alan öğrencilere bütün şefkatiyle kucak açan; öğretmenlere ve eşlerine kendi evlatları gibi muamele eden; hatta ilk gidenleri evinde haftalarca misafir eden muhabbet fedaisi, ensar ruhlu bir hanım Lenure teyze. "Torun"larından biri mi hastalandı; alıp doktora koşar. Diğerine fırsat buldukça Rusça öğretir. Bir başkasıyla, bir başka zaman çocuk parkında; belki de okul yolundadır.

Benim çocuklarımı da parkta ilk gezdiren, rahatsızlıklarında hastane yollarında koşturan ve onlara Rusça alfabeyi öğreten, okul yolunu gösteren odur. Derdi olana dert ortağı, ihtiyacı olana yardımsever, hastası olana hastabakıcı, misafir olana ev sahibidir.

Fedakârlıkta sınır tanımayan Lenure teyze, emeğine karşılık hiçbir şey istemez; her güz onlarca kavanoz konserve, turşu, reçel ve komposto hazırlayıp, Türk aile ve öğrencilerine verir. Kırım'da yaşadığımız dört yıla yakın sürede onun birbirinden leziz kışlıklarından biz de istifade ettik minnet duyguları içinde.

Lenure teyzenin misafirperverliğini bilmeyen yok gibidir Türk gurbetçilerinden. Onun misafirsiz geçen günleri nadirdir. Hafta sonları Türk aileler için bir soluklanma yeridir onun evi. Bayramlar onun evinde bir başka keyifli, bir başka huzurlu geçer. Konfordan, rahattan ve bol sudan mahrum tipik bir köy evinde yaşıyor Lenure teyzeler. Maddî gelirleri pek öyle yüksek olmasa da gönül evleri öyle ferah, öyle zengin ki; onların fakir sofrasındaki samimiyet, huzur iklimi nice dostları bir araya getiriyor, nice hoş sohbetlere menzil oluyor. Gurbetin aşılmaz yokuşları orada düzleşiyor, geçilmez geçitlerine köprüler kuruluyor.

Sofraların biri kaldırılıyor, diğeri kuruluyor. Cezve inmez oluyor ocaktan. Kaymaklı acı kahvesindeki köpüklü hazlar, konuklara kırk yıllık hatıralar bırakacak keyfiyette sunuluyor. Bir tarafta bahçenin köşesindeki odun ocağında Özbek pilavı demleniyor, diğer tarafta tavada nar gibi çiğ börekler kızarıyor; öte taraftan ise tencereye dizili mantıların buğusu yükseliyor. Sımsıcak ev ekmeği ve buz gibi kompostolarla, ağızlara layık, gönüllere şenlik sofralar donatılıyor.

Lenure teyzenin insana hizmeti sadece gurbetçi dostlarına mı münhasır? Elbette hayır. Köyündeki yoksullar için yardım peşinde koşan, birçok hasta yakını ya da köylüsü için günlerce hastanelerde sabahlayan, çevresindeki onlarca işsize iş bulmak için uğraşan, muzda-

rip bir gönle teselli kaynağı olan, yetim ve öksüzlere yediren içiren, onlar için umut ve sevinç kaynağı olan Hızır gibidir.

Bütün bunların yanı sıra o, evinde hem örnek bir anne–kayınvalide, hem eş hem de babaanne. Hanımları kıskandıracak düzeyde bir kitap sevdalısı... Okur, araştırır ve bilgisini meraklı, hevesli dostlarıyla paylaşmaktan zevk alır.

Dişinden tırnağından artırarak insanlara ikram eden; sıhhatinden, vaktinden tasarrufta bulunup hayır ve hizmetten geri durmayan; sevda insanı Lenure teyze... Elleri nasırlı, gönlü sırlı... Hakk'a bağlı, yüreği dağlı, dili dualı... Rasulullah hayranı, ensar edalı, hızır mânâlı...

GÜLNAZ

Hayat ırmağının hızla akıp geçtiği, hakiki imtihanın devam ettiği ve bizlerin belki de ırmakta yansımakta olan birer kabarcık misali, Derya-ı Mutlaka yürüdüğümüz dünya içinde nice dünyalar...Kimisi dünyaya renk katan, kimisi zehir akıtan... bazısı öylesine yaşanan, bazısı ibret levhası olan... Oysa mühim olan, yaşananların ebedi bahtiyarlıkları yaşatacak nitelikte olması.

Dağılan Sovyetler Birliğinin, yeşilliklerle kaplı şirin bir bölgesinde, başşehrin mutena kasabalarından birinde yaşayan, hatırı sayılır, varlıklı denebilecek bir ailenin en büyük çocuklarıydı Gülnaz. Dedesi köyün mollalarından imiş. Onu tanıdığımda henüz üniversite tahsiline devam ediyordu. Bazı arkadaşları gibi kendisini çok da bahtlı görüyordu. Zira bir vesile ile yıllardır üzerinde taşıdığı Müslüman Türk kimliğinin manasını anlamış, hayatını bu istikamette devam ettirmeye çalışan, çevresine örnek olan genç kızlardan biriydi.

Bir yıl kadar sonra da başarıyla mezun olmuş; ama uzun arayışlardan sonra maalesef kendisi için uygun bir iş bulamamıştı. İşte, ailesiyle arasındaki muhalefet rüzgârları o zaman esmeye başlamıştı. Gülnaz, bir manada kader arkadaşı olan Ayşe ve iki arkadaşlarıyla daha paylaştıkları evlerinde, gecelerini gündüzlerine katıyor, hazırladıkları samsa, poğaça ve kurabiye gibi hamur işlerini işyerlerine satıyorlardı. Aylarca devam eden bu yorucu işten elde ettikleri kazançlarının bir miktarını da çevrelerindeki öğrenci kardeşleri için ayırıyorlardı. Zor kazanılan bir parayı hibe etmek kolay olmamalıydı. Bu-

Belki de öğrencilik yıllarındaki zor günleri düşünerek...

Bu zamanlarda, onlarla yaşadığım komşuluktan öylesine hoşlanmıştım ki; henüz birlikte yudumladığımız çayların tadı damağımda, hoş sohbetlerin sıcaklığı içimde, garipliğimi bölen yakınlıkları yanımdadır.

Hayat hızlı... Herkes gibi Gülnaz için de değişerek akışına devam ediyor ve ben Ayşe'nin görkemli düğününden bir iki ay sonra Gülnaz'ın da düğünü olacağını öğreniyorum. Bir yönüyle çok seviniyorum, dindar birisiyle evleneceğinden dolayı... Gülnaz'ın ailesinden gelen itiraz, dayatma ve baskıların yoğunluğu hiç de iç açıcı değil. Zor bir nişanlılık dönemi, ondan da zor bir düğün. Yıllık iznimizi kullanmak üzere kendi memleketimizde olduğumuzdan dolayı katılamamıştık bu düğüne. Ama gençlerin düğünün İslamî ölçülere göre olmasını istemesine, kızın ailesinin şiddetle karşı çıkmasının büyük huzursuzluklara sebep olduğunu sonradan öğreniyorum üzülerek, çaresiz... Gülnaz'ın fotoğraflarındaki yüzü gülmüyor en mutlu gününde...

Artık onlar evli. Gülnaz'ın ailesiyle olan ağır imtihanı artarak devam ediyor. Gülnaz'ın eşinin uzun bir süre işsiz kalması, karşı tarafın sesinin daha fazla çıkmasına sebep oluyor. Gülnaz annesinden ne çeyizlerini alabiliyor; ne de bir sevgi görüyor. Aksine anne-babasının, kardeşlerinin; hatta diğer yakın akrabalarının ağır hakaretlerine maruz kalıyor; eşini bırakması, kendileriyle yaşaması için baskı görüyor. Gülnaz'ın, kocasıyla hiçbir problemi olmadığını, eşi en kısa zamanda iş bulursa durumlarının düzeleceğini, biraz sabırlı ve umutlu olmaları gerektiğini ailesine anlatabilmesi ise mümkün gözükmüyor...

Gülnaz'ın, evliliğini tebrik için gittiğimiz, bir oda ve bir mutfaktan müteşekkil evinde, bir parça kendimizi sorgulama imkânı buluyoruz arkadaşlarla... Nankörlüğümüze, kanaatsizliğimize söz geçirebilme fırsatı... Ev sahibine ait, eski bir gardırop, yıllara meydan

okumuş iki divan, birkaç yer minderi ve yıpranmaya yüz tutmuş bir halı. Alışık olmadığımız bir yeni gelin evi. Hediyelerimizi mahcubiyetle kabul ediyor Gülnaz.. Sabır ve tevazusunu istiğna hasleti ile zenginleştirmiş. Çok az da olsa yardım kabul ettirebilmek pek güç Gülnaz'a. Sofrası fakirce; ama cömertçe... Aylar öncesi arkadaşıyla birlikte yapıp sattığı, lezzetli samsalarından bize de yapmış. Daracık odasında, biraz duygulu ama oldukça anlamlı bir çay saati geçiriyoruz... Tuvaletleri ev sahipleri ile müşterek, banyoları ise büyükçe bir leğen olan bu dar ve loş evden, büyük bir burukluk içinde ayrılıyoruz. İçimizdeki Gülnaz'ın yerini büyüterek ve yaldızlayarak.

...Aylar geçmesine rağmen Gülnaz'ın kocası hâlâ işsiz. Üstelik uzun süreli bir misafir kabul etmeye mecbur oluyorlar... Çok yakın bir akrabaları... Gülnaz, kabul etmemesine yönelik nasihatlere uymaya muvaffak olamıyor, kocasına hayır diyemediği için... Zor günler birbirini kovalıyor... Aslında misafiri çok seven Gülnaz, kocasının bu akrabasının misafirliğinden oldukça şikayetçi görünüyor. Neden olmasın ki.!... Kendileri yiyecek bir şey bulamazken misafirine ne ikram etsin? Hem mutfak, hem hol olan evlerinin ikinci ve son bölümünü misafiri için ayırmak öyle kolay bir şey mi? Gülnaz'ın tek tesellisi dostları ve birkaç aile. En önemlisi de cömertçe akıttığı gözyaşları...

Gülnaz için sıkıntılı günler bitmez tükenmez oluyor...Ailesinin eziyetleri de...

Gülnaz bir bebek bekliyor. Pek çok anne adayına göre dayanıklı, sağlıklı. Doktora gitmesi gerektiğini ona anlatamıyoruz ama halini anlıyoruz. Bu günlerini doktor kontrolünde, düzenli ve dengeli beslenerek geçirmesi onun için imkânsız gibi. Ne günlük süt ihtiyacı, ne özel bir elbise, ne de bebeği için bir alışveriş lüksü var. Onun kalbini kırmadan bir hediye vermek için, çok dikkatli olmamız gerektiğini biliyoruz. İhtiyacı olan şeylerin, kendisine hediye olarak takdimi, onu incitebi-

liyor. Bir süre daha karnı burnunda samsa ve poğaçalar yapıyor bir iki iş yeri için; ama devam ettiremiyor sağlık problemlerinden dolayı... Ailesi, ne kızlarıyla ne de damatlarıyla barışmış değil... Bundan dolayı, maddî bir destekleri de olmuyor... Gülnaz ailesine olan hürmetinden ve nezaketinden asla taviz vermiyor, “Allah müsaade etmemiş.” diyor. Sabrı hayatına ilmek ilmek dokumaya devam ediyor... Ne tazyiklere kapılıyor; ne de kadere itiraz edip başını örse vuruyor. Allah gibi yar olmayacağını dile getiriyor...

...Sabahın erken saatleri... Kahvaltıdayız. Sonrasında bazı ziyaretlerimizi gerçekleştirmek için yola koyulacağız. Zil sesiyle kapıya koşuyorum ve kendisinden merakla müjde beklediğim Gülnaz’ı karşımda buluyorum. Arkadaşlarını evlerinde bulamayınca bize gelmiş. Ailesinin yaşadığı kasabada doğum yapmayı planlamasına rağmen, hastanedeki tadilat nedeniyle şehrin başka bir hastanesine sevk edildiğini söylüyor. Hemen içeri buyur ediyorum. Kahvaltıdan sonra Gülnaz ile kızkardeşini evde bırakarak, bir gün öncesinden söz verdiğimiz ziyaret için çıkmak zorunda kalıyoruz.

Gecenin ilerleyen saatlerinde beklediğim haberi alıyorum. Gülnaz’ın ambulansla kaldırıldığı hastanede nur topu gibi bir oğlu dünyaya geliyor.

Ertesi gün birkaç arkadaşla birlikte soluğu hastanede alıyoruz. Hastane kuralları gereği bizi içeriye almıyorlar. Elimizdeki yiyecekleri, kapıya kadar gelen Gülnaz’a; bebeğine ve kendisine, uzun, sağlıklı ve hayırlı ömürler dileyerek teslim ediyoruz. Bu aynı zamanda benim veda ziyaretim oluyor Gülnaz’a.

Hastanenin bahçesindeyiz. Göğe yükselen ağaçlar arasından hastanenin bir odasının penceresine bakıyoruz. Zira o pencereden bize gülümseyen masum çehreli, yorgun bakışlı bir anne ve kucağında, bembeyaz kundakları içinde yavrusu var. Mesafelere ve engellere aldırmadan bu hoş silueti fotoğraflaştırıyorum.

(Bu hikaye, Rusya'nın şirin bir bölgesinde yaşamakta olan genç bir hanımın hayatından birkaç yılda yaşadıklarının bir özetidir.)

ANA YÜREĞİ

Dört yıl kadar önceydi. Bahar kendini iyice hissettirmeye başlamıştı. Genç kadın sabahın ilk ışıklarının az ardından hazırladığı çocuklarını babalarının nezaretinde ana okuluna yolcu etmenin sıradan telaşı içindeydi. Yaşları birbirlerine çok yakın üç çocuğun hazırlanması hafife alınacak bir iş değildi. Olsun, o rayına oturttuğu bir nizam içinde zoru kolay etmeyi başarabilmişti. Ne güzel bir Allah vergisiydi analık!

Gülücükler, hoşça dilekler eşliğinde uğurladı asansöre binmek üzere olan çocuklarını kapının eşiğinden. Sonra hafiften bir buruklukla kapıyı kapattı. Kendisini bekleyen günlük işlere yönelmeliydi vakit kaybetmeden.

Ne zaman bir başına kalsa, hemen düşüncelerini davet ederdi yanı başına. Onlar da darmadağınık bir halde, birbirleriyle yarışırcasına koşuverirlerdi. İşte şimdi yine başına üşüşüyor düşünceler... Âdeta birbirlerini kovalıyorlar. Dur durak nedir anlamadan, pervane gibi dolaşıp duruyorlar.

...Ocak ayının başlarında taşınmışlardı buraya. Yeni bir ülke, yeni bir şehir, yeni bir semt, yeni bir ev... Kocası da, kendisi de seviyorlardı kepçe-kazan misali gezmeyi, dolaşmayı. Yeni yerler görmeyi, yeni insanlar tanımayı, eğitim, hizmet seferberliği içinde çalışmayı... Yabancılara bir musiki zarafetindeki dilimizi öğreten, zengin kültürümüzü tanıtan, beyne'l –milel dostluk köprüsünde yer alan, bir vefa borcunu ödeme gayretini güden binlerce insandan biri olmayı... Kendisi için de elbette yapacağı çok işler olacaktı; zira kervanın yükü ağırdı, herkes için taşınacak bir yük vardı. Hayır, yük değil, cevher! Bezenecek bir cevher niçin olmasındı? Zaten bundan evvel yaşadıkları ülkeden bunlara aşina idi.

Ev işi... Ne göze gözükür, ne de kıymeti bilinir. “Her gün aynı iş, biraz peşini bırakayım da şu işlerin, Rusça çalışayım.” diye geçirdi içinden.

“Ne kadar zor bu Rusça Allah’ım! Bir parça konuşup anlayabilecek kadar bari öğrenebilseydim. Geleliden bu yana ancak alfabeyi sökebildim.”

Öğrendiği her bir kelime, bir servet gibiydi sanki. Belki de ilk hevesle öyle hissediyordu. Henüz bildiği kelime sayısı yüzü aşmamıştı. Bu kadar kelimeyi de bir araya getirip bir cümle kurmak kolay değildi. Alfabesi, grameri, telaffuzu tamamıyla farklıydı. Filoloji fakültesi mezunuydu, dillere meraklıydı ama bu, Rusça’yı öğrenmek için kafi değildi. Yine de büyük bir gayretle, buraya gelirken İstanbul Beyazıt meydanındaki sahaflardan aldıkları “Rusça Öğreniyorum” kitabını aldı eline...

Telefon sesiyle irkildi, elinde kitabıyla telefona koştu. Ahizeyi kaldırdı. Kocasının sesiydi. Büyük bir tedirginlik yüklendi dakikalara. Duyduklarıyla bütün düşüncelerinden sıyrıldı birden. Elindeki kitap yere düştü...

Beş yaşındaki kızı ana okulunun girişinde düşmüş, alnı yarılmış, hemen hastaneye götürmüşler. Yarası büyükmüş, dikiş atılıyormuş.

Çok endişelenecek bir şey olmadığını, henüz koridorda beklemekte olduklarını söylemişti eşi. Ama kim durdurabilirdi ki anayı.

“Hangi hastane?” diyebildi. Yakındaki bir hastanede oldukları, ama bulmasının zor olacağı cevabı onu hiç de teskin etmemişti. Eşinin hastaneyi tarif etmeye niyeti yok gibiydi. Israrları neticesiz kalmıştı. Telefonu kapattı.

Zaman daraldıkça daralmış, ev âdeta zindan olmuştu. Nefesleri düzensizleşti, eli-ayağı tutmaz oldu. Kalbi küt küt atıyordu. Gözyaşları süzüldü durdu yanaklarına sessizce. Evin içinde dört dönüyordu. Bir o oda, bir bu

oda... Salon, mutfak, hol, pencerelerin önü, telefonun yanı. Hiçbir yer sükunet için yetmedi. Artık hıçkırıklarına da hakim olamaz haldeydi. Aklına, sağlık karnesi çıkarttırmak için birkaç defa gittikleri hastane geldi. Zaten çocukları da bu hastaneye kayıtlı değil miydi?

Apar topar hazırlanarak çıktı evden. Hıçkırıklarını da zoraki kesti. Asansörden inişi, durağa koşuşu ve kendini bir marşutkaya (dolmuş) atışı kaşla göz arasında olmuştu. Aceleden yanına para almayı da unutmuştu. Allah'tan, cebinde, önceden kalmış kapikler (madeni para) vardı. Hastane iki durak öteydi. Ücreti uzattı şoföre. Üzerindeki bakışlara aldırmadan hep ağladı... İneceği durağı söylemesine gerek kalmadan inenlerin peşinden kendini aşağı attı. Kendisine hiç bitmeyecekmiş gibi gelen yolu, hızlı ve telaşlı adımlarla geçtikten sonra, hastanenin girişine uzanan koridordaki danışmaya sokuldu. Neyi, nasıl soracağını bilmiyordu. Yolda prova yapsa da pek işe yaramadı. "Küçük bir kız çocuğu getirdiler mi?" sorusunu Rusça söylemeye çalıştı ama nafile. Karşısındakiler kendisini bir türlü anlamıyorlardı. Bir yandan ağlıyor, bir yandan da işaretlerle kızını sormaya çalışıyordu. Nihayet anlatabildi; lakin cevap olumsuzdu. Alnı yaralı bir kız çocuğu getirilmemişti. Kadın inanmak istemedi. Gezip bakmasını söylediler. Koridorlarda birkaç tur attı. Sağa-sola bakındı durdu. Nafile! Dışarı çıktı. Buğulu gözleri etrafı süzüyordu. Nafile! Koşar adımlarla eve dönmekten başka çaresi yoktu. Belki de eşi, kızını eve getirmişti. Evi ile arasındaki mesafeleri kapatmak için bütün gücünü adımlarında yoğunlaştırdı. Marşutkaya binmek için parası da kalmamıştı çünkü.

Kan-ter içinde geldi eve. Kapıyı açtı, içeri girdi. Yoklardı. Beklemekten başka çaresinin kalmadığını biliyordu; fakat bir de bunu yüreğine dinletebilseydi keşke!

Öğle saatleri... Zilin çalmasıyla kapıyı açması bir oldu. Kızı babasının kucağında yarı uyur yarı uyanık bir vaziyette gülümsüyordu. İyi gözüküyordu. Kucağına aldı, öptü, öptü... Alnına sargı sarmışlardı. Yara ve dikiş izleri görünmüyordu. Kadının yüreğine su serpilmişti az da olsa. "Rabbim beterinden korusun." dedi, kızıyla ilgilenmeye koyuldu...

Kızını eve bırakan baba, evden ayrılalı kısa bir zaman geçmişti ki, kapının zili tekrar çaldı. Kapının önünde yedi yaşındaki oğlu, az ötede de okullarından iki bayan öğretmen duruyordu. Birinin kucağında yatmakta olan üç yaşlarındaki oğlunun bir gözü sargılıydı. Neye uğradığını şaşırdı ana. Yüreği tekrar attı pır pır. Gözleri doldu, eli ayağı titredi. Bayanın kucağındaki oğlunu kaptı ve olanları bir an önce öğrenmek istercesine iki bayana çevirdi bakışlarını. Tatar olanı yarı Rusça, yarı Tatarca olanları anlattı. Oğlu salıncaktan düşmüş, kaşı yarılmış. Hastaneye götürüp dikiş attırmışlar. Doktor çok şaşırmış. Birkaç saat ara ile iki kardeş getirilince. Hem de Türk.

...Ananın yüreği cız etti. Kocasına telefon edip, durumu haber verdi. Haberi alan baba da hüzün içinde "Verilmiş sadakamız varmış, beterin beteri vardır, Allah korumuş. Hemen bir adak kestirip dağıtalım." diye teselli etti.

...Ana, çocuklarının yanı başından bir an olsun ayrılmak istemiyordu. Ama yüreği onu alıp kendi annesinin başucuna götürdü. Yeniden düşüncelerini çağırdı... Bu sefer düşüncelerini kendi annesi ihata ediyordu...Yıllar önce annesinden ilk ayrılışını anımsadı. Daha öncelerine gitti, âdeta çocukluk, ergenlik ve gençliğinin ilk dönemlerinde kayboldu. Annesinin yüreğini hırpalayan, yakan, kavuran onlarca hatıralar arasına kendini bırakıverdi. Bütün kahrını çeken annesini hayır dualarla yad etti... Yüreğine düşen kıvılcım, başının tacı, anasının hasretinden... Nazarlarını çocuklarına

çevirdi. “Rabbimin ne güzel emanetleri” deyip; bağrına bastı...

Huzur-u İlahi’ye yöneldi, ellerini açtı Mevla’sına: “Ey bizleri görüp gözeten (Rakib), hakiki ve mutlak koruyucu (Hafiz) olan Allah’ım! Bir ananın yavrusuna şefkati, senin mahlukatına olan merhametinin ancak yüzde biridir. O da senin katındandır. Bütün çocukları olduğu gibi, benim de çocuklarımı koruyan meleklerin vardır. Sana ne kadar şükretsek azdır. Sen hepimizi koru. AMİN.”

GURBETTE BİR TÜRK AİLESİ

Yaklaşık yedi yıl önce, İstanbul'un en modern semtlerinden birindeki rahat yaşamlarına, geniş çevrelerine, yolunda giden işlerine veda ederek uzak diyarlara göçen bir aile... O günlerden bu günlere bu göçü, gurbette geçen uzun yıllarını, hicret ruhuyla taçlandırma gayreti içindeler...

Pırıl pırıl üç erkek çocukları var Melike Hanım ve Mustafa Bey'in: Fatih, Yavuz ve Giray. Fatih, bir Rus ilköğretim okulunun üçüncü, Yavuz birinci sınıfında okuyor. Rusça'yı da, orada uzun zamandır yaşayan pek çok büyüklerinden daha iyi konuşuyorlar. Henüz beş yaşındaki Giray ise; burada doğmuş. Birbirinden sevimli bu üç çocuk, tamamıyla yabancı bir kültürün içinde büyüyor olmakla birlikte, anne-babalarının öz değerlere, törelerine düşkünlükleri noktasında oldukça bahtlı sayılabilirler.

...Melike Hanım'ın en büyük derdi, çocuklarını İslamî terbiye ile yetiştirebilmek. Bununla alâkalı kitaplara müracaat etmek, dostlarıyla fikir teatisinde bulunmak, onun için kaçınılmaz bir vazife. Çocuklarının minicik ellerini açıp, büyük bir ciddiyetle, istekle dua etmeleri, şevkle ilahi söylemeleri ve namaza özenmeleri bu konudaki gayretinin bir tezahürü.

Mustafa Bey, kendi yağında kavrulan bir esnaf. Zaman zaman işlerinin iyi gitmemesinden, üst üste krizlerden, buhranlardan dolayı geleceğe dair ümitlerinde kırılmalar olsa da, o hizmet düşüncesinden bir an olsun ayrılmamış. Oldukça eski arabasıyla hep mekik dokumuş, gurbet kasırgasının önüne sürüklediği engellere, zorluklara aldırmadan; karlı-buzlu, sıcak-tozlu yollarda, kutsal vazife uğruna. Uçan tenekesiyle (biraz eskice olan arabasına konan isim) kâh dostlarını ulaştırmış menzillerine, kâh eşya taşımış öğrencilerin evlerine.

Uçan tenekenin tanışmadığı bir gurbetçi, iz bırakmadığı yol kalmamış âdeta. Bayramda –seyranda, hastalıkta-sağlıkta paylaşılamayan bir vasıtası olmuş herkesin.

Gurbette yedi yıl… Dile kolay… Bazen bir saati bir güne bedeldir gurbetin. Maddî imkânsızlıklar sebebiyle tatillerini memleketlerinde geçiremeyenler için daha acımasızdır gurbet. Can ve mal güvenliğini muhafaza etmek daha zordur gurbette. Gurbeti harfiyen yaşayan bir aile Melike Hanım-Mustafa Bey ve çocukları…

…Dükkanlarına hırsız girmiş, kargolarda eşyaları telef olmuş… Melike Hanım, bir keresinde, vize probleminden dolayı, yaşadıkları şehre çok uzak bir şehrin bir otel odasında, yanında üç çocuğu olduğu halde alıkonulmuştu; hem de maalesef temiz olmayan bir ortamda, yeterli gıdadan mahrum bir vaziyette. Memleketine gidip gelme bir işkence olmuştu onun için…

Nitekim onlar, zahmeti rahmete tercih ederek reh-i sevdada yürüme gayretindeler… Kadr ve kıymetleri bilinse de bilinmese de, kendilerini Hakk'a adamış; hakikate ait değerleri her şeyin üstünde tutan gönül insanlarından… Bu husustaki gayretleri onları, dünyevi hisseler adına az ile iktifaya, uhrevi hisseler adına ise; çokların peşinde olmaya odaklamış. Gerek Melike Hanım, gerekse eşi, pek çokları gibi, kudsi hizmetlerden asla geri kalmaya tahammülleri olmayan insanlardan. Bununla alâkalı serzenişlerine sıklıkla şahit olmuşuzdur.

Melike Hanım için, ziyaret maksatlı bulunduğu bir evin kapısının önündeki çöpü alıp atmak; Mustafa Bey için, bir başkasının işini kendi işine tercih etmek, hatta, başkalarının ihtiyaçlarına koşarken kendi evinin ihtiyaçlarını unutmak sıklıkla rastlanan bir haldir.

Melike Hanım ve eşi, "Türkiye'ye dönmeyi ne zaman düşünüyorsunuz?" sualine, "Biz buraya hicret ettik, dönmek yakışık almaz." diyorlar. Bu, işin, niyetlerle amellere sonsuzluk yaşatma ufku. Onlar, her yeni gelen

Türk ailesine, öğrenciye bütün yürekleriyle "Hoş geldiniz!" derken; her ayrılanı büyük bir buruklukla uğurluyorlar...

Artık onların da, nice gurbet diyarlarına dağılmışlar gibi, dillerinden düşürmedikleri bir tesirli duaları var: "Ey bizi bu gurbete atan Allah'ım, bundan muradın ne ise onu vicdanlarımıza duyur. Ve sadece duyurmakla kalma, bizi o duyguyla doyur. Bu işin hakkını vermeye, bu vazifenin gereğini yapmaya muvaffak eyle. AMİN."

DİLARA ABLA VE KIZLARI

Bir ekonomist olan Dilara Abla, yaşamakta oldukları, Türkçe ifadesi ile Karasu Kasabası'nda pazarcılık yapıyordu. Bir manada eşine destek oluyor görünse de; aslında işin önemli bir kısmını o idare ediyordu. Kasaba pazarında sattıkları ürünlerin bir kısmı satın alınma bir kısmı da kendi evlerinde ürettikleri birbirlerinden nefis, alımlı, bir o kadar da zahmetli kurabiye, tort (yaş pasta) ve baklava gibi ürünlerdi.

Kolay bir iş değildi, günün büyük bir kısmını çalışarak geçirdikten sonra, evde, ertesi gün için, gece yarılarına kadar, tepsi tepsi kurabiyeler, tatlılar pişirmek. Dilara Abla, hem kendi gayretiyle, hem de bir komşusunun, nadiren de olsa kızlarının yardımlarıyla, bu işin üstesinden geliyordu. Nadiren de olsa dedim; zira, kızlarından Emine, kasabalarına takriben bir-bir buçuk saat uzaklıktaki başkentte bir üniversitenin birinci sınıfında, diğer kızı Hacer ise; yatılı lisede okuyordu. Anneye destek, kendilerinden küçük olan erkek kardeşlerinden geliyordu çoklukla.

Bu işler, her aile için başka bir şekliyle de olsa, yaşanması lüzumlu addedilen meşgalelerdendi. Zaten onları öne çıkaran, herkesin takdirlerini kazandıran yönleri, bu yoğun çalışma temposunun ötesindeydi...

Onlar, kasabalarına gelen Türk hocalar sayesinde, yıllarca habersiz olarak yaşadıkları dinimizi öğrenme imkânına sahip olmuşlar. Hocaların bu konudaki gayretlerine, büyük bir heves ve gayretle mukabelede bulunarak, bu imkânı değerlendirmişler. Her Ramazan'da, bir gelenek şeklinde, Türkiye'den gelen hocalara, bir ay boyunca ev sahipliği yapmayı kasabanın imamı ve ailesi ile birlikte, vazgeçilmez bir vazife telakki etmişler. Birkaç defa konuk olduğumuz iftar davetle-

misafirlerin teravih için camiye gitmelerinin ardından çoluk-çocuk dizilen saflarla kılınan teravihler, tesbihatlar, dualar... Dünyamızdaki onca ağırlıkları hafifleten, ruhumuzu sürur ve sükunetle çepeçevre saran, dostluklarımız arasındaki mesafeleri örten ve şimdilerde özlenen hatıralardan...

Bu güzide aile ile tanışıklığımız müddetinde, müşahede ettiğimiz, ibrete şayan tavırları, gayretleri, pek çok kimse için örnek olmuştur. Dilara Abla, kızının arkadaşlarını da kızı gibi bilip, onlara maddî-manevî alâkasını göstermeyi bir mesuliyet duygusu içinde devam ettiriyordu. Kendi ailelerinden böyle bir desteği bulma imkânı olmayan talebeler için, bu ne bulunmaz bir nimetti! Kendi sofrasının yanı sıra, onların sofrasını da donatmak, kendi kızlarıyla birlikte onların güzel ahlâkla bezenmeleri için elinden geleni yapmak, onların bu manadaki ihtiyaçlarına cevap vermenin yollarını aramak onun için ihmal edilemez bir görev haline gelmişti. Gerektiğinde iaşelerine katkıda bulunuyor, gerektiğinde kıyafet tedarik ediyordu. Pek çoğumuzun mırın kırın ettiği yiyecekler, tenezzül etmediği giyecekler öğrenciler için lüks sayılabiliyordu.

Dilara Abla, çevresinden pek çok kızın düğününde de bir ev sahibi gibi koşuşturur. İkram hazırlar, misafirlerle ilgilenir... Her genç kızın İslamî ölçüler ışığında yuva kurması onun en büyük mutluluklarındandır. Bunun için elinden geleni yapmanın kendine haz verdiğini yansıtır etrafına.

...Pazarda da helâl ve temiz gıdalar satmayı bir borç bilir. Müşterilerine tavsiyeleri de hep bu yönde. Tavsiyelerine kulak verip, ona göre alış-veriş yapanların çok olduğunu dile getirirken, yadırgayanların da olduğunu teessürle ifade eder durur dostlarına.

O, bulunduğu her ortamda, etrafındakilere ümit, heyecan ve sevgi dağıtır büyük bir cömertlikle. Hayat dolu bir hanım Dilara Abla ve insanlara yaptığı hizmetleri de öyle.

Emine ve Hacer... Her ikisi de ailesi ve hocaları sayesinde kazandıkları değerleri birer mücevher olarak saklamaya azimliler. Bu iki kardeş büyük –küçük herkese heyecan, ümit, hürmet, muhabbet dağıtıyorlar âdeta. Türkiye'ye hayranlıklarını her fırsatta dile getirirlerken, Türkçe'yi de çok iyi konuşabiliyorlar. Bunu Türkçe'yi çok sevmelerine, tedarik edebildikleri kadarıyla Türkçe kitap ve dergi okumalarına, Türk aile ve öğrencilerle sürekli görüşmelerine bağlıyorlar. Küçükken Türkiye'ye gelmişler. Anneleri iş için geldiğinde çocuklarını da getirmiş gezmeleri için. O zaman hem küçük oldukları için, hem de Türkçe bilmedikleri için pek bir şey anlamamışlar bu geziden. Şimdi Türkiye'ye gelmeyi, özellikle de camilerimizi ziyaret etmeyi istiyorlar tekrar,"nasipse" demeyi unutmadan.

Bir süre Emine ile arkadaşına ders vermiştim. Anladım ki; her ikisi de sınıflarındaki arkadaşlarına çok düşkünler. Arkadaşlarının Müslüman kimliklerine rağmen, dinimizden habersiz yaşamaları, kütüphane yerine eğlence yerlerine gitmeleri, edeplerine sığdıramadıkları giyim ve tavırları onları o kadar üzüyor ki..."Biz de bir zamanlar onlar gibiydik, Allah'a şükür asıl cevherimizi tanıdık, dünyalar bizim oldu, bir de arkadaşlarımız tanısa!" ifadeleriyle bu hüzünlerini vurgulayıp duruyorlardı. Bu kederle birlikte sahip oldukları değerleri en güzel şekilde temsil etmeye çalışmanın en mühim vazifeleri olduğunun da şuuru içindeler... Onlar hissettikleri güzellikleri arkadaşlarıyla bir şekilde paylaşma yollarını arıyorlar her solukta... Ve bizlere, bir defa daha, sonradan elde edilen nimete sahip çıkmanın, değerini iyi bilmenin örneğini sergiliyorlar.

...Hayatımızın bir köşesinde itina ile sakladığımız hatıralar mutlaka vardır. Hatalarımızı düzeltme fırsatı bulduğumuz örnek davranışları kaydettiğimiz belleğimiz, bize bu davranışlarla hatıralar arasında bir bağ olduğunu hatırlatır bazen. Çok kullar vardır bize Hakk'ı hatırlatan, çok sözler vardır hakikati aşina kılan. Çok

lokmalar vardır, güvenle yuttuğumuz, çok dostluklar vardır, uzun zaman hafızamızda uyuttuğumuz...

Bu hatıralardan bir kısmını yad etmenin, örnek bir davranışı anımsamanın, dostluklardan birini uyandırmanın huzuru içindeyim şimdi. Gönül rahatlığı içinde ısmarladığım, özenle paketlenmiş tatlılarda bulduğum nice duyguları arıyor ve anıyorum. Ellerinize sağlık, gönlünüze ferahlık, işlerinizde kolaylık Dilara Abla.

GURBET BAYRAMLARI

Sıladan ırakta, bir Kurban Bayramı'nı idrak edecek olmanın heyecanı içindeydik. Ömürlerimizin bir diliminde kader birliği yaptığımız aile dostlarımızla, çoluk-çocuğumuzla, öğrenci kardeşlerimizle, bu heyecanı bir defa daha paylaşacak olmanın telaşını yaşıyorduk.

Arefe günü, bütün feyziyle, heybetiyle gelmiş; içimizde, evimizde ağırlığını hissettiriyordu. Temizlikler bitmiş, alış-verişler yapılmış, bayrama has hazırlıklarla meşguldük. Beyler kurbana dair işlerde yoğunlaşmış, biz hanımlar ise, yarınki bayramlaşma saati için aramızda taksim ettiğimiz börek, çörek, kek, pasta, sarma, salata ve çeşit çeşit tatlılardan hazırlamakla meşguldük...

Ve bayram sabahı... Sabaha damgasını vuran, memleketle gerçekleştirilen telefon görüşmeleri. Anababalar, evlat-torun sesine teveccüh ederlerken memleketin bir bucağında, o teveccühe karşılık verilir gönülden. Selamlar, dualar, sitemler, gözyaşları bir harç olur da, yüreklerin bir köşeciğine gömülüverir bir başka zaman gün yüzüne çıkarılmak üzere...

Bir yılın iki kutlu zaman diliminden birini hoşça geçirebilmek ümidiyle toplanmış bulunuyoruz vazgeçilmez mekanımızda. Erkek misafirler, kendileri için hazırlanmış olan yerden ve ikramlardan memnuniyetlerini, şükranla ifade ediyorlar. Çocuklar da olabildiğince yaşıyorlar bayramın sevincini. Dünyalarındaki bütün saflık ve güzellik yüzlerine ve fotoğraflarına yansıyor. Ne gurbetin hüznü, ne de memleket türküleri ilgilendiriyor onları. Onlar, bayramı dünyalarına en güzel halleriyle buyur edebiliyorlar, karşılayabiliyorlar ve bayramla iç içe yaşayabiliyorlar.

Ya bizler!.. Öğrenci kardeşlerimiz, genç anne adaylarımız ve yerli misafirlerimizle bir bayramı yaşamanın sürurunu yaşarken, yüreklerde yumak yumak olmuş nice duyguları da paylaşmanın farklı havasını teneffüs ediyoruz. Buram buram hasret tütüyor her yer. Memleket havası sarıyor ortamı türkülerin dilinden. Ana ve vatan en baş köşede yerini alıveriyor. Ne, nice vakit kıymeti bilinmeyen bir yudum ana sevgisine, ne de bir karış vatan toprağına paha biçiliyor. Her ikisi için de cömertçe akıtılıyor gözyaşları.

Sonra, her zaman söylenmesi çok zor olan hisler dile geliveriyor. Tabaklarımızdaki çeşitliliğe meydan okurcasına, hislerin bin bir çeşnisi sergileniyor duru ve şeffaf. Aslında kıymeti hak ettiği ölçüde bilinmeyen dostluk, uhuvvet, sevgi, şefkat, fedakârlık, vefa gibi değerler hislerimizi kıymetlendiriyor. Yaşanmış küçük kırgınlıklar unutuluyor, herkesçe yapılması muhtemel hatalar mazur görülüyor, bayramın saffeti ruhlarımızı ebediyete meylettiriyor ve bu anlayışla yeniden kendimize çeki-düzen verme gayretine giriyoruz. Bayram'a dair yazılardan okuyor, bazen boğulup bunaldığımızı hissettiğimiz dünyamızın, beka buutlu manalarla aydınlandığını duyuyor, enfes ifadelerle halden hale giriyor, bir huzur iklimini iliklerimize kadar hissediyoruz. Cürm-ü hatalardan arınma, Mevla'mızın affına sığınma muhtaçlığımızı, yutkunarak Rahmet-i Sonsuz'a sunuyoruz. Bir bayramlaşma saati, rahmet buutlu beklentilerimizin gerçekleşmesi adına bir umut oluyor ve ak ufuklara nazarlarımızı çeviriyor, adımlarımızı bu istikamete doğru yöneltiyoruz...

Halilü'r-Rahman sofrası olması temennileri içinde, madde –mana zenginliği yaşatan soframızı kaldırıyoruz. Güzel duyguların tazeliği ve hafifliğiyle ayrılıyoruz bu mekandan.

Yolumuzu gözleyenleri daha fazla bekletmek istemeyerek yola koyuluyoruz gruplar halinde. Zira elleri öpülesi öyle büyüklerimiz var ki; onlara bayram ziyaretinde bulunmak bizim için en haz veren vazifelerden.

Kara- buza aldırmadan, soğuğa, yorgunluğa yenilmeden dostlarımızla aramızdaki mesafeleri kapatıyoruz. Her bir ziyaretimizde kurulan bir sofra, ya da bir fincan kahve, unutulması mümkün gözükmeyen hatıraları da ihata ediyor. Kısa ziyaretler bir ömrü kuşatacak duygular yaşatıyor her birimize...

İkinci güne sarkıyor bayram ziyaretleri... Kapısını çalmayı bir borç bildiklerimizden çoğunun gönlünü hoşnut etmeğe muvaffak olduğumuzu ümit ediyoruz. Ulaşma imkânı bulamadıklarımızın bayramlarını telefonla tebrik ediyoruz. Bununla birlikte, bize bayram ziyaretinde bulunanların olmasından büyük bir memnuniyet duyuyoruz.

...Payımıza düşen kurbanlık etlerimizden ikram etmeyi düşündüğümüz çok ihtiyaç sahibinden, ancak bir kısmını hissedar etmenin mutluluğuyla birlikte, biraz da burukluk yaşıyoruz. Bazı komşularımızı da kurbanlık etlerimizden bir küçük hisse ile hatırlıyor ve bayramımızı hatırlatmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Böylece, iş-güç ve dünyanın bin bir meşgalesi, bayrama pes ediyor. Bir kere daha unutulmaya yüz tutmuş dostluklar tazeleniyor, solmaya durmuş muhabbet yeşeriyor, adresi bilinmez olmuş tanıdıklara ulaşılıyor, körelmiş hisler yeniden işbaşı yapıyor, evlerin paklanmasının yanı sıra, ruhlar da arınıyor, gurbetler kurbete dönüşüyor...

Ve bir bayramı daha uğurluyoruz.... Gurbet bayramlarından birini... Bayramın gidişiyle üzerlerimize çöken kederi, bir sonraki bayrama kavuşabilme ümidiyle hafifletmeye çalışıyoruz, o zaman nerede, kimlerle ve nasıl olacağımızı bilemeden...

Gurbet diyarlarından herhangi birinde olup, bayramı idrak eden dostlarımıza: Hatıralarınızda ve dualarınızda yaşamak ümidiyle, nice bayramlara...

DİN-İSLÂM

Din-İslâm, henüz beş yaşında bir çocuktu. Annesi Kırım Tatarı, babası ise Kazak'tı. Daha bebekken, talihsiz bir kazada babasını kaybetmişti. O, belki bunun farkında bile değildi. Bu elim olaydan sonra, anası, biricik oğluyla Kırım'ın Bahçesaray ilçesinde yaşayan ailesinin yanına döndü. Hayatlarını burada devam ettirme kararları, ana-oğul için büyük bir teselli olmalıydı.

Din-İslâm, yetim bir çocuktu. O, yetimliğin mânâsını bilmiyordu ama yaşıyordu. Anası, ninesi ve dedesinin şefkat kanatları altında büyüyordu; fakat koşup kucağına atılacağı, " babacığım " deyip sarılacağı, akşamları çalan kapının önünde oğlunu bir an önce öpebilmek için sabırsızlanan babasına kapı açıp öpücük bombardımanına tutulacağı sevinç anlarından mahrumdu. O, çocukluğun saf ikliminde yeşeren bir filiz gibiydi. Duyguları da, düşleri de çorak olmayan topraklara saçılan tohumları andırıyordu. Çocukluk, münbit topraklara eş değerdeydi.

Din-İslâm, sevecen olduğu kadar afacan bir çocuktu. Tatlı dili, herkesi kendine çekmesine yetiyordu. Rusça'yı, kendine has şivesiyle ve süratle konuşuyordu. Onu dinleyenler yoruluyordu ama o konuşmaktan yorulmuyordu. Şivesine bir de sempatik tavırları eklenince, şipşirin bir çocuk oluveriyordu. Tatarca'yı yarım yamalak konuşuyordu. Zor durumda kalmadıkça da anadilini kullanmazdı meramını ifade ederken. Kendisini kusurlu göstermek istemiyordu besbelli. Ah, bir de afacanlığı olmasaydı! Yerinde duramayan, oraya buraya koşturan, hep yeni bir oyunun ve taze bir hayâlin peşinde olan bir çocuktu. Zaten oynamaktan, hoplamaktan, zıplamaktan, koşmaktan hoşlanmayan çocuk var mıydı ki?!

Din-İslâm, adıyla, herkesin dikkâtini üzerine çekiyordu. Adını duyup da şaşırmayan, anlamını ve kimin koyduğunu sormayan yok gibiydi. Bir yabancı ile hep aynı diyaloğu yaşamaya alışmıştı sanki:

- Adın ne senin?
- Din-İslâm.
- Din-İslâm mı?
- Hıı.
- Ne güzel adın var! Dinin?
- İslâm.
- Dinini seviyor musun?
- Çoook!
- Kim koydu adını?
- Babam.
- Neden bu ismi koymuş baban?
- Bilmem.

Bu arada anası girerdi devreye. Biraz mahcup, biraz mahmur cevaplardı alışık olduğu bu soruyu:

- Biz dinimizden habersiz büyüdük. Dinimizin adı, oğlumuzun adında yaşasın, oğlumuz da dinini yaşasın istedik. Babası koydu bu ismi. Ben de çok beğendim ve tasdik ettim.

" İsminle bin yaşa, e mi sen! " duasını hep alırdı Küçük Din-İslâm ve bundan o kadar çok hoşlanırdı ki; gülerken, minik beyaz dişleri ortaya çıkardı. "Sağ olunuz, âmin" der ve yabancı ile dostluğun ilk basamağını aşmış olurdu. Bundan sonrasını da, tatlı sohbetiyle ve cana yakınlığıyla geliştirdikçe geliştirirdi. Bazen bu hoş sohbet, yakınlarından birinin seslenmesine kadar devam ederdi...

Din-İslâm'ın dedesiyle ninesi, vaktiyle bu güzel köye yerleşmişler. Evleri, bir yandan dağa yaslanırken; diğer yandan da göle nâzırdı. Tipik bir köy hayatı yaşıyorlardı. Dedesinin minik bakkalı vardı evinin önünde. Asıl

hayvanlarına ve bahçeye bakıyordu dedesi. Din-İslâm, dedesinin en büyük yardımcısıydı. Hesap bilmese de satış yapmaya, bahçe sulamaya, koyunları otlatmaya, tavukları kovalamaya, inekleri sağmaya ve dedesinin emektâr atına binmeye bayılırdı. Bir de anasına veya ninesine yardım etmek onun için çok zevkli bir işti.

Ninesi, sonradan yaptıkları iki odasını pansiyon olarak işletiyordu. Yaz-kış turist gelirdi buralara. Hem manzarası güzeldi, hem havası. Aynı zamanda tarihî bir mekândı. Bir de göl olunca, bir gelen bir daha gelmek isterdi.

Din-İslâm'ın ninesi, müşterilerinde seçici davranırdı ve her müşterisine kendi misafiri gibi muamele ederdi. Odaları temiz tutar; yemeklerini özenle pişirir; yüzünden de tebessümü hiç eksik etmezdi. Minik Din-İslâm'ın her bir misafirle kısa zamanda dost oluvermesi pek kolaydı. Hattâ o, servis işlerinde anasıyla ninesine yardım ederdi. Misafirlerin rehberliğine bile tâlipti bu sevimli yavrucak. Kimi zaman, onlara yol gösterir, kimi zaman da çevresi hakkında bilgi vermeye yeltenirdi. Herkesin neşe kaynağı olurdu kaldıkları müddet içinde.

O, çocukluğunu, çocukça yaşıyordu. Bir büyüğünden daha olgun davrandığı, metanetli olduğu, isabetli düşündüğü olsa da; çocukluğunu en saf haliyle yaşıyordu. Şehirleşmeyle değerlerin de yitirildiği, çocukluğun unutulduğu, insanların başkalaştığı, saflığın bozulduğu günümüzde; çocukluğunu çocukça yaşıyordu Din-İslâm. Hayâllerini tutabileceği kadar uçuruyor; rüyâlarını içinde yaşadığı tabiat kadar canlı hatırlıyordu. Acılı anasına can yoldaşı, ninesinin ve dedesinin en büyük destekçisi oluyordu. Küçücük yaşına rağmen bunca meziyeti taşıyordu kendisinde. Kafası, yeni çıkan bir oyuncakla meşgûl değildi. Dört duvarın arasına hapsolmuş, bilgisayar oyunlarıyla mutluluğu kovalamaya yahut kalabalık ve dar sokaklardan birinde koşmaya çalışan zavallı bir çocuk da değildi. Tutsak düşleriyle çırpınan, şiddet ve dehşet saçan çizgi filmlerle rüyaları

kâbusa dönüşen, elindekiyle avunmayı bilmeyen, gözü doymayan velhasıl, şehrin çocukluğuna el koyduğu, gaspettiği şehir çocuklarından hiç değildi.

O, çelik- çomak oynayan, uzun bir sopayı at yapıp koşturan, tertemiz havayı ciğerlerine çeken, yalınayak toprağa basan bir çocuktu...Gölde bir büyüğüyle kayıkla dolaştığı da olurdu, deve üstünde bir turistle resim çektirdiği de. Her yeni grupla dağa tırmanır, dedesiyle balık tutar, uçurtma yapardı...

Çocukluğu böyle yaşamak ne güzel! Aslında çocukluk çok güzel! Dini- dili ne olursa olsun bütün çocuklar çok güzel!

Dünyanın dört bir yanı birbirinden güzel çocuklarla daha güzel! Çocuklar bütün güzelliklere en lâyık olanlar: En güzel sözlere, sözlerin en güzeline, en güzel isimlere, en güzel sıfatlara, en güzel dünyalara...

Onlara bu güzellikleri sunmak bizim en güzel işimiz. Dünyada o kadar Müslüman çocuk var ki dinini bilmeyen, kulağına ezan okunmayan, çocukları en çok seven Sevgili Peygamberlerini tanımayan; o kadar yetim, öksüz var ki başı okşanacak; o kadar yoksul var ki karnı doyurulacak; o kadar mahzun var ki gözyaşı silinecek; o kadar mazlum var ki âhı dindirilecek...

Dupduru fıtratlarıyla, her çocuk bir ayrı hikâye. Bu hikâyeler birer destan olmaya namzet. Yeter ki; yıldızlar misâli parlasın ve yükselsin her çocuk. Ağaçlar gibi büyüsünler ve yeşersinler. Kuşlar gibi uçsunlar mutluluktan; goncayken gül açsınlar saflıktan. Yazsınlar altın çağa en güzel hikâyeleri.

YAŞLI RUS KOMŞULARIMIZ

Simferopol'un merkez mahallelerinden birisi... İç içe girmiş binalar... Bakımsız, soğuk yüzlü ve binlerce insanı içlerine hapsetmiş... Dört mevsimin doyasıya hissedildiği, okul ile parkın yıllardır yan yana yaşadığı, ceviz, vişne ve erik ağaçlarının birbiriyle kucaklaştığı manzara... Bu manzaranın görünen yüzü. Ya görünmeyen yüzü! İşte bu görünmeyen yüzünde, binlerce insan yan yana, dip dibe yaşıyorlar, birbirlerinden habersiz. Kendi hayatlarının gölgesinde, işlerinin peşinde... Dört mevsim gibi hayat mevsimleri de belirgin hatlarla ayrılıyor birbirinden. Ömürlerinin sonbaharını yaşayan yaşlılar, kendilerini bekleyen kışa aldırmadan binaların girişlerini dolduruyorlar hemen her gün. Binaların girişindeki kırık-dökük bankları mekan eyleyen yaşlılar, soğuk binaların sıcak yüzü, donuk bakışların gülümseyen odakları oluyor.

Diğer akranları gibi, onlar da ömürlerinin yarısından ziyadesini, durmadan dinlenmeden çalışarak geçirmişler. Kim bilir belki bir fabrikada işçi, belki öğretmen, belki de bir troleybüs şoförü olarak. Zaten çehrelerindeki çizgilerin yoğunluğundan, hareketlerinin ağırlığından, yaşlarını ve yorgun geçmişleriyle beraber yaşadıklarını kestirebilmek zor değildi.

Biri, başının büyük bir kısmını kaplayan, eskilerden izler taşıyan başörtüsüyle; bir diğeri, itina ile takıp sarmaladığı bere ve şalıyla apartmanımızın girişini süsleyen vazgeçilmezlerdendi. Kâh ellerinde bir gazete, kâh aralarında bir hoş sohbet, kah bir çekirdek molası... Küçük bir bardağı yirmi beş-otuz kapiğe (yüz bin lira kadar) çekirdek satan yaşlı teyzenin yeri, köşe başıdır. Yaz-kış demeden, her gün hafif ve tuzsuz olarak kavurduğu çekirdeklerini satar durur köşesinde. Bir taraftan koyu sohbetlere iştirak eder keyifle, diğer ta-

raftan müşterisine çekirdek ölçer özenle. Diğer köşenin satıcıları ise; yine yaşlı bir teyze ve kocası. Önlerinde küçük bir tezgah, üzerinde ise az sayıda, çok çeşitte ürünler: Bir-iki paket çay ve kahve, sakız, kağıt mendil, değişik markalı paketlerden çıkarılmış birkaç adet sigara v.s. Nöbetleşe bekler dururlar o tezgahlarını sabahın çok erken saatlerinden akşam vakitlerine kadar. Tezgahlarını evlerine taşımaları için iki kat asansör yolculuğu yeterli.

Biz de, çocuklarımız da, yaşlı komşularımıza öyle alışmışız ki; onlarla selâmlaşmadan işe, okula gitmez olmuşuz âdeta. Onların bizlere olan alâkalarını hissetmek, tebessümlerine karşılık vermek, yaşanabilen hoş hislerdendir gurbette..

Binanın önünde oynayan çocuklarıma göz kulak olan, bir emanet gibi onları sakınan, okul dönüşlerinde sevgi ifadeleri ile karşılayan babuşkalara (ninelere) minnet ifadelerimizi dile getirmemiz için çok iyi Rusça bilmemize gerek yoktu. Onlar, bayramlarının, bir cümle, bir çiçek ve bir tebessümle kutlanılmasından son derece memnun oluyorlardı. Bu da, bizim zevkle yerine getirdiğimiz bir komşuluk ve yaşlılara hürmet vazifemizdi. Kendi bayramlarımızı da onlara bir adet çikolata ya da bir parça etle hatırlatmak, hem bizim, hem de onlar için hoş ve ilginç bir gelenek olmuştu.

Şehrin belki de ülkenin hemen hemen her binasının önünü süsleyen, girenleri karşılayan, çıkanları uğurlayan yaşlılar... Soğuk binaların sıcak simaları... Solup giden komşuluk ilişkilerini canlandıran mütebessim yüzler...

Geçip giden günler içinde kaybolan biz, kapımızın önünde kayıplara karışan bir yaşlı teyzeyi soruyoruz. Onun ebedî yolculuğuna uğurlandığını teessürle öğreniyoruz. Artık banktaki boş yer, bir yetişkinin yaşlanmasını bekleyecek tozlu ve ıslak...

Monoton, ev, iş ve şehir hayatı birbirlerini kovalıyorken, bizler de bu hayatı takip etme mücadelesinde-

yiz. Bu tempolu hayatın bir anında, apartman girişinde öğrendiğim bir haber, günümün temposunu değiştiriveriyor. Köşedeki satış noktasında, her vakit görmeye alışık olduğum, çocuklarımın arkadaşı küçük Loşa'nın anneannesi yaşlı teyzenin vefatı konuşuluyor diğer yaşlılar arasında. Ölümün soğukluğu yüreğimi titretirken, ağaçlardan dökülen, başımın etrafında uçuşan, kaldırımların üzerine sere serpe yayılmış sapsarı yaprakları seyrediyorum donuk bakışlarımla...

Üç gün sonra binamızın önü bir cenaze merasimine sahne oluyor. Penceremizin ardından seyre daldığım bu cenaze merasimi, düşüncelerimin boyutunu sonsuzlaştırıyor. Merasimi yapan papaz hariç; ömrünün güzünü yaşayan birkaç komşusu eşliğinde, dünyaya veda eden satıcı yaşlı teyzemizi üstü açık tabutunun içinde son kez seyrediyorum. Ömrünün kışında, yapayalnız kıştaki ıssızlığa denk. Komşu teyzenin ebedi hayatını düşünmek haddimi aşıyor. Ama şunları düşünmekten kendimi alamıyorum: Evimin penceresinden dışarıyı, güzü, hüznü, ölümün yüzünü seyrediyorum... Bakışlarım, hayatımın mübhem kışına çevriliyor, kalp penceresinden. Soğuk soğuk terliyorum. İnsanın son yolculuğunda yaşadığı yalnızlığı seyretmek içimi ürkütüyor. Bir kez daha ders alıyorum ki; imanlı yaşamak, ve bu dünyadan imanlı göçmek ne büyük bahtiyarlık! İnsanlara verilebilecek en güzel hediye, ebedi bahtiyarlık kazandıracak bir vesile! İnancın atlas ikliminde yaşanmaya ahdedilen ve bu iklime müştak hayatlar... Hayata hayat katan, hayatı hayat yapan bu iklimde doğarlar, yaşarlar ve bekaya kucak açarlar...

Binamızın önünde bir yer daha boş bekliyordu yeni yaşlısını, boş bakışlara aldırmadan...

Ve bir gün geliyor... Biz geride kalan yaşlı Rus komşularımıza ebedî yolculuktan evvel el sallıyoruz. Küçük, sempatik hatıralarımızı yanımıza alıp, hürmet hislerimizi yanlarında bırakarak...

ÜNİVERSİTELİ TÜRK KIZLARI

“ Mefkûremizin kara sevdâlıları,
Varacaklar dünyanın ötesine;
Bir “ yâd-ı cemîl ” olacak adları
Girecekler millî ruh bestesine…”

* * *

Bir eğitim- öğretim yılının son demleri… Yorucu bir seneyi daha geride bırakanlar, bir üst sınıfa geçenler, tatili hak edenler… Bir de öğrencilikle gurbeti bir arada yaşayanlar için, anlamı büyüktür böylesi vakitlerin.

Gurbet içinde gurbeti, hasret içinde hasreti yaşayanlardandır memleketinden ırak, tahsilini devam ettirenler. Makul bir sebeple, mesafelere meydan okuyanlardır ilme müştâk olanlar. Gurbetin ruhlarında poyraz gibi esmesine, hicranın sinelerinde kasvetli bulutlar gibi çökmesine rağmen; dinlerini- dillerini muhafaza ederek, farklı din ve dillerin ortasında, birden çok insan olabilenlerdir bilgi çağında. Çağa ışık olmaya adaylardandır, gurbette okuyan üniversite öğrencileri.

Gurbet diyârlarına iz bırakmak adım adım… Bir yeni dille donanmak ışık ışık… Farklı insanlar tanımak enine- boyuna… Yepyeni dostlar kazanmak bir bir… Cennet- âsâ yerler görmek mekân mekân… Bir “ yâd-ı cemîl ” olarak anılmak bir ömür boyu… Millî bestenin korosuna girmek gür, kültürü temsil etmek vakur… Ellerinde ışıktan fâğfûr… Birer şadırvan misali akar musluklarından nur…

Bir veda yemeğindeydik. Ücra bir kasabanın bir evine konuk olmuştuk. En çok konuk olduğumuz

mezun olacaklar için hazırlanmış bir yemekti bu. Çok sayıda konuksever, gönül dostu soydaşlar ev sahipliği yapıyordu yıllardır değişmeyen samimiyetleriyle. Beş yıldır manevî kızları belledikleri talebelerden, ilk mezunlarını vermenin hem heyecan hem de kederini paylaşıyorlardı şimdi. Yıllarca ailelerinden uzakta okuyan bu öğrencilere göz-kulak olmuşlar, sevinçleriyle sevinip, üzüntüleriyle üzülmüşler, onlara sılayı arattırmamak için kâh ana, kâh abla olmuşlardı. Her zaman, onlar için, evlerinde bir yer ayırmışlar, arada bir gelip kalsınlar diye; hazırladıkları kışlıkların adedini artırmışlar, manevî kızlarının sofralarına da katık olsun diye.

Türk kızları, köylü-kentli, genç-yaşlı, dini-dili başka, yeri-yurdu ayrı onlarca insanın kalbinde güzel bir yer edinmişlerdi. Hattâ bir ömür, belki de bir ömürden kat kat uzun bir süre kurulabilecekleri güzide mekân tutmuşlardı. Bunu hak etmiş olmalılardı.

Onlar, körpe bir lise mezunu iken geldikleri bu yerlerde, hayatın güçlükleriyle yüz yüze gelmiş; pek çoğuna göğüs germiş, sorumluluk duygusuyla yoğrulmuş, yoğun ders çalışma temposuyla yorulmuş, yabancı toplumun bir ferdi olabilme adına milim milim yontulmuş, bir fakülte ile hayatın farklı fakültelerinde de okumuşlardı. Kimi ilk çorbasını pişirmişti ev arkadaşlarına belki de. Kimi de temizlenmeye çok muhtaç bir evi arıtmıştı dipten dibe. Ama; hepsi de ilk defa almıştı pasaport, vize, ilk defa uçmuşlardı gurbete uçuran bir uçakla. İlk defa yabancı bir taksiye, minibüse, troleybüse binmişlerdi. Hepsi de ilk defa Kiril alfabesiyle tanışmış; çözülmesi pek güç Rus Dili'ni öğrenmek üzere, bir hazırlık sınıfına kaydolmuşlardı. İlk defa bir ev kiralamışlar, bir evin aynı odasını, aynı sofrasını yeni bir arkadaşıyla bölüşmüşlerdi. Memleketlerinde, komşuluk yaşamaya henüz başlamamışlardı belki ama; burada yabancı komşularıyla içli- dışlı oluvermişlerdi. Ailelerinin

nazlı kızlarıyken, öğrenci evinin elzem mesuliyetlerini omuzlarında taşıyan birer olgun insan rolünü üstlenmişlerdi...

Uzun, soğuk kış gecelerinde, memleket türküleriyle ısınmışlar, coşmuşlar; coşkularını, sımsıcak dostluk kurdukları okul arkadaşlarıyla, sıcacık çay sofralarında paylaşmışlardı. Yoğun ders günlerinde, fakülte koridorlarında, amfiden amfiye kan- ter içinde koşuşturmuşlar; yeri gelince, alın teri başarılarıyla gururlanmışlardı. Bir zamanlar, annelerinin hazır ve leziz yemeklerini iştahla yerlerken, birbirinden leziz ve bir o kadar da zahmetli yemek, börek- çörek, tatlı-turşularla marifetlerini yabancı dostlarına sergiler olmuşlardı. Bir gün, kültürün bir parçasını sergilemek üzere, çay servisleriyle, üniversitedeki hocalarının takdirlerini toplarken, bir başka gün, mezuniyet programlarında, bayramlarda, şölenlerde sergiledikleri halay gösterileriyle, seyircilerin beğenisini ve alkışlarını kazanmışlardı.

Onların, beş yıl önce yaşadıkları acemilikleri şimdi tecrübeye, yabancılıkları ünsiyete, sabırları semereye dönüşmüştü. Tecrübe ve semerelerini, bir üns ikliminde yaşıyorlardı şimdi; yüzlerine gülen, artlarından ağıtlar yakacak olan dostlarının arasında.

Hatıraların yâd edildiği, iyiliklerin dile geldiği, çetin mevsimlerin tebessüm ettiren baharla örtüldüğü, zulmetli gecelerin doğan güneşle ziyaya dönüştüğü bir iklim sarmıştı davetlileri. Ah, bu ufkun önüne, firkat perdesi gerilmeseydi hiç! Gönül dostları hüzün gözyaşlarına gark olmasaydı asla! Elden ele dolaşan gül demetleri solmasaydı ebedî! Dilden dile dolanan sevgi türküleri bitmeseydi! Ah, ışık günler batmasa, dost dostu bir kenara atmasaydı!

...Saatler boyu devam etti bu renkli veda buluşması. Kiminin damağında tadı kaldı Özbek pilavının, el becerisinin ürünü yaş- kuru pastaların.. Kiminin dinmedi şefkat yüklü gözyaşları. Dostlar el ele ve diz di-

ze...Dillerde, iki memleketi kucaklayan yanık türküler, şarkılar, ulvî âlemlere sürükleyen ilâhiler dize dize...Halaylar çekildi sonra coşkuyla. En sona hediyeler kalmıştı, kızlara sunulacak. Günler öncesinden alınan hediyeler sahiplerini buldu bin bir duyguyla. Maddî yetersizliğe meydan okumuştu yine manevî bağlar ve pahada büyük vazolar, tablolar konuştu bir müddet şükranlara, sevgilere tercüman... Manevî kızlarını bağırlarına bastılar manevî anaları, teyzeleri, ablaları. Birbirlerine sarıldılar dakikalarca. Ağlaştılar vedanın acılı köşelerinde.Ve yandılar için için...

Nedendi bunca yoğun duygular? Nedendi bu bağlılık, bu muhabbet, bu şefkat? Nedendi...? Buraya gelirken, bilinmezler ufkuna bakan, meçhûl günlerin derdini çeken, engebeli yolları adımlayan, çokça ye's duvarlarıyla örülü, zorlukları aşmanın azmini yitiriverecek gibi olan üniversiteli Türk kızları, şimdi apaydınlık ufukları seyreyleyen, malum dertleri maziye gömen, ümitsizlik duvarlarını yıkan, parlak hedeflere kilitlenen birer seçkin şahıs olmuşlardı. Sevilen, özlenen, beklenen, aranan, ayrılıkları sızlatan...

Bunca yoğun duygular, nelerde gizlenmemişti ki! Karı- buzu dermansız ayaklarıyla erite erite, yağmurda ıslana ıslana, soğukta titreye titreye, sıcakta bunala bunala köy yollarını aşmışlardı hissettikleri vefa borçlarını ödemek için. Onların tasalarına da ortak olmuşlar, sevinçlerine de. Bayramlarda ellerini öpmüşler, sofralarına oturmuşlar. Dillerini konuşturmuşlar birbirleriyle nice köprüler kurarak. Kültürlerini sarmışlar iç içe rengârenk haytlarla. En önemlisi de dinlerini diriltmişler harf harf. Elif - bâ cüzleriyle gözlerini açmışlar Kur'an'ın altın iklimine. Hadislerin ışığında uyanmışlar Asr-ı Saadete. Muhammedî iklime girmişler ilâhilerin sağanak sağanak rahmetinde. Sineleri yayılmış toprak misali. Ve aziz olmuşlar su gibi bir avuç soydaşın nazarında. Sokuluvermişler şefkat kanatlarının arasına ve dualarının gölgelerinde serinlemişler

bunaltan hadiselerin akabinde. Dua dua ilmek atmışlar Kevser'lere nazır dostluklara...

“ Her biri bin gönülde yaşayacak..
Sîmalarında ebediyet rengi.
Hâtıraları asla solmayacak,
Öte taraftaki güllerin dengi...”

* * *

20 METRE KARELİK HAYAT

Bir ziyaret maksadıyla, kızımı da yanıma alarak evden ayrıldım. Oldukça yoğun geçen bir hayatın içinde olmama rağmen, evde bazen sıkıldığımı hisseder, kendimi dışarı atmanın bir çaresini düşünürdüm. Hem çalışma hayatının monotonluğu, hem de apartmanda yaşıyor olmanın zorluğu en körükleyici sebeplerdendi yerimi bana dar eyleyen, ruhumu sıkıntıya gark eden. İki oda, bir salondan ibaret bir apartman dairesinde yaşıyorduk...

Bu oldukça gecikmiş bir ziyaretti. İki yıldır çocuklarımla ilgilenen, derslerine yardım eden, sağlık meselelerini takip eden, onları bir mânâda çok boyutlu himaye eden Leyla Abla'nın içten davetine icabet etmemek olmazdı. Bir ülkenin yabancısı olarak yaşamanın getirdiği güçlükleri aşmamızdaki emeği az değildi...

Yazın bunaltıcı sıcağına, sokakların rahatsız edici kalabalığına aldırmadan hızlı adımlarla yola revan olduk.. Birer paket çikolata ve kahve, bir buket kır çiçeği aldık yolumuzun üzerindeki pazardan ve marşutkaya bindik. Maddî değeri yüksek değildi aldığım hediyelerin; lâkin makbule geçeceği ümidindeydim. Zira kır çiçeklerinin sâfiyetine hiç itiraz mı gelirdi Leyla Abla'dan? "Tatlı yiyip tatlı konuşalım." her misafirliğe yakışan bir temenni değil midir? Bir fincanı kırk yıllık hatıra denk gelen kahvenin tartışılmaz bir yeri yok mudur? Bu düşünceler eşliğinde camdan dışarı bakakaldım omzuma yaslanan kızımdan bîhaber. İneceğimiz durağa yaklaşmışız da ben yirmi dakikayı eritivermişim düşüncelerin hızıyla. Leyla Abla durakta bizi bekliyordu. " Buraya kadar yorulmuşsunuz, ben evi bulurdum." dedim.

" Gelmez miyim hiç, ilk defa geliyorsunuz! " cevabındaki samimiyeti tasdik eden tavrını hiç bozmadan

yürüyeceğimiz yolu işaret ederek: “Bu yolun sonunda bizim yatakhane” dedi. Beş-on dakikalık yolu konuşa konuşa yürüdük. İlk tanıştığımız günlere gidip geldim bir ara. Ne o beni anlayabiliyor, ne de ben onu anlayabiliyordum. Ana dili Tatarca’yı çat-pat konuşuyor, Türkçe’yi hiç bilmiyordu. Ben de Rusça’yı anlayamadığım için, anlaşabilmemiz pek güç oluyordu. Aradan geçen iki yılda bu güçlükten eser kalmamıştı. Hatta Leyla Abla artık bize tercümanlık yapar hale gelmişti.

Çok geçmeden yurdun önündeydik. Biraz soluklanmak üzere durduk. Bina, yurttan ziyade, büyükçe, eski bir apartmanı andırıyordu. Boyaları dökülmüş, duvarları yıpranmış, pencere çerçeveleri soyulmuş bu beş katlı bina, Türkiye’deki modern yurt binalarına hiç benzemiyordu.

Bu yurtlarda, üniversite öğrencilerinin yanı sıra, çalışanların ve ailelerin de kaldığını pekâla biliyordum. Kadın-erkek, çoluk-çocuk, ana-baba, genç-yaşlı, öğrenci - öğretmen, Tatar- Rus...

Leyla Ablalar da Özbekistan’dan göçtükten bu yana, (yaklaşık on yıldır) bu yurtta yaşıyorlarmış. Kendisi müzik öğretmeni, kocası bir devlet kuruluşunda çalışıyor. On beş –yirmi yaşları arasındaki iki oğulları da öğrenci.

Yurdun girişindeki danışmada oturan orta yaşlarda, bakımlı, sert bakışlı, gayet ciddî duruşlu bayana selam verdikten sonra dik merdivenleri çıktık, loş ve daracık koridorları geçtik. Derin bir sessizlik hakimdi yurda.. “Her zaman böyle mi burası?” diye sordum gayr-i ihtiyari olarak. “Ah! Keşke böyle olsa!” dedi Leyla Abla, gürültü ve kalabalıktan bezdiğini ifade edercesine. Yaz tatili dolayısıyla öğrenciler köylerinde, gün içinde çalışanlar da işlerinde olunca, özledikleri sükûnete kavuşabiliyorlarmış ancak...

Birbirine bakan, dip dibe odalar, her katta aynı tipte. Dördüncü kata gelmiştik galiba.. “İşte burası bizim

odamız." dedi, Leyla Abla, odalarını göstererek. Her odanın önünde olduğu gibi onların da kapısının önünde su kapları ve şişeleri duruyordu. Suların sık sık kesildiğini, hatta günde, sadece sabah ve akşam olmak üzere birkaç saat aktığını biliyordum. Yakınır dururdu çoğu zaman Leyla Abla bundan. İçeri buyur etti, girdik. Elimdeki paketi uzattım. "Çok bir şey değil, buyurun" dedim. "Zahmet etmişsiniz, çok sağ olun!" deyip aldı ve oturmak için yer gösterdi bize. Kendisi hemen çiçekleri ıslattı koklaya koklaya. "Ne güzel kokuyorlar!" dedi okşayarak çiçekleri. Ardından bize komposto ikram etti. Biz kompostolarımızı yudumlarken, o da odayı tarif ediyordu. Gerçi tarife pek lüzum yoktu, her şey ortadaydı. Desenli perdelerle ayrılmış üç yatak, yolluk, duvara monte edilmiş bir rafın üzerinde televizyon, yanında buzdolabı, küçücük tezgahın üstünde raflar, lavabo, bir köşeye yığılmış un, şeker, patates ve soğan çuvalları, duvarlara çakılmış askılar ve üzerlerini yıkılırcasına dolduran kıyafetler, oturduğumuz divanın önünde iki sandalyesi ile birlikte dört kişilik bir masa... Evde en zor paylaşılan eşyalardan birinin de masa olduğunu dinlemiştim Leyla Abla'dan. Yemek masası, ütü masası ve çalışma masası. Masayı kullanabilmek için yaptıkları tartışmaları anlatır dururdu çektiği sıkıntılara espri süsü vererek.

Yirmi metre kare ya var ya yoktu oda. Yedi yaşındaki kızım kulağıma eğilerek, "Anne, bu odaya nasıl sığıyorlarmış?" diye sordu. Haksız sayılmazdı da. Lâkin cevabı net değildi. Sığılmazdı belki ama sığıyorlardı işte. Hem sadece Leyla Ablalar değildi aile olarak yurtta yaşayan. Daha onlarca aile, çoluk-çocuğuyla yurtların bir odasında yaşamaya mahkumdu yıllar boyu, zaruretten. Hem de her biri yüksek tahsilli ve çalışıyor oldukları halde. Normal maaş alan biri için ev kiralamanın hayal olduğu bir memlekette bu mahkumiyet doğaldı belki de. Nasıl olmasındı ki? Yaklaşık kırk-elli dolar maaşla, en köhne ve dar bir evin kirasını dahi karşılamak mümkün değildi. Gerekli iaşeyi karşılayabilmenin çare-

si ise, azamî kanaatten geçiyordu. Çift kişinin çalışması da bunun için bir çözüm değildi. Çaresizlik, cüzî bir ücret yatırarak, kendilerine tahsis edilen bir yurt odasında aile olarak barınmaya mecbur kılıyordu. Hem de olabildiğince ilkel şartlarda.

Leyla Ablalar, Özbekistan'daki müstakil, geniş, güzel ve bahçeli evlerini satıp buraya yerleşmişler vatan sevdası uğruna. Zaten sürgünden bu yana, vatan hasretiyle yanıp tutuşmuşlar her Kırım Tatarı gibi. İlk gelişlerinde, ellerindeki paranın büyük bir kısmını bir daire için yatırmalarına mukabil maalesef bir daireye henüz sahip olamamışlar.. "Vatan sevgisi, bize rahatı, keyfi unutturdu." diyor, buğulu gözlerini kaçırmaya çalışarak. Ama hiç kaybetmedikleri umutlarıyla direnmişler bu tarz bir hayata...

Misafire, gelir gelmez kahve ikram etmek en kavî Tatar âdetlerinden biridir. Kahve içmek üzere komşusu Fadime Hanım'ı da çağırdı Leyla Abla. Bir taraftan kaymaklı –tatar kahvesinin en belirgin vasfı kaymakla içilmesidir- kahvelerimizi içerken, diğer taraftan aynı mevzu hakkında konuşmamıza devam ettik. Fadime Hanım'ın yaşantısı da Leyla Abla'nınkinin bir benzeri. Çocuklarının küçük olması, tek avantajı belki de.

...Kahve sohbetini, sırasıyla yemek, çay ve meyveler takip etti. İtirazım kâr etmedi; ikramlarını ısrarla, itinayla sundu birbiri ardından Leyla Abla. Tatar sofrasında görmeye alışık olduğumuz cömertçe ikrama, olumsuz şartlar mani olamamıştı. Leyla Abla'nın en çok yakındığı şeylerden biri de, istediği zaman ve istediği şekilde misafir kabul edememekti... Hoşça, bir o kadar da burukça duygular ve sohbetlerle ilerlemişti vakit. Akşam olmak üzereydi.

Kalkmak için izin istedim. Merakım üzerine de yurdu gezdirdi Leyla Abla, ayrılmadan önce. Her katta, içinde bir çeşme, ocak, şahıslara ait kap kacaklardan ibaret olan mutfaklarına baktık. Leyla Abla, bir tencere yemek pişirebilmenin, çay demleyebilmenin ve bulaşık

yıkayabilmenin güçlüklerini anlatırken, yaşadıkları yüzüne ve sözlerine yansıyordu. Ocak başı kavgalarına, sıra bekleme sıkıntısına maruz kalmamak için mutfak işlerini ya gece on birden sonra, ya da sabahın çok erken saatlerinde yapmayı tercih ediyormuş. Kalabalıklığın getirdiği karışıklıklar, bakımsızlık, susuzluk, arıza ve ihmaller her adımda göze çarpıyor ve her birinin hikâyesini oracıkta dile getiriveriyordu Leyla Abla. Yaz günlerinde yaşadıkları su sıkıntısının had safhalarda oluşu, çileden çıkarırmış yurt sakinlerini. Daracık koridorların çocukların oyun sahası olduğunu, telefonun sadece birinci katta olduğunu, en önemlisi de banyoların alt katta ve bayan –erkek olmak üzere iki bölüm halinde olup müşterek duşlardan oluştuğunu izah etti. Hangi zihniyete cevap veriyordu bu yapı biçimi bilmiyorum ama böylesi şartlarda hangi vecibeler, ne ölçüde ifa edilir, tartışılırdı. Garipsememek, tenkit etmemek imkânsız ama çaresizliğe vakıf olmak, insanı suskunluk, yahut da teselli ile iktifa etmeye mecbur bırakıyor...

Yurttan çıkarken teselli sözlerime, dualarımı da ilave ettim, Leyla Abla'ya ve onlarla aynı sıkıntıları yaşayanlara. Akşamın alacakaranlığına gömülmesini, güneşin gurûbuyla birlikte batmasını arzu ettiğim his ve fikir ağırlıklarını taşımak tâkâtimi aşıyordu. Akşam serinliğinin kendini hissettirmesi, ne bunalmama, ne de soğuk soğuk terler dökmeme mâni idi. Bizi durağa kadar geçiren Leyla Abla'ya teşekkür edip, evimizin istikametine giden marşutkaya bindik. Yol boyunca kendimi salıverdim ziyaretimin uzantısı olan akıntılara âdeta. Çoğu zaman bunaldığımı hissettiğim, kendimi dışarı atmanın fırsatını kolladığım, eşyaların ev sahibine ait olmasından, eskiliğinden yakındığım saatlerin, günlerin haddi hesabı mı vardı? Bütün bunlar, gurbetin şartlarını zorlaştıran, sıkıntılarını artıran birer büyük sebep olarak gözümün önünden hiç mi hiç gitmez, bir çile unsuru olarak dikilir dururdu. Oysa, öz vatanlarında, bizim sahip olduğumuz imkânların bir kısmına bile

sahip olamayan bu insanların hayat şartlarının yanında, bizim dertlerimizin hacmi küçülüveriyor, hattâ şükür iktiza eden bir nimet haline bürünüveriyordu. Daha bunun gibi Rabb'imin nice nimetleri yok muydu göz ardı ettiğimiz, nıkmet zannettiğimiz hâşâ. Hele Türkiye'mizdeki yaşam tarzımız, yeterli alana sahip evlere sığamamamız, vakitsiz eşya değiştirme sevdamız, eşimizle -dostumuzla eşya mukayesesi illetine tutulmamız, varımızı-yoğumuzu dünyamıza sarf etme hırsımız, sahip olduklarımızı kifâyetsiz bulup, başkalarının kınamasından utanmamız, borca-harca girip özentilerimize yetişme telâşımız, muvakkat mülklerimizi yarıştırma zaafımız birer kara bulut misali başımın üzerinde dolaşıyor, mülkün yegane mâliki olan Yüce Allah'ımın halimize nazarından bir nebze de olsa hayâ ediyor, ürküyordum... Kendimize çeki- düzen vermemiz gereken teslimiyet boşluklarımız ve sıyırmamız icap eden gaflet perdelerimize rağmen, hamd etmemizi gerektiren o kadar çok ilahi ihsanlar var ki; bunları fark edebilmenin bir yolunu bulmak, ibret alınası hayatların yoluna koyulmak, gerekiyor belki...

Evimize yakın olan durağa yaklaştığımızı fark edince, kısa muhasebeme nokta koymuş, dizimde uyuya kalan kızımı uyandırmaya çalışıyordum...

Bizi, bazen bunaldığımı hissettiğim ve kendimi dışarı atmanın fırsatını kolladığım güzelim evime ulaştıracak olan yolu, ne etrafımdaki kalabalığa, ne de akşamın hafif ürküten karanlığına aldırmadan, hızlı adımlarla tükettik.

ZEHRA ÖĞRETMEN

Kafedradan içeri girdiğimde, verdiğim selâma, her zamanki gibi, mütevazî bakışları, mütebessim çehresiyle cevap verdi Zehra Öğretmen. Saat henüz sabahın sekizine gelmek üzere olduğundan, bütün hocalarda, ilk derse konsantre olmanın mücadelesi seziliyordu. Benim mücadelemi atlatmamı kolaylaştıran Zehra Öğretmen'den yayılan pozitif dalgalardı.

Onunla ilk tanıştığımda da aynı hissi yaşamış; tanışma esnasında yaşanabilen mesafeli, tedirgin ve ön yargılı bir hâle mâruz kalmamıştım. Mezun olduğu üniversitede asistan olarak çalışmaya başladığı yıldı. Sık sık görüşmek temennisiyle ayrılmıştık o gün, hoşça geçen çay sohbetimizin ardından.

Geçen bir yıl içinde, farklı bölüm ve branşlarda çalışmamıza rağmen sık sık görüşme imkânımız olmuştu. Bu görüşmelerde dostluğa giden basamakları aşmış; birbirimize her konuda destek olmuştuk. Bir bardak çay eşliğinde gerçekleştirdiğimiz, zamanı iyi geçirme, stres atma, dinlenme maksatlı görüşmelerimiz ikimizi sıkı birer dost haline getirmişti.

Bir gün ona bakmak için kafedraya girdiğimde, onun beni daha önce fark edip gülümseyerek yanıma gelmekte olduğunu gördüm. Yüzü bal satıyordu her zamanki gibi. Nazik ve mülâyim bir edâ ile sordu:

- Nasılsınız? Yahşısınız mı?

- Sağ ol, çok şükür, pek yahşıyım.

- Size, talebelerle ziyarete gelmek istiyoruz. Ne vakit mümkün?

- Çok memnun olurum. Ne zaman isterseniz.

- Perşembe günü son dersten sonra mümkün mü?

- O da sürpriz olsun.

- Peki, bekliyorum.

- Size iyi dersler!

- Sana da.

Bu teklif hoşuma gitmişti. Daha önce de davetimle, öğrencilerimden evime bazıları gelmiş; gayet hoş vakit geçirdiklerini, Türk yemeklerini çok beğendiklerini, konuşmak ve televizyon seyretmekle Türkçe pratik yapma imkânı bulmuş olduklarını minnetle ifade etmişlerdi…

Aradan birkaç gün geçmiş, nihayet Perşembe gününün mesaisi de bitmişti; evimde misafirlerimi beklemekteydim. Son hazırlıklarımı tamamlamak üzereydim ki kapının zili çaldı. Kapıyı açınca Zehra Hocayla birlikte, o gün derslerine girdiğim sınıftan on-on beş kadar talebeyi karşımda gördüm. Doğrusu şaşırmıştım. Talebelerim, derste, bize geleceklerine dair bir şey söylememişler, belli ki Zehra Hocalarının sürprizine ortak olmuşlardı. Tatar Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün birinci sınıfının bir şubesinden olan öğrencilerimin, sene başından beri Türkçe derslerine giriyordum. Üç yabancı dillerinden biri olan Türkçe'yi epey sökmüşlerdi. Ana dilleriyle ortak taraflarının çokluğu, Türk Dili'ne olan ilgilerini pekiştirmiş, Türk kültürüne karşı meraklarını artırmış, milletimize olan sevgilerini yoğunlaştırmıştı. Bir Türk ailesine misafir olmak onlar için ne hoş, ne ilginç bir fırsattı!

İçlerinden biri elindeki çiçeği ve çikolata paketini uzattı nezaketle:

- Buyurun hocam, bunlar bizden size.

- Öğrencisiniz, hiç gerek yoktu. Sağ olun.

Hepsine ayrı ayrı "hoş geldiniz" diyerek hal-hatırlarını sormam, vaktim ve becerim nispetinde hazırladığım ikramlarımdan sunmam onlar için büyük bir değer ifade ediyordu

Daha önce evime gelen başka öğrencilerim gibi, onlardan da ilk defa yer sofrasına oturanlar, çayı bardakta içenler, birkaç Türk âdetiyle tanışanlar olmuştu. Onları misafir ettiğim için bana, getirdiği için Zehra Hocalarına teşekkür edip durdular.

Zehra Öğretmen, talebelerini sanki kız kardeşi gibi benimsemiş; on yedi, on sekiz yaşlarında olmalarına rağmen, her birine, büyük bir fedakârlık ve muhabbetle yaklaşıyordu...

Zehra Hoca daha sonraki haftalarda başka talebeleri de bize getirmiş, her seferinde ayrı bir halâvetin yaşandığı ortam oluşmuş; talebelerimizle olan diyaloğumuzun seviyeli, ölçülü ama sevgi ve hoşgörü iklimi altında geliştiğini fark etmiştik...

Birbirini takip eden günler, haftalar, aylar içinde de yaşadım tohumu sevgi ve samimiyetle ekilen bu güzel diyalogları. Derslere, fakülte koridorlarına, yollara yansıdı; hatta öğrencilerin farklı kişilerle münasebetlerine yansıdı bir bir...

Kendi içindeki güzellik aynasının yansımasıydı bunlar Zehra Öğretmen'in. O, üniversitede öğretmenliğinin üçüncü yılını yaşıyordu; ama sadeliğinden, tevazusundan bir şey kaybetmemişti. Giyiminde aşırılıktan uzak olması, hâl ve tavırlarındaki dengeli, olumlu görüntü, ses tonundaki değişmeyen çizgi, çalışmasındaki şevk, makyajsız yüzünden eksik etmediği tebessüm, aradığım, hasretini çektiğim tablolardandı. Zira, üniversite ortamı, gerek giyim-kuşam, gerek hâl-tavır, gerekse umursamazlık-ilgisizlik yönünden aşırı boyutlara varan bir tablo sergiliyor; bunun önüne geçmenin imkânı zorlaştıkça zorlaşıyordu. Ailelerinin zor şartlar altındaki yaşantılarına rağmen öğrenciler ilk yılın sonlarına doğru, şehir hayatının nâhoş lüks hayatına özeniveriyorlar, bu özentileri doğrultusunda, sade, duru görüntülerini değiştirme yoluna gidiyorlardı. İlmin önüne geçen alâyiş büyük bir hızla ilerliyor; her bir ferdin başını döndürüyor; sarıp sarmalıyor, herkes de bundan

bir parça nasibini alıyordu. Özellikle bu yüzden oldum olası sevmezdim şehir hayatını. Şehrin bu illetine tutulmamanın yolu hedefe sapmadan yürüme, halkın nazarını esas kabul etmeme, irade ve azimden taviz vermemeden geçiyordu. Bunda muvaffak olanların sayısı çok değildi. Zehra Öğretmen de o azlardan biriydi.

Ben, onu, bazen koridorda bir öğrencisinin problemiyle uğraşırken, bazen emin adımlarla derse girerken, bazen de bir grup öğrencisiyle boş bir ânı değerlendirirken görüyordum. O, anlatmak istediklerini anlatadursun; asıl konuşan, sözlerini tasdik eden hâl diliydi. Beni de etkileyen, aramızdaki dostluğa sebep olan onun hâl dilinden başkası değildi.

Yine bir ders günüydü. Sınıflar, koridorlar her zamanki kalabalıklığını yaşıyordu. Ders zilinin çalmasına daha on-on beş dakika vardı. Ben, haftada bir-iki defa geldiğim bu fakültenin çok basamaklı merdivenlerini çıkarken, diğer zamanlardakinden farklı duygularımı da taşımanın yorgunluğunu çekiyordum. Mümkün olsaydı her basamağa, her adımıma bir hatıra nakşetmek; razı olurdum dokumaya heyecanları, ümitleri, endişeleri, hüzünleri, hayalleri... Ama bütün duygularımı bir nazarlık mühlete sığdırarak devam ettim süzülmeye zaman ve mekânın akışında...

Zehra Öğretmeni istediğim zaman ve mekânda yakaladım. Kafedrada, oturmaya alışık olduğu yerinde, her zamanki gibi, mütevâzı bakışları ve mütebessim çehresiyle aldı selâmımı. Yerinden kalktı, yanıma geldi tezlikle ve kaygıyla. Hâl dilinden üzüntü yansıyordu. Yüzündeki tebessüm kaybolmuş, bakışları ciddileşmişti. Kaygı dolu bir eda ve titreyen sesiyle sordu:

-Gidiyormuşsunuz, doğru mu?

-Evet, doğru.

-Ne zaman ?

-Yakında, birkaç hafta sonra.

-Siz buraya, biz de size alışmıştık.

-Nasip bu kadarmış. Üç buçuk yıl oldu geleli.

-Türkiye'ye mi dönüyorsunuz?

-Öyle gözüküyor.

-Sizin için hayırlısı olsun.

-Âmin.

-Bir daha görüşemeyecek miyiz?

-Evime beklerim.

-İnşallah geleceğim.

Vedalaşacağım onlarca insandan biriydi Zehra Öğretmen. Beni uğurlamak için evime gelecekti. Yâd edilen hatıralara gözyaşı karışacak, dostlukların üzerine firak örtüsü gerilecek, bir hüzün destesiyle sallanacaktı ellerimiz, söyleyecekti dillerimiz...

Düşüncelerimi geleceğe naklediverdim, ders zilinin sesiyle. Son derslerden birine konsantre olmanın mücadelesini zor atlatmanın, belki de nice güzel ders ve hatıralara nokta koymanın garipliği içindeydim. Zehra Öğretmen ve onun gibi pek çok öğretmenlere "nice dersler" dileğimi, duyan olmadı o an. Sonraki günlerde, vedalaşacağım birçok değerli öğretmen vardı aynı dileğimi ileteceğim ve helâllik dileyeceğim.

Sınıfına doğru yönelen Zehra Öğretmen'e seslendim müspet bir eda yakalamaya çalışarak:

"İYİ DERSLER ZEHRA ÖĞRETMEN!

ANAHTAR

İki yıldır oturduğumuz evi değiştirmeye karar vermiştik. Bu karara en etkili sebep, ev sahibimizin evi satma düşüncesi olmuştu. Oysa çevreye alışmış, binamıza ısınmış, komşularımız bizi, biz komşularımızı benimsemiştik. Okulun yakınında yaşıyor olmanın da büyük kolaylığı vardı hem çocuklarımız hem de bizim için.

Rusya'nın tatil beldesi olan bu kalabalık şehirde, istediğimiz şartlara uygun bir ev bulabilmek kolay değildi. Bu zorluğu yaşayanlar da bilirler ki; yabancı olma, çocuk sayısı, semtine göre değer farklılıkları bir mâni olarak takılır durur önünüze... Uzun arayışlardan sonra, yaşamakta olduğumuz binanın yedinci katında kiralık bir dairenin olduğunu öğrenmiştik. Bu bizim için bulunmaz bir nimetti. Mühim olan aşılması gereken engelleri aşmaktı...

Uzun uğraşmalarımız neticesinde, evi isteklerimize yakın şartlarda kiralamıştık. Ev sahibi başka bir ülkede yaşadığı için, evini ilgilenmek üzere kız kardeşine bırakmıştı. O da anahtarı komşuya teslim ederek, eve göz kulak olmasını rica etmişti. Her şey normal seyri içinde devam etmiş ve bir-iki hafta içinde biz yerleşmiştik. Yeni evimize alışma devresi içindeydik...

...Komşumuz Ludmila Hanım ve eşinin, dışarıdan görebildiğimiz kadarıyla mutlu ve sakin bir aile hayatları vardı; fakat onlar hakkında fazlaca bir bilgimiz de yoktu.

Evlerimiz dip dibe idi. Daire kapılarımızın dışında müşterek kullandığımız bir hol vardı ve bu hole girişi temin eden kapıyı da ortak kullanıyorduk. Bu kadar yakın komşuluğun beraberinde getireceği haklar, görevler ya da anlayış gerektiren durumlar söz konusu

olacaktı tabii ki... Bir gün Ludmila Hanım bize, kendisinde evimizin yedek anahtarı olduğunu, istersek kendisinde kalabileceğini, herhangi bir ihtimale karşı gerek olursa kullanabileceğimizi söyledi. Şaşırmıştık; hatta kaygılanmıştık. Kaygılanmamak mümkün müydü ki? Evimizin anahtarını teslim edecek kadar onları tanımıyor olmamız bir yana, o zamana kadar kulağımıza gelen, gözümüze takılan, içimize ürpertiler salan emniyet hissimizi zedeleyici o kadar çok hadiseler olmuştu ki... Komşumuza vereceğimiz "evet" cevabı, beraberinde tereddütler yığacaktı içimize. Buna gerek olmadığını söylemek ona itimat etmediğimizi telkin etmek olacaktı belki de. Eşimle birlikte bir süre istişare ettikten sonra, yedek bir anahtarımızın kendilerinde kalmasının bizim için de iyi olacağını, hatta okul dönüşü çocuklarımızın kapıda kalmaları durumunda onlara yardımcı olmasını rica etmeye karar verdik. Kendisine ilettiğimizde gayet ılımlı bir karşılık gördük. Zaten çocuklarımızla aynı okula giden torunu hafta içinde yanında kalıyordu.

...Aradan geçen bir yıl... Ludmila Hanım'la yaşadığımız komşuluk ilişkimiz, bir yıl önce içimize düşen şüphe dolu düşüncelerimizi sildi süpürdü. Yerinde saygı ve güven hisleri filizlendi de büyüdü... Sürekli selâmlaştık. Sabahları o, torununu yolcu etti okula, ben de çocuklarımı. Yeri geldi, gürültümüze katlandı, yeri geldi kalabalıklığımıza. Gün geldi, elektrik sigortamızı yaptılar, gün geldi, çocuklarımıza kapı açtılar. Bayramlarımızda tebrikleştik, hastalıklarında "geçmiş olsun" dileklerimizi ilettik. Her seferde "evimiz size emanet" diyebildik, emanete hıyanetlik görmedik. Velhasıl Ludmila Hanımlar her halleriyle bize emniyet telkin ettiler.

Kim istemez ki emniyet içinde yaşamayı, güven donanımlı diyaloglar kurmayı, kendisi için değer ifade eden her şeyini itimat edebileceği insanlarla çepeçevre sarılmayı...

Ne güzel etrafa emniyet soluklayan bir insan olmak! Ne güzel emniyete muhalif her halden beri olarak yaşamak! Ne güzel maddî ve manevî bir şeyin, gönül rahatlığı ile, korkusuz bir şekilde teslim edilebilecek ve teslim alınabilecek mahiyette insanlar olabilmek! Ne güzel anahtara, kapıya takılmamak!

Komşumuz Ludmila Hanım'a veda ederken uzattığım bir buket çiçekle, zengin duygular da yansımıştı... Teşekkürler, minnetler, özürler... Ve ANAHTAR.

GURBETTE SÜNNET MERASİMİ

Her oğul sahibi ebeveyn için pek mühim bir vecibedir sünnet merasimi. Hem dinimizce, hem de sıhhî açıdan elzemdir. Aynı zamanda da geleneklerimiz arasındaki yeri büyüktür. Bu sebeplerle oğullarının dünyaya gelişleriyle birlikte, çoğu ana-babayı sarar bu mesuliyet duygusu, ta ki sünnet vaktine kadar. Sünnet merasiminin bitimiyle de bu duygu yerini huzur, rahatlık ve mutluluğa bırakır.

Biz de iki oğlumuz için, bu vazifenin ağırlığını taşıdık durduk, geçen yaz tatilinin başlarına kadar. Büyük oğlum dokuz, küçük oğlum da altı yaşındaydı. O zamana kadar bir imkânı yakalamaya muktedir olamamıştık...

Geçen yaz başlarıydı. Buraya gelmemizin üzerinden üç buçuk yıl geçmişti. Okulların tatile girmesiyle birlikte, çocuklarımız istirahata henüz çekilmiş, bizim de işlerimiz bir hayli hafiflemişti. Birkaç aile olarak aldığımız tez bir kararla, birden kendimizi tatlı bir telaşın içinde buluverdik. Müşterek sünnet merasimi yapma kararımıza, bizden başka iki aile daha iştirak etmişlerdi. Bir kişiyi daha bu kararın içinde bulmak, bizler için çok manidardı:

Ferah Abla... Büyük hürmete layık gördüğümüz, sevdiğimiz, değer verdiğimiz Ferah Abla'mız, torunlarının da bizim çocuklarımızla birlikte sünnet olmalarını arzu etmiş, kızını ve damadını da bu konuda teşvik etmiş; onlar da rıza gösterince hemen teklifini bizlere iletmişti. Tabi ki bu teklif herkesçe bir iltifat olarak kabul edilmişti. Beş yaşın altında olan, birbirinden sevimli iki erkek torun sahibiydi Ferah Abla. Kendisi de elli yaşlarında, bir çocuk hekimiydi. Yıllarca sahasında hizmet vermiş olmasına rağmen, çalışma hayatını yarıda bırakmak zorunda kalmıştı. Buna sebep olarak, an-

neliğin getirdiği soruluklarını gösterirdi her zaman. Ama o, çevresindeki bütün çocukların hekimiydi. Çocuklarıyla ilgili bir sağlık problemi yaşayan biri, hemen Ferah Abla'ya müracaat edebilirdi...

Sünnet merasimi için, bütün yüreğiyle öne atıldı yine Ferah Abla. Eskiden, beraber çalıştıkları bir cerrahtan söz etti. Kendisinin bu konuda tecrübeli olduğundan, çocuklarımızı rahatlıkla ona teslim edebileceğimizden, bir pişmanlık duymayacağımızdan emin olduğunu söyledi. Sünnetin hijyenik açıdan hastanede olmasının daha sağlıklı olacağı fikri de yerinde idi. Aynı zamanda çocuklar da birkaç gün içinde iyileşip, kendi sünnet düğünlerinde bir korkuyu atlatmanın rahatlığı içinde olacaklardı.

Birkaç güne kadar her şey hazır gibiydi. Ferah Abla doktordan randevu almıştı. Hafta sonu yapılacak merasim için de iş bölümleri yapılmıştı. Kaminka Camisi düşünülen mekandı. Müftülükten izin alma, mevlid için hocalarla görüşme, yemek için alış veriş, konukların davet edilmesi...Herkes üzerine düşen sorumluluk çerçevesinde koşuşturuyordu; içimizi âdeta kemiren bir duygunun dışında her şey yolunda gidiyordu biiznillah. Günlerce kafamızda dolaşıp duran sorular vardı; memleketteki ailelerimizin ikna olması acaba kolay olacak mıydı? Yoksa "Bizler de torunlarımızın bu mutlu gününde yanlarında olmayı murat ederdik." sitemleriyle mi karşı karşıya kalacaktık?

Aslında bizim de tercihimizin bu yönde olmasını gerekli kılan sebepler vardı. Çünkü, Türkiye'de yapılan merasimlerin faturasının insanı ürkütmemesi imkânsızdı. Maalesef bazı geleneklerimizin acımasızlığı mahrumiyetlere ya da sükut-u hayale sebep olabilmekteydi. Gücün fevkindeki harcamalar, alayiş, yersiz mukayeseler, israflar... Gözümüzü korkutan bu şartlara göğüs germek büyük bir cüret istiyordu. Bu cüret ne milletçe yaşadığımız krizle, ne de diğer sıkıntılarla örtüşüyordu.

Uzun değerlendirmeler neticesinde aldığımız bu kararın isabetli olduğunu düşünüyorduk.

Ama ailelerimizin de onayını almak zorundaydık. Aslında onlara bu kararımızı da ilk defa söylüyor değildik. Öncesinde defalarca konuşmuştuk laf lafı açınca; fakat ciddi olarak algılanmamıştı. Her kararın tatbiki öyle kolay olmuyordu tabi ki. Neyse ki, ailelerimizin rızasını almak tahminimizden kolay oldu. Her zamanki gibi anlayış gösterdiler. İçlerindeki burukluklarını saklayıp, hayır dualarını esirgemediler...

Sabahın erken saatleri... Kalkış, kahvaltı, çocukların hazırlığı... Her zamankine göre farklı sanki. Evin içinde dört dönüyorum. Neye nasıl yetişeceğimi bilemiyorum. Elim ayağıma dolaşıyor. Zilin çalmasıyla hızımızı artırıyoruz. Seyfettin Aga evin önünde. Her zamanki gibi erkenden gelmiş. Eşim, araba lazım olunca Seyfettin Aga'ya müracaat eder sıklıkla. Hanımı ve üç balasıyla (çocuğuyla) mütevazı bir yaşantı içinde olan bir Kırım Tatar'ı Seyfettin Aga. Büyük bir heyecan, biraz korku ve bin bir telaşla indik aşağı. Çok geçmeden randevu aldığımız hastanenin önündeydik. Ferah Abla gelmiş, bizleri bekliyordu. Kısa bir bekleyişin ardından doktor içeri çağırdı. O kısa bekleyiş, bize pek uzun gelmişti. Büyük oğlum ilk önce olmayı tercih etti. Babasıyla içeri girdiler. Biz ise kapının önünde bekleyişe koyulduk, içimizden getirdiğimiz tekbirler ve yaptığımız dualar eşliğinde. Küçük oğlumu dolaştırmak için dışarı çıkarttığımda, kapının hemen yanında bulunan pencerenin ardında, abisinin sedyede yatmakta olduğunu, doktor ve hemşirelerin ise başında pervane döndüklerini gördüm. Başımın döndüğünü hissettim, kalbimin hızlı hızlı atışlarından, elimin ayağımın titremesinden öyle rahatsız oldum ki... yanımdaki oğlumu ürkütme kaygısı içinde kendime çeki-düzen verme gayretine girdim hemen. Uzadıkça uzayan dakikalar nihayet bitmiş, oğlum babasıyla birlikte kapıda gözükmüştü. Hemen arabanın arka koltuğuna yatırdık. Bu arada küçük oğlum

girdi içeri babasıyla. Ben, az önce yaşadığım dakikaların tıpkısını tekrar yaşadım…

Oğullarını sünnet ettirecek diğer aileler de gelmişlerdi bu arada. Lenure Teyze ve Seyran Aga da yalnız bırakmamışlardı bizleri. Bir yandan arabanın içindeki oğlumla ilgileniyorlar; diğer yandan sünnet olmakta olan oğlum için dua ediyorlardı…

Biraz sonra küçük oğlum da babasının kucağında göründü. Birlikte arabaya bindik. Heyecanlı ana-babalara iyi dileklerimizi ilettikten sonra bir an önce eve ulaşabilmek için yola koyulduk. Çocuklarımızın koro halinde ağlayışları yol boyunca devam etti. Bu ağlayışlar, evimize girdikten sonra da hiç kesilmedi. Bu arada eşim, diğer ailelere yardımcı olmak, hastanedeki işlerle ilgilenmek ve peşinden çok yakın bir dostunun annesinin cenaze törenine iştirak etmek için yola çıktı. Devamlı ağlayan çocuklarımla baş başa kaldım. Bir birine, bir diğerine koşmaktan bitap düşmüşüm. Ama ne benim ilgim, ne sekiz yaşındaki kızımın teselli çabaları sonuç verdi. Kesintisiz ağlamaları bir türlü dinmiyordu. Çareyi Ferah Abla'yı aramakta buldum. Kendi torunları da sünnet olmasına rağmen, onları bırakıp geldi, teskin edici iğne, pansuman yaptı… Nihayet akşama doğru biraz ağrıları hafiflemiş, ağlamaları kesilmişti; ben de kendime gelebilmiştim. Artık yorgunluk hissetmiyordum. Üzerimizden büyük bir yük kalkmış gibiydi. akşamüzeri, sünnet tebriği için Lenure Teyze ve Ferah Abla geldiler. Onlara ne kadar müteşekkir olduğumu ifade etmeme çok da müsaade etmediler doğrusu. "Vazifemiz" deyip geçiştirdiler. Ama onların fedakârlıklarını küçük görmek, yad etmemek olur mu…?

O gün gurbette yaşadığımız müstesna bir gündü. Ailelerimizi aradık. "Geçmiş olsun" dilekleri geldi dostlardan, tanıdıklardan. Heyecanlı, sevinçli, bir o kadar da zor birkaç gün geride kaldı… Hafta sonu geldi. Sabahın erken saatlerinde hazırlanmış, Kaminka'ya doğru

yola çıkmıştık. On beş-yirmi dakika sonra köydeydik. Köyün girişindeki apartmanlardan sonra müstakil evler, bahçeler, ağaçlar, küçük büfeler hakimdi manzaraya. Sünnet merasimi Kaminka'nın camiinde yapılacaktı. Köyün ortasında bütün heybetiyle süzülüyordu cami. Vatanımızda her adımda görmeye alışık olduğumuz, burada tek-tük rastladığımız kutsal mekanlarımız, camilerimiz. Yine vatanımızda dinlemeye doyamadığımız, buralarda sesine hasret kaldığımız ezan sesimiz. Heyecanımızın ve sevincimizin bu kadar ağır basması biraz da mekanla alâkalı galiba. Huzur ikliminden bir soluğa ne kadar da muhtaç oluyor insan çok kere! Sünnetin üzerinden üç gün geçmiş, çocuklar bir hayli iyileşmişlerdi. Onlar diğer sünnet arkadaşlarıyla caminin avlusunda oynarken, biz de kızımla son hazırlıklar için, Lenure Teyze'nin evine gittik. Eş-dost toplanmış, herkes bir işin ucundan tutmuş, bir telaş, bir telaş... Son olarak da salata yapıldı, arabalarla eşyalar camiye taşındı. Caminin bahçesinin bir köşesinde de kazanlar kurulmuş, Özbek pilavı pişiriliyordu. Misafirler geliyor, erkekler caminin alt katını, bayanlar üst katı dolduruyorlardı. Türk-Tatar dostlarımızdan oluşan kalabalık uzun süredir görmek istediğimiz bir manzaraydı. Camiye kalabalık ne çok yakışıyordu Allah'ım! Bir köy camisi olmasına rağmen oldukça ihtişamlı ve bakımlıydı Kaminka Camisi. Bu hale gelmesinde kim bilir kaç insanın emeği, parası ve duası vardı?

Selâmlaşmalar, hâl-hatır sormalar, ayak üstü sohbetler, tanışmalar, kaynaşmalar... Saflara geçen her bir kesimden davetliler, bir oraya, bir buraya koşuşturan, böyle bir mekânda olmanın hazzını duyan ve yansıtan çocuklar... Ve konuşmaları nihayete erdiren, sükunete yayılan en güzel nağmeler...

Program bir aşr-ı şerifle başladı. Akabinde Kırım müftüsünün günün mana ve önemini ifade eden konuşmaları oldu. Daha sonra mikrofona Türkiye Diyanet İşleri Kırım Temsilcisi geçti. O da İslam'da sünnetin

yeri konulu sohbetini, organizenin güzelliğini vurgulayarak bitirdi. İlahiler, şiirler cemaati olabildiğince duygulandırdı. Gözyaşlarına hakim olamayanlar, bakışları dalıp gidenler manevi atmosferi saflaştıran, zenginleştiren, ibretli levhalardandı. Nihayetinde yapılan dua, elleri kalplerin Bir'ine açtırdı, gönüller O'na açıldı, diller "amin" korolarında buluştu. "Allah kabul etsin!" niyazlarıyla kucaklaştı dostlar...

Daha sonra yerlere sıra sıra örtüler serildi. Dumanı tüten Özbek Pilavı sofranın şahı idi. Haksız da sayılmazdı hani. Tatarlar, düğünlerde, bayramlarda, özel günlerde Özbek Pilavı pişirirlerdi. Yapımı marifet isteyen, malzeme listesi kabarık, görüntüsü şahane, çok besleyici, birkaç çeşit yemeğe denk lezzet kaynağı bir pilavdı. Salata, meyve suları, samsalar, tatlılar, tabak tabak kirazlar dizildi ardından sofralara, yardımlaşmalarla. Her bir sofra güzel bir mozaik görüntüsü sergiliyordu. Yediden yetmişe herkes yan yana. Yaşlısı, genci, çoluğu-çocuğu, zengini-fakiri, köylüsü-kentlisi, eğitimcisi, talebesi, din görevlisi, cemaatiyle... Bu görüntü fotoğraflara yansıdı kare kare.

Bu doyumsuz manzara, tebrik ve teşekkürler, dua ve iyi dileklerle âdeta bir günbatımı yaşadı sonrasında... Bütün misafirler memnuniyetlerini ifade ettiler, ortamın güzelliğini dile getirdiler...

Yemek ve tatlıları hazırlamada hiçbir fedakârlıktan asla geri durmayan dostlar ve tanıdıklar, caminin derlenip toparlanması, temizliği için de aynı fedakârlığı gösterdiler. Hepsine minnet ve şükranlarımızı sunduk. Bu toplu sünnette, her dört aileden birimiz, maddi olduğu kadar manevi de pek çok güzel duyguyu paylaşmanın mutluluğunu yaşamış olduk, özellikle de bir gurbet diyarına böyle bir hatıra bırakmanın...

Darısı, oğulları henüz sünnet olmamış bütün ailelerin başına.

KUTLU DOĞUM HAFTASI

Salon tıklım tıklımdı. Başörtülü teyzeler, takkeli, ak sakallı amcalar; şık giyimli hanımefendiler, genç kızlar, beyefendiler, delikanlılar… Davetiyesini alan ya da duyan, yakından-uzaktan, köyden-kentten, öğrenci-öğretmen, işçi-memur ve diğer kesimlerden büyük bir kalabalık göze çarpıyordu. Arka sıralarda boş gördüğüm bir koltuğa oturdum hemen.

"Bu günü, benim gibi iple çeken ne çok insan varmış bu bir avuç memlekette meğer." diye mırıldandım kendi kendime. Gözüme takılan tanıdık simalara selâm verip, tebessüm ettim bir müddet.

Sahnenin arkasındaki panoda yaldızlı harflerle " Kutlu Doğum Haftası'nda Peygamberimiz' i Anma Merasimi' ne Hoş Geldiniz " yazısı asılmış; sahnenin hemen önü de, güller ve renk renk çiçeklerle donatılmıştı.

Organizeyi üstlenen Diyanet yetkilileri son hazırlıklarını tamamlamışlardı. Bir yetkili, programın başlayacağını anonsla duyurdu. Ardından programın muhtevasını okudu. İlk olarak, Kur'an-ı Kerim okumak üzere, bir hoca efendiyi takdim etti.

Derin bir sessizliğe bürünen salonda, âyet âyet Allah Kelâmı yankılandı. Yanık ses ve güzel makamla okunan aşırla, kulaklarımızın pası silinmiş, kalbimiz, mâsivâdan bir nebze olsun arınmıştı. Hemen ardından kutlama fasılları ve farklı açılardan Peygamberimiz'i (s.a.s.) anma, tanıma konuşmaları başladı:

"Efendimiz'in dünyaya ayak basmasıyla, basiretlere çaldığı ziya ile, zulmetler, ışık karşısında bozgunlar yaşamaya başladı… O geldi ve yaslı çehrelerdeki kederlerin yerini en içten tebessümler aldı.. O geldi, mazlûmun âhı dindi ve sinelerde adalet duygusu dirildi.."

Peygamberimiz'in (s.a.s.) dünyaya teşriflerinin öncesi ile sonrasının veciz ifadelerle anlatılması; ruhlara asırlar arası seyahatler yaptıran, akılları âciz bırakan, kalplere Muhammedî muhabbeti ve İslâm'ın insana, hususiyetle de kadına verdiği değeri hatırlatan nitelikteydi.

Kainatın Efendisi'nin hayatı, güzel ahlâkı, sünneti seniyyesi, mûcizeleri anlatıldı bölüm bölüm, en bâriz ve meşhur örneklerle birlikte. O'na ait her konuşma, cümle, hattâ bir söz ne kadar kıymetli!

"Andım yine Seni her şey yâdımdan silindi

Hayâlin gönlümün tepelerinde gezindi

Bu bir serap olsa da hafakanlarım dindi

Andım yine Seni her şey yâdımdan silindi."

O'nu anış, anmaların en güzeli! Yâdımdan ağyârı süzeli! Çölleşen gönül dünyamızın ıstıraplarını dindiren, ufkumuzun suyu, yeşili! Konuşmaların arasına serpiştirilen, koro tarafından okunan ilâhiler kalpleri titretti bir güvercin misali. Pervaz etmek istedik ardından Kutlu Nebi'nin. Arkasından koşmak istedik belki, mecnûn gibi"Medine'nin Gülü'nün."

"Canım kurban olsun Senin yoluna,

Adı güzel, kendi güzel Muhammed.(s.a.s.)

Gel şefaat eyle kemter kuluna,

Adı güzel, kendi güzel Muhammed.(s.a.s.)"

...

" Nerdedir pâk ruhun Yâ Muhammed? " (s.a.s) dedirtti her nağme.

" Aman çeşme canım çeşme,

Muhammed'i (s.a.s.) görmedin mi? "

...

" Arayı arayı bulsam izini,

İzinin tozuna sürsem yüzümü,

Hak nasip eylese görsem yüzünü,

Yâ Muhammed (s.a.s.) canım arzular Seni."

Yıl 622..

Hicret yaşatıldı iz iz Mekke yollarından Medine' ye. Yol arkadaşı Hz. Ebû Bekir'in sadakati, Mekkeli Müslümanların hicrânı, Medinelinin sevinci yansıdı, Saadet Asrı'na tuttuğumuz gönül aynalarımıza. Mağaranın Hak Nebi ve dostunu koruması, örümceğin sırrı, kum tanelerinin münafığı zabtı...

"Veda Dağı'ndan üzerimize Dolunay doğdu...

Ey davetçilerin en hayırlısı,

Hoş geldin..."

Yıl 632..

Rasûlullah'ın (s.a.s.) Refik-i Âlâ'ya yükselişi, Rabb'inin sonsuz davetine icabetinin hüznü belirdi şahitliğe iştirâkla." ...Şahit ol Yâ Rab"

" Ey karanlık gecelerimizin Ay'ı-Güneş'i, zamanın her parçası Senin için bir tulû vakti, sinelerimiz Seniyye-i Vedâ.. doğ canlarımıza Yaratan aşkına, gönüllerimiz ışıkla dolsun.."

Na't- Şerîf'lerle dile geldi aşk –ı Rasûlullah hasret hasret.

"Ruhum Sana, varlık Sana hayrandır Efendim!

Bir ben değil, âlem Sana hayrandır Efendim!..

Doğ kalbime bir lâhzacık Ey Nûr-i Dilârâ

Nûrun ki gönül derdime dermandır Efendim!.."

Salavatlar getirildi ara ara, dua dua.. Şefaatler dilendi nida nida.. Tebrikler yağdı sadâ sadâ.. musafahalaşıldı sonunda elden ele, dîlden dîle..

Programın bitimiyle, salonu terk eden her bir canın yanında, gönlünün Cânân'ı vardı. Gözlerinde nem, gönüllerinde her hicrân anına yaktıkları mâtem..

Her birinden büyük payla ayrılmak istedim âcizâne. Divane bir halle düştüm yola, ikindi sonrasında; hazan yerine bahar dalına tutunurcasına.. Salonun kalabalıklığını gölgede bırakan caddede ilerliyordum, kalabalığı unuturcasına.. Peygamberim'i anmayı unutturan dünyayı umursamazcasına.. Haykırmak yüreğimin kısılmış sesini O' na hasret kalplere.. Yazmak dağa, taşa, ağaca, toprağa kutlu adını. Yaşamak O'nu ve yaşatmak nûrunu.. Okumak harf harf Sonsuz Nur'u..

O'nsuz her iş güç, O'nsuz her gün gece, O'nsuz hayat cevapsız bir bilmece, O'nsuz ölüm en korkunç bir işkence.. O'nsuz sevgi yitik, sıla gariplik, gurbet hiçlik mi hiçlik!..O'nunla her iş güzel, her gece gün, hayat gülgün, ölüm bitmeyen düğün.. O'nunla sevgi kutlu, sıla sürûrlu, gurbet umut mu umut dolu!..

KUYUBAŞI PAZARI

Yolumun üzerinde bulunan, uğramadan geçemediğim bir yer vardı Kuyubaşı Semti'nde: Kuyubaşı Pazarı. Aslında bu semte ve pazarına "Kuyubaşı" adını veren, aynı semtin sakinlerinden olan, az sayıdaki Türk gurbetçiydi. Bu ad, semtin Rusça adıyla da ses benzerliğinden dolayı, bölgenin diğer semtlerinde yaşayan Türkler tarafından da kolaylıkla benimsenmiş ve kısa zamanda yayılmıştı. Velhasıl; Kuyubaşı'nı bilmeyen Türk yok gibidir Kırım' da.

Bir kış günü, çiseleyen yağmurun altında, bir sabah ayazında, güneşli bir hafta sonunda, bir kızıl akşamda, beklenen bir bayram arefesinde uğranılan bir mekândır her bir Türk için burası. Dost simalar arasında yürümek, onlarla selâmlaşmak ya da bir ihtiyaç karşılamak, Kuyubaşı pazarına uğramak için yeterli sebeplerdendir. Satıcılar bile paylaşılmıştır bir şekilde gönülleri hoş tutulsun, kazançlarına katkıda bulunulsun diye. Satıcılar da alışmışlardır bu vefalı müşterilerine. Yollarını gözlerler onların, dillerini bilmeseler de dost olmuşlardır onlarla...

Bir buket çiçek seçmek bir zevktir Kuyubaşı Çiçekçiler Pazarı'nda. Memleket kokan karanfiller, bahar muştucusu kardelenler, kırların süsü papatyalar, İlâhi nefes veren lâleler, Efendimiz'i hatırlatan renk renk güller, asîl duruşlu zambaklar, pahâ biçilmez orkideler, alçakgönüllü kır çiçekleri... En güzel hediyedir burada bir buket çiçek bir düğünde, doğum gününde, bayram tebriğinde, mezuniyet şöleninde, yahut sıradan bir günde. Kuyubaşı' nın çiçekçi bayanları mutludur özel günlerde, bol kazanç umuttur gülen gözlerinde. Çiçekler itina ile paketlenir kıvrak ellerinde, sunulur müşteriye memnuniyetle kıymettar hediye. Belki bir geline,

çiçeğin kokusuna, rengine, şekline hayran olanlar için çiçek pazarında yürümek, ...

Sütçüler dizilmiştir kendi tezgâhlarının gerisinde, sabahın erken saatlerinde. Her yönüyle titizlik ister süt, peynir, kaymak, tereyağı satmak. Beyaz önlük, eldiven ve kep, bembeyaz süt ve mamulleri ile ne de münasip düşmüş! En zoru toz kondurmamak kaplarına. Belki de erken tüketmek tez bozulan süt ve süt ürünlerini. Müşterilerini beklerler sabırla. Satışlarla boşalır dopdolu kaplar, litre litre, kilo kilo taşınır değişik evlere, tâcı olur sofraların, dolapların farklı ellerde...

Ekmekçiler, uzayan kuyruklara yetişmek için hızlıdır Kuyubaşı'nda. Mis gibi koku yayılır çevrelerine küçük büfelerinden. Sıcak ve taze ekmekler boy gösterir herkese vitrinlerinde. Hılep, baton, kepekli, yulaflı, lavaş, tost..

Bir öğle vakti... Eve erken dönmenin ferahlığı, akşama gelecek misafirlerin telâşı var üzerimde. Yemek hazırlamak için vaktim az sayılmazdı. Öncesinde de pazara uğramak elzemdi. Sabahtan verdiğim siparişler, ekmek, salatalık malzeme ve meyve alınacaktı eve. Kafamda mönüyü belirlemiş olmakla büyük bir yükten kurtulduğum hissiyle yöneldim pazara.

Gurbetin kışında-yazında, baharında-güzünde mevsimlik tatlarla göz göze geldiğim, buluştuğum bir mekân burası. Bahçeden pamidor (domates), salatalık, yüzü çil çil olmuş çilekler, yeşil, kırmızı, sarı, uzun - dolmalık, iri-ufak, etli biberler, güleç elmalar, ithal portakallar, muzlar, ananaslar, kiviler, mor patlıcanlar, taze fasülyeler, boy boy kartoplar (patatesler).

...Banka banka (kavanoz) sütler, kaymaklar, köy peynirleri, tıvaroklar (lor) yayık tereyağı... Her nevî kuru gıda, görücüye çıkmış taze ve konserve balıklar, sepet sepet yumurta...İzmir üzümü, Aydın inciri, Malatya kayısısı, Balıkesir salçası...İspanya zeytini, Bağdat hurması, Seylan çayı, Alman çikolatası, Türk kahvesi...

Çerezler, bisküviler, kanfetler (misafir şekeri), lokumlar...

Deterjanlar, sabunlar, şampuanlar...Peçeteler ve en önemlisi desen desen, büyük-küçük poşetler... Önüme gelen ilk poşetçi kadından iki poşet aldım elli kapiğe. Acele adımlarımla sebze-meyve pazarına daldım. Bahçesinde yetiştirdiği kıvırcık, petruşka (maydanoz), ukrop (dere otu), taze soğanından demetini yapan bir boş yeri doldurmuştu kaldırım boyunca. Tanıdık simalardan birinden aldım salatalık malzemeleri. Bir başkasından pamidoru, hıyarı aldım. Biraz ötedeki tezgâhtan çilekleri seçtim, bir diğerinden elmaları. Kapalı pazardaki sütçülerin tezgâhına geldiğimde yüküm bir hayli olmuştu. Sabahtan verdiğim süt, peynir, kaymak ve tereyağı siparişlerim hazırdı. Sıra sıra tezgâhların başında duranların çoğu kadınlardı. Her yaştan, beyaz önlüklü, yüksek tahsilli bu kadınlar işlerini ne kadar itinalı ve istekli yapıyorlardı! Hiç birinin yüzünde şikâyet ifadesinden eser gözükmüyor, müşterilerinden tebessümü de esirgemiyorlardı. Devamlı alış veriş yaptığım iki-üç tanesinin hâricindekileri incitmekten çekinircesine geçerdim önlerinden. Ama insanın tanıştığı, güvendiği birinden alış veriş yapmak hakkı elbette vardı. Siparişlerimin parasını ödeyip hazır poşetimi alarak kapalı pazarın çıkış kapılarından birine doğru yürüdüm yüklerimin ağırlığıyla.

Lavaş satan teyze yine camekânlı arabasının başında duruyor, poşetlenmiş lavaşlarını ve sımsıcak Özbek pidelerini sergiliyordu. Yavaşça arabaya doğru sokuldum. Yüzünden eksik etmediği tebessümüyle karşıladı beni her zamanki gibi. İstediğim bir paket lavaşı poşetime yerleştirdi. İki sıcak pideyi de poşete koyarak iliştiriverdi lavaşın yanına. “Aş olsun” dedi paramın üstünü uzatırken tatlı şivesiyle.

Ellerim poşet dolu, omuzlarım düşük, ayaklarım yorgun, bir başıma düştüm evimin yoluna. Bu yol be-

nim mekik dokuduğum yol gün gün, neşeli-üzgün, yorgun-bitkin; yaşadıklarımla, taşıdıklarımla örgün…

HAYATIN YÜKÜ KADINLARIN OMZUNDA MI?

Troleybüs, yine tıka basa doluydu. Hava, yağmurlu ve soğuktu. Yollar, kalabalıktı. Yoğun trafik, sele dönüşen yağmur suları, şoförlerin işini zorlaştırıyordu. Buna, bir de yolcu yığılması eklenince, Troleybüs şoförleri kat kat yaşıyordu bu zorluğu.

Herkeste, alışılmış bir telâş ve kaygı göze çarpıyordu. Yolcuların yarıdan fazlasını bayanlar oluşturuyordu. Her biri bir yere yetişmenin derdindeydi. Troleybüs, henüz birkaç durak ilerlememişti ki; caddenin ortasında, birdenbire duruverdi. Belli ki bozulmuştu. Çok da yabancı olmadığımız bir manzaraydı bu. "Of"lamalar yükseldi ağızlardan. Saatine bakanlar, yanındakiyle fısıldaşanlar, gözleriyle şoförü süzenler... Ama şoför, soğukkanlılıkla ve çeviklikle çoktan çıkmıştı dışarı. Bir kadından beklenenin üstünde bir gayret ve pratiklikle, Troleybüsün boynuzlarını tamire başlamıştı. Onu ne yağmur, ne korna sesleri, ne de sabırsızlanan yolcular ilgilendiriyordu. İşine konsantre olmuş; büyük bir ustalıkla tamiratı tamamlamaya çalışıyordu. İşinde sebatkârdı ve başarılıydı; maaşının çok az olması buna mani değildi. Kim bilir, bu maaşla kaç kişiyi doyuruyordu? Kaç cana can oluyor, kaç hastaya ilâç alıyordu? Yahut sadece yaşantısını refah içinde devam ettirmek için mi çalışıyordu? Peki, refah bunun neresindeydi? Çok geçmeden bozukluğu giderdi ve ıslanmış olarak şoför mahalline oturdu; Troleybüs tekrar hareket etti. Bayan şoför, mesai saatinin sonuna kadar yaşayabileceği aksilikleri, birkaç yolcuyla yapacağı münâkaşaları, yorgunluk ve uykusuzluğunu dert etmemecesine, tekrar sarıldı direksiyona. Arada bir, usulca yanına sokulan biletçi kadınla sohbet ediyor; nadiren de karşı istikâmetten gelen meslektaşlarını selamlıyor ya da selamlarını alıyordu. Her durakta bir boşalan, bir dolan; pek

eski olduğu için sıklıkla bozulabilen; yine de yolları ve saatleri tüketen Troleybüsün kahrını çekmek kolay olmamalıydı!

Koridorda, bir ileri bir geri gidip gelen, bilet kesen ya da belge kontrolü yapan, defalarca “ ücretleri ödeyin lütfen! ” diyerek yolcuları uyaran orta yaşlardaki bayanın, şoförden kalır bir hali yoktu. O da, dört elle işine sarılmıştı. Kalabalığı yarıp ilerlemede bile, yolculara göre daha hızlı ve dikkatliydi. Onu bu işte çalışmaya mecbur eden sebepleri vardı mutlaka. Yoksa zevk için veya oyalanmak için yapılacak bir iş değildi yaptığı.

Ya yolcular! Özellikle arka koltuğa, ağır eşyaları ile çöken kadın gözüme takılmıştı. Pazara, satış için gittiği, gün gibi âşikârdı. Sabahın bu erken saatinde, bunca eşya ile, başka nereye gidilebilirdi ki? Pazar durağında inen bu kadın, ağır eşyasını indirip taşımakta ne kadar güçlü ve pratikti! Pazarda, alış veriş yaptığımız satıcıların çoğu kadındı ve bu kadın da onlardan biriydi. İşin ilginci, bunca zor işin arasından hâlâ hayata gülerek bakabiliyorlardı...

Hastane durağının önü de, ana- baba günüydü sanki. Şemsiyesinin altında araba bekleyenler, hastasının koluna girmiş; hastane bahçesinde ilerleyenler... Onların da çoğu kadındı. “Allah düşürmesin.” Kaç defa hastaneye gittiysem ekseriyetle bayan çıkıyordu karşıma. Danışmadan başhekimliğe kadar uzanan bir bayan silsilesiyle karşılaşmak mümkündü hastane koridorlarında ve odalarında. Onca iç yakan manzaralar onlar için normaldi sanki. Ya da, hususiyetle, kadınlığın en büyük simgesi olan merhamet duygusunu, onlar kalplerinin bir köşesine gömmüşlerdi de, mesai saatlerinin haricinde mi ortaya çıkarıyorlardı? Yoksa, çalışma şartları, bu duygularını köreltmiş miydi? Oysa merhamet, şefkat ve sevgi sıfatları kadının en bâriz sıfatlarındandı. Hayatın yükü, insana vasıflarını unutturabiliyordu kimi zaman. Kimi zaman da fıtratına aykırı davranabiliyordu insan, hayattaki sorumluluğu doğrultusunda.

Oysa bayanlar da kendi içlerinde ayrı dünyalara aittiler. Bankada, mağazada, markette, bir ofiste çalışanlar... Öğretmenler, öğrenciler, gazeteciler, sekreterler...Büyük kısmının giyimi çok abartılı, kimi gururlu, kimi havalı... Kiminde neşe, kiminde karamsarlık hâkim. Nasıl olursa olsun, hepsinin günü erken başlıyor. İşine geç kalmak, vazgeçmek ya da işinden olmak endişesini yaşamayan kadın çok az. Zira; bir iş sahibi olmak çok zor.

Fakülteye yakın durakta, kalabalık bir grup indik. Öğrenci ve hocalar yan yana ilerliyor. Hocalar daha telâşlı çıkıyorlar merdivenleri. Sorumluluk duygusunu en çok yaşayanlardandır öğretmenler. Bir ders saati, bir tek öğrenci dahi mühimdir onlar için. Yıllara meydan okuyan çok öğretim görevlisi bayan gördüm; mesleğine hâlâ âşık ve ilk günkü gibi dinç. Eğitim dünyasında da göze çarpıyor kadınların yoğunluğu.

Günler geçip gidiyor. Ömürler tükeniyor gün gün. Hayatından memnun olanlar da var, olmayanlar da. Çalışanlar da var çalışmayanlar da. İşinden memnun olanlar da var olmayanlar da. Burada çalışan kadınlar, hayatlarından da memnun gözüküyor, işlerinden de. Ne sebeple olursa olsun, onlar, hayatın yükünü, büyük oranda çekiyorlar.

Hayatın vazgeçilmez sahasıdır iş. Gurbet hayatıma, iş sahasında, en çok yansıyan da kadın portreleri. Her çeşit işte, bir kadınla karşılaşmak mümkün. İşçi, çöpçü, hamal, hademe, bekçi, manav, tüccar, polis, politikacı, profesör, ressam, müzisyen, yönetici... Burada, hayatın büyük yükü kadınların omuzlarında!

GIYABİ BÖLÜK

Haziran ayının ilk haftaları. Bütün fakülteler, sene sonu imtihanları döneminde. İşte tam bu günlerde, bu yoğun tempoya, bir de Gıyabi Bölük'ün bir aylık yaz dönemi dersleri girince; amfiler, koridorlar ve merdivenler tam bir ana- baba gününe dönerdi.

İki yıl, Gıyabi bölük'ten iki kursun (sınıfın) derslerine girdim. Bu tabiri ilk defa duyunca garipsemiştim. Hakkında bilgi edininince de ilgimi celbetmişti. Okumak isteyen herkes adına geniş imkânlar tanıyan bu sistemin, ne derece câzip olduğunu sonraları daha iyi anladım.

Yarıyıl tatilinde, on- on beş gün gibi çok kısa zaman dilimine sığan bir dönemlik ders, yaz tatilinde de, imtihanlarla birlikte bir aya sığıyordu.Yılda bir buçuk ay okuyup, altı yılda bir fakülte bitirmek fırsatı doğuyordu taliplileri için.

...Yaz sıcaklarının kendini iyice hissettirmeye başladığı günler içindeydik. Bir yıllık yorgunluğun üstüne verilen yoğun ders programı doğrusu canımı sıkmıştı. Haftalık beş - altı saatlik ders programı, iki-üç haftaya üst üste yığılması bir öğretmenin bunalması için birebirdi. Bir de, bir sınıfa, üç blok dersin art arda konulması tuzu biberi olmuştu. Kendime büyük moral ve gayret aşılamaya çalışarak girdim ilk derse.

Böylesine renkli bir tabloyla karşılaşacağımı kestirememişim doğrusu. Şikayetlerimi bir kenara bırakıp, kendimi bu rengin tablo içine salıverdim. On sekiz ile elli yaş arasında kırka yakın talebeyle ilk tanışmamın sonunda hafızama doluşan, birbirine yakın isimler zinciri, mütebessim çehreler ve hürmet edaları olmuştu: Zarema, Elzara, Elvira, Elvina, Lenara, Elnara, Lemara, Lenure, Leyla, Gülnara, Aliye, Alime, Fadime, Ayşe,

Atice, Lenur, Lemar, Asan, Ayder, Sabri, Seyran, Ruslan, Rüstem... Hepsi de tebessüm ediyor, hürmette kusur etmemeye çalışıyordu. Normal seyirde üniversite tahsilini devam ettiren öğrencilerden daha gayretli, yaptıkları işin daha bilincinde görünüyorlardı. Öyle ya, kimi bir mektepte öğretmen, kimi rehberlik uzmanı, kimi sekreterdi... Saçına kır düşenler, elleri nasır tutanlar, karnı burnunda olanlar... Bir çoğu ikinci bir fakülte okuyor olmanın tecrübe yahut yorgunluğunu yaşıyor. "Neden ikinci fakülte okuyorsunuz? " sualine hepsinin de makul bir sebebi var: İşinde kariyer sahibi olmak isteyenler, içlerinde kalan ukdeyi çözmeyi arzulayanlar, mesleğini değiştirmek isteyenler yahut bilgi ve kültürlerini artırmaya hevesli olanlar... Her ne olursa olsun; onlar gayretli ve kararlılar. Bilinçli ve sabırlılar. Mütevazı ve tecrübeliler. Onlar, üniversiteli kardeşlerinin örnek alması gereken birer gerçek talebe portreleri. Her bir simada bir gizli hikâyenin yazılı olduğu, her bir yürekte bir his çağlayanının gürlediği, her bir omuzda bir yığın mesuliyetin tepelendiği ayrı ayrı portreler. Kiminin bakışları uzakta, kiminin kulakları bir masum ağlayışta. Bazısı bir elemle hemdem, bazısı bir emelle.

Aliye Hoca kırkını çoktan aşmış. Yıllardır çalıştığı köy mektebinde emekliliğine yaklaşmış. Türkiye'de üniversite tahsili gören evladı geliyor gözlerinin önüne; bakışları Karadeniz'i aşıyor hasret yüklü. Kendisi de ilerlemiş yaşına ve yüzlerce öğrencideki emeğine rağmen, ezile büzüle oturmuş sırasına, sevgiyle sarılmış kitaplarına ve dikkatle dinliyor dersi. Arada bir eseflense de zor anlamasına, ne azminden taviz veriyor ne de ilgisinden. Derslere devam etmeye çalışıyor uzak mesafelere aldırmadan. Ev ödevlerini yapıyor kocaman evinin, yarım asırlık eşinin ve evlâd-ı ıyâlinin sorumluluklarıyla yılmadan. Arada bir zengin hatıralarını paylaşmak istiyor teneffüslerde, arada bir isabetli fikirlerini. Tanıdığı bütün Türkler'den sitâyişle bahsediyor. Türkiye'den haber soruyor, çocuğunun okuduğu şehir hakkında bilgi istiyor. O yaşına kadar "elif"i tanımadığına,

bir dua ile dilini donatamadığına, elinde Kur'an ile yaşayamadığına bir hayıflanıyor ki;..."Boşa geçirmişiz onca yılı" diye söyleniyor biraz mahcubiyetle. Gözleri doluyor, sesi titriyor ve kendisine dua öğreten bir Türk hocasını hayır ve dualarla anıyor. Ders ziliyle irkiliyorum ve bu insanlarla geç de olsa tanışabildiğim için kendimi bahtiyâr hissediyorum. Sıcağın şiddetiyle, derslerin uzunluğuyla çok ilgilenmiyorum. Dersler su gibi akıp geçiyor...

Elvira Hanım ve Sabri Efendi en sadık talebelerimden ikisi. Hem karı–koca, hem bir mektepte hoca, hem de sınıftaş. Kırk yaşlarında gözüküyorlar. Lisede okuyan bir çocukları var. Yorgun çehreleri, üzerinde taşıdığı kırışıklarla bir haritayı andırıyor. Hürmetleri büyük, ilgileri yoğun. Sohbetleri hoş, tecrübeleri çok. Onlarla dersler daha bir canlanıyor. Kelimeleri sökmeye çalışırken, grameri çözmeye çalışırken öyle çaba sarf ediyorlar ki; o ceht, dersime konsantre olmamı ve sorumluluğumun büyüklüğünü hatırlatıyor bana. Bazen birbirlerine destek oluyorlar, bazen de birer rakip. Onlar da Türkiye'den ve eski Türk hocalarından haber almak istiyorlar devamlı. Minnet hisleriyle yâd ettikleri anılarını dinlemek beni de duygulandırıyor. "Asıl minnet bizden" diyorum sessizlikte susturmaya çalıştığım köpürmeye yüz tutmuş hislerimi. Birbirini takip eden derslerle yarışan hatıralarımı da takıyorum hafızamın bir halkasına. Geçirdiğim her dersi, yaşadığım her saati, bir kıymetli kısmet olarak görüyor ve bunların yegane sahibine hamd ediyorum.

...Koridordan gelen bir minik bebek ağlaması bir anneyi çağırıyor. Biraz utangaç, iznini alan genç anne kendini dışarı atıyor. Bırakacak bir yer ayarlayamadığına mı yansın, dersi bölmek zorunda kaldığına mı? Bir müddet sonra içeri giriyor "bağışlayınız" özür ifadesini kullanarak, dersi kaldığı yerden takip etmek üzere. Bu ifade çok alışık olduğum ifadelerden. Hayatın hemen her yerine girmiş. Bir ana için, katlı bir fedakârlık!

Hem analık, hem talebelik. Gece bölünen uykular, dersler, ev ödevleri, birbiri peşinden gelen imtihanlar. Üstesinden gelmek kolay değil ama hayatın şartları her zaman isteğimiz doğrultusunda cereyan etmiyor. "Allah kolaylık versin!" diyorum içimden, halini anlaya çalışarak. Koridorların en renkli simaları olan bu çocukları seviyorum uzaktan uzağa.

Daha niceleri... Apayrı hayatların insanlarının buluştuğu bu kalabalık sınıflarla geçirdiğim dersler, farklı bir hayat dersi verirdi almak isteyene. Upuzun saatler erirdi bu çok renklilikte. Bir günün yarısını geçirdiğimiz oldu beraber. Havamız değişti ara ara. Semanın çok halini müşahede ettik uzayan ders günlerinde. Bunaltıcı sıcağın ardından gökyüzünü bir anda sarıveren bulutlar, cömertçe yağan yağmurlar, sonra bulutların çekilmesi, güneşin tekrar görücüye çıkması ve semanın gökkuşağının efsunlu görüntüsüne bürünmesi. Onlar da bazen latifelerle şenlendirdiler dersleri. Hem ders işledik, hem tebessüm ettik. Bazen duygu yoğunlukları yaşandı, grimsi hava kapladı sınıfı. Bazen de şebnemler oluştu göz pınarlarında. Sonunda ışık oyunları yansıdı şebnemlerin üstünde. Ünsiyet, dostluk iklimine dönüştü ilim otağımız.

" Gıyabi Bölük", bir buçuk ayın bir yılı aşkın renkli dünyası. "Gıyabi Bölük " geniş imkânlar içinde yaşanan zorlukların hikâyesi. " Gıyabi Bölük " talebeliğin yüksek bir pâyesi.

Bu dünyalarda dolaşmak zevkli, her talebenin simasında gizli hikâyeleri okumak ilginç ve bu pâyelere -bir harfle dahi olsa- katkıda bulunmak hoş bir vazifeydi!

GÖZDE BİR YER : GÖKGÖZ

“ Tabiatın soluklarını dinlerken insan,
Gönlünde hep Sonsuz’ un nağmelerini duyar;
Ovalar, obalar ve sahillerde her bahar
Bir zaman yitirdiği cennetleri arar;
Bitmeyen bir arama, sonu gelmeyen hicran.”

* * *

Gökgöz’ün, tabiatın bağrındaki oteline, birkaç günlüğüne dinlenmek için gelmiştik. Öğretmen arkadaşlardan bir grup ve bizim gibi üç aile odalarımıza yerleşmiştik. Bize ait olan bölüm bir ev planındaydı.

İlk günümüzün heyecan ve acemiliğini atmaya çalıştığımız otel bahçesinde kendimizi kaybetmiştik âdeta. Baharın son demlerine yaklaşmamıza rağmen, bunaltıcı olmayan, hattâ hafif serinleten bir öğle sonrasıydı. Etrafı tanımak amacıyla çıktığımız ilk kısa yürüyüşümüz, papatya tarlasını andıran otel bahçesi ve dere kıyısını dolaşmaktan ibaretti. Öğretmenler, derenin kenarında şaşlık yapma telâşı içindelerdi. Çocuklarımız hayatlarından memnun sağa- sola koşuşturadursunlar, biz de geziyorduk dere boyu, genç bayan arkadaşlarımla. Koro halinde nağmeler diziyorlardı kurbağalar arada bir de ortaya çıkarak taşların arasından. Su, tabiatın en güzel bestesi olarak akıyordu durmaksızın taşları oyarcasına, yosunları okşarcasına. Rüzgâr kamışları eğiyor, ince dalları sallıyor, yaprakları hışırdatıyor, otları raks ettiriyordu. Gökyüzünü çepeçevre kuşatan dolgun bulutlar, sabırsızlıkla ilerliyor, gün boyu gülümseyen güneşin yüzüne peçe oluyorlardı sırayla. Toprak

yordu. Az sonra çakan şimşekler toprağa muştu olmuştu parıl parıl. Gök gürültüsü, tabiatın sükûnetini bozan sesiyle yankılandı dağdan dağa. Ve ardından sicim gibi yağmaya başladı yağmur rahmet rahmet. Semadan inen rahmet bestesiyle mest oldu tabiat ve ardından canlandı hayat.

...Gece boyunca yağan yağmurdan sonra, gün daha bir canlı başlamıştı Gökgöz'de. Yağlı boya tablolardan oluşan bir sergi vardı sanki şimdi nazarlarımızın karşısında. Sema açılmış, güneşin parlaklığı artmış, ağaçlar canlanmış, otlar güçlenmiş, derenin suyu yükselmiş ve toprak suya kanmıştı..

Bahçedeki erik ağaçları daha bir cazip hale gelmişti yağmurun ardından. Dalları erik yüklü ağaçlardan damlayan yağmur suları, üzerlerine akseden güneş ışınlarıyla, gözlerimizi kamaştırıyordu. Başlarımıza değen dallardan topladığımız avuç avuç erikleri tuzlayıp yemenin tadına doyum olmuyordu.

Kızım, papatyalarla dost olmuştu. Kâh aralarında koşuyor, kâh bir buket hazırlayıp bana getiriyor, kâh kurutmak üzere bol güneş gören bir pencere kenarına seriyordu. İki oğlum da kâh top oynuyorlar, kâh koşuyorlar, kâh da büyüklerinin arasında yerlerini alıyorlardı. Şehir hayatında çocuk büyütme mücadelesi veren bir anne için, birkaç gün de olsa çocuklarının tabiatla iç içe olmaları ne kadar huzur vericiydi! Binaların içine tıkılıp kalmış çocuklar için de derin bir nefes alıp vermek gibiydi tabiatın soluklarını dinlemek...

Güneş daha âheste batıyordu Gökgöz'de. Güneşin batışı, en güzel belgesellere taş çıkartacak kadar efsunkârdı. Bu büyüleyici manzarayı seyre doyum olmuyordu. Kuşların muntazam gruplar halinde yuvalarına dönüşleri, karanlığın çöküşüyle dağ köylerinin yarı sönük ışıklarıyla belirginleşmeleri, patika yollardan geçen arabaların farlarından yayılan ışıklarla takibi, dimdik kayaların dağ eteklerinden birer hayalet gibi sarkmaları, derenin şakır şakır akışı, pervanelerin uçu-

şup cilveler çakmaları, yıldızların göz kırpmaları, mehtâbın kitaplarımıza düşen ışıltısı, ormanın ıssız bağırtısı, böceklerin gece şarkısı...

Bütün sadâlar, sonsuzluk bestesinin nağmeleri Gökgöz gecelerinde. Buhur buhur cennet kokularından esintiler sarıyor kesretten boğulayazmış ruhlarımıza. Gecenin vahşetinden eser yoktur ortada. Bilakis yalnızlıktan yakınanlara munis bir dosttur ketum Gökgöz geceleri. Adım adım yaklaşmaya mekândır Hakk'ın kulaç kulaç nüzul eden kurbetine. Dua dua davetine koşmaktır kalpleri eviren ve çevirenin. Ve bir ân-ı seyyâle yaşamaktır zamanın altın ikliminde. Tatlı hülyâlarla dalmaktır uykunun en tatlı demlerine, Gökgöz' ün mavi gecelerinde.

Bir yeni doğuşla ağarır her yan güneş ışınlarıyla, canlanır yavaş yavaş hayat kuş cıvıltılarıyla Gökgöz sabahlarında. Gözler satırları kovalar okunası kitaplarda, billûr billûr mânâlar arınası kalplerde ve Dost'a hasret gönüller, O'nun kapısında... Gözyaşında ve yasta rahmeti gözleyen, tevbeyi söyleyen, ukbâyı özleyen mânâlar saklıdır belki. Gökgöz'de her güne yeten, tabiatın çehresini yeşerten, toprağın kuru yüzünü örten cömert yağmurlar misali, her kula yeten, günahı silip süpüren, solgun yüzleri güldüren, ölgün yürekleri dirilten af ve rahmet deryalarına yelken açılır...

Semanın bir kapanıp bir açıldığı Gökgöz'ün doyumsuz manzarasına doymak mümkün gözükmüyordu birkaç günde. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmurda, veda ettik bu harika tabiat köşesine. Arabanın camlarından süzülen, yol kıyılarında dereler, çukur yerlerde göletler oluşturan yağmura doyan tabiatın içinden uzaklaşıyorduk yaşadığımız Akmesçit Şehri'ne yaklaşırken. Ama huzurluyduk. Çünkü; hayatın bunaltan ikliminde, şehrin boğan inlerinde, zamanın yoran dilimlerinde yaslanacağımız bir zümrüt tepemiz olmuştu Gökgöz günlerimizde.

" Zümrüt gibi yemyeşil tepelerin üstünde,

Neş'elerimizi gıcıklayan ses ve soluk;
Dört bir yanda cennet çeşmeleri oluk oluk..
Sarıyor her an ruhları ayrı bir mutluluk
Ebedî vuslata açılan kapının önünde…"

* * *

MANGUP KALEDE′ DE ÜÇ GÜN

“ Birden her yanı sardı altın kanatlı kuşlar,
Gözlerim kamaştı, kendimi Cennet’ te sandım.
Gökkuşağından tâklar altında sevdâlı başlar,
Coştum, bu esrarlı melodiyle O’ nu andım.”

* * *

Yaklaşık bir saatlik yolla birlikte, çalışmaktan bî-tâb düşmüş halimizi, şehrin gürültüsünü, sorumlulukların ağırlıklarını da geride bırakarak; önümüze serilmiş bir cennet köşesine, ilk seyrimizde tutulmuştuk. Üç günlüğüne kiraladığımız iki oda, ev sahibinin evi ile aynı bahçenin içinde ve tutulduğumuz manzaranın tam ortasındaydı. Yerleşir yerleşmez bir kızıl akşamüstü gezintisine çıktık, üç günü beraber geçireceğimiz üniversiteli kızlarla.

Mangup Kale, bulunduğumuz köyün sırtını dayadığı dağın zirvesine yakındı. Dağın etekleri, iri ve dik kayalarla, yeşile boyanmış boy boy ağaçlarla, gelinciklerle, papatyalarla ve rengarenk kır çiçekleriyle donanmıştı. Az ilerideki göl büyükçeydi ve içinde de, etrafında da, pek çok varlığı barındırıyordu. Kümeler halinde yuvalarının yolunu tutmuş kuşların cıvıltıları, sazlıkların arasından başlarını bir çıkarıp, bir bataklığa sokan kurbağaların şarkıları, böceklerin ötüşleri, koyun sürülerinin koro halinde melemeleri, rüzgârın uğultusu ve yaprakların hışırtıları…Tabiatın kesintisiz orkestrası…Bu orkestranın eşliğinde dolaştık gölün bir kıyısını…

İlk akşam yemeğini, odalarımızın hemen önünde bulunan, üç ayrı bölmeden ibaret çardaklardan birinde

yedik. Ev sahibi, yemekleri siparişlerimiz doğrultusunda pişiriyor ve servisini de kendisi yapıyordu. Her ne kadar yemekler, beslenme alışkanlığımızdan biraz farklı olsa da, tabiatın ortasına kurulmuş sofrada oldukça iştahlı yiyorduk. Özellikle de yemek sonrası içtiğimiz sımsıcak çaylarla, baharın sonlarına yaklaşmamıza rağmen, ısınabilmeyi umuyorduk. Ama ne çare! Ancak elektrikli sobaların başına çekildikten ve battaniyelere büründükten sonra biraz ısınabiliyorduk. Bize, buranın serin olduğu söylenmişti; lâkin bu kadar soğukla karşılaşacağımızı doğrusu hayal dahi edememiştik. Özellikle de yatsı ve sabah vaktinde, çeşme ile oda arasında mekik dokumak, soğuğun şiddetinden bir cesaret ve irade gerektiriyordu. Burada, bir bahar gününde, hem yaz hem de kış yaşanıyordu. Sabah, güneşin ilk ışıklarıyla birlikte, gece boyu yaşanan kış ayazı, yerini sıcak bir yaz gününe bırakıyordu.

Vaktimizin büyük bir kısmını, çardakların içinde geçiriyorduk. Ortadaki büyük sofranın etrafı yer minderleriyle çevriliydi. Bu sükûnetli ortamda kitaplarımıza gömülüyorduk günün büyük bir kısmında. Bir başka deyişle; kitap okumanın zevkini çıkarıyorduk biraz. Aynı zamanda ve mekânda, değişik zaman ve mekânları paylaşmanın hazzını tadıyorduk kısmen. Tabiatla iç içe, kitaplarla kucak kucağa ve kızlarla diz dize, hem tabiatın melodilerini, hem kitapların huzur ve bilgi esintilerini, hem de birbirimizi dinledik de doyasıya dinlendik.

...Şafak sökmeden uyanmak, katıksız havayı soluklamak, capcanlı tabiatı seyirle ayılmak, dinç zihinlerimize nakşolunan sonsuzluk parıltılarıyla aydınlanmak, şuâ şuâ Rahman'ın merhametini duymak, satır satır Hakîm'in cesîm kitabını okumak... Sırlı iklimlerde bir ân-ı seyyâle dolaşıvermek, Sonsuz'- un bestelerini duymak, Cennet esintilerine kapılmak, her bir varlığın efsûn dillerini çözmeyi arzulamak, âfâki emirlerden billûr mânâlar çıkarmak ve sekineyi intizâr etmek.

...

Günün sıcağında bir serinlik bulduk çardak sohbetlerimizde, gecenin ayazında ısındık çay saatlerimizde, bâd- ı sabâ ile üns esintilerini kolladık en güzel isimler korosuyla. Kâh bir kardeşimizin hisleriyle hislendik, kâh bir damla gözyaşında boğulduk. Nice nedametler dile geldi ezile büzüle, nice sözler merhem oldu üzülene. Ham ruhlarımız olgunluk dersi aldı kemâlâtla işleyen tabiat medresesinden. Yorgun ruhlarımız bir nebze dinlendi tabiatın ruh okşayan sesinden. Yüreğimiz çıktı yerinden ve coştukça coştu derinden...

Üç günün bir gününü, yorucu olduğu kadar da enteresan bir geziye ayırmıştık: Mangup Kale Gezisi. Mangup Kale'ye çıkmak, zannettiğimiz gibi kolay değilmiş. Yükseldikçe yükselen dağa tırmanmak, uzadıkça uzayan yolları aşmak için var gücümüzü sarf ettik. Gezimiz renklendi dağ lalelerinin ve yabanî papatyaların arasından geçerken. Buz gibi kaynak sularıyla serinledik ve susuzluğumuzu giderdik. Kuşbakışı seyirlerle kendimizden geçtik. Memleket türküleriyle gurbet havasını değiştirdik. Karşılaştığımız turistlerle söyleştik. Mezarlıkların arasında, dünya-ukbâ arasında gelgitler yaşadık. Dağların heybetinden küçüldük, yükseklerden küçükmüş gibi görünen Yalta, Sivastopol'a baktık dürbünle. Bir çarşaf gibi serilmiş Karadeniz'in dalgalarını süzdük bir süre. Bazen, dik yamaçlar gözümüzü korkuttu. Çok çeşitli hayvanların sesi kulağımızı çınlattı. Avucumuza uğur böcekleri konduğu da oldu, etrafımıza kuşların üşüştüğü de. Mangup Kale'ye erişmenin zafer işaretleri fotoğraflara yansıdı. Kalenin yıllara meydan okuyan duvarlarında Türkçe cümleler yankılandı. Yapıya kazınmış tarihler silinmişti ama asaletinden bir şey kaybetmiş değildi. Dört döndük kalenin etrafında tarihi aşmak istercesine. Bir zirveden izledik dört bir yanı, başımız göğe, gözlerimiz ufuklara erercesine...

Zor tırmandığımız dağ zirvesinden iniş kolaydı tabi. Yuvarlandık âdeta Dere- tümsek demeden. Marşlarla

çınladı dağ- taş. Üç dile tercüman oldu kurt-kuş. Omuz omuza ana yurtla ata yurt. Kol kola iki soydaş. Kazındı içimizdeki aşılmaz kalelere uzun soluklu hatıralar. Belki yoklanır, belki de büyür izleri bu silinmeyesi hatıraların.

Üç gün, uzun bir zaman dilimi değildi belki ama bu büyülü diyâr, bize, zamanın feyizli anlarında dolaştırdı. “An”lar aylara inkılâb etti. Bir yudum su iken, çağlayan oldu aktı ömür ırmağımıza. Kaybolmaya yüz tutmuş duygularımız gün yüzüne çıktı, kitaplarla aramıza giren mesafeler kapandı. Başımızı kaldırıp bakmaya vakit bulamadığımız sema ve yıldızlarla söyleşti sinelerimiz, tabiat sofrasından yeni tatlar tattı doyumsuz ruhlarımız. Bir irfan deryasına dalmayı denedik, muhabbet ummanından bir avuç yudumladık. Binlerce güzelliklerden belki bir-ikisini müşahede etsek de, içimizde, huzur iklimini az-çok hissettik.

Üç günün ardından, hayatın içine tekrar dönerken, vedalaşacağımız, arayacağımız ve özlemle anacağımız çok şeyi geride bırakmanın bir tatlı hüznünü yaşıyorduk. Tadı damağımızda kalan tatlar, hoş sadâlar, mis gibi râyihalar, üç boyutlu manzaralar ve el değmemiş bir bahar...

“ İnsan bir kez bu ışık ikliminde yaşasa,
Gelip Sonsuz’ un meltemleri ruhunu sarsa;
Sermest olur, O bilinmezin râyihasiyle,
Coşar ve haykırır elinde kâsesiyle.
Duyduğu her yeni hazla bir başka hâl alır ;
İnsan bu zevke ermek için dünyada kalır.”

NEZAHAT ÖĞRETMEN

“ Neylersin ölüm herkesin başında,
Uyudun uyanamadın olacak.
Kim bilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak,
Taht misâli o musalla taşında.”

C. Sıtkı Tarancı

“Allah’ım, bana fırsat ver de çok öğrenci yetiştireyim.” Bu niyazı, Nezahat Öğretmen, ebedî davete icabetinden günler önce, hasta yatağında zor işitilen sesiyle mırıldanıyordu. Geçen ocak ayında yakalandığı amansız hastalığın pençesinde kıvranıyordu dört aydır; belki çaresiz, belki de “Çaresizler Çaresi”nin melceinde derdinin büyüklüğünden habersiz. Öğrenci yetiştirmek için dua ediyordu kutsal vazifesine âşık mı âşık. Minik Beyza’sına sarılıyordu analık şefkatiyle taşkın mı taşkın yüreğiyle. Ebeveynini, eşini, kardeşlerini ve diğer yakınlarını teselli ediyordu konuşmaya tâkatı kalmamış, bir tam nefese hasret kalmış olduğu hâlde, Rabb’ine teslim olmuş lisan-ı hâliyle...

“Akciğer kanseri” bir yönüyle onu hayattan alıkoyan, minicik yavrusundan, henüz tatmaya başladığı analık duygusundan, eşinden, ailesinden, ahbabından ayıran, dört kolla sarıldığı kutsal mesleğinden koparan, mağlûp edemediği bir azılı düşman; diğer yönüyle kendisini fâni dünyadan ebedî âleme varış, erlikten terhis, imtihandan çıkış, Hakiki Sevgili’den gelen çağrıya koşuş, sevdiklerini bekleyiş, zahmetten rahata geçiş, aslî vatana dönüş için bir sırlı sebep olmuştu...

Tabiatın, dirilişi zirve boyutlarında yaşadığı, bahar

zendiği, bir gelin gibi süzüldüğü Mayıs'ın ilk günü, hayatının baharındaki güzüyle, ömrünün gençlik kemâlindeki gurûbuyla çoklara hazan mevsimini yaşattı Nezahat Öğretmen. Güzellikler atlasında aradığımız büyülü baharlara tutulmak, vurulmak mümkündü belki ama ya doymak?! Güzelim baharlara doymak mümkün değildi.

Bundan yaklaşık iki buçuk yıl önce de Bosna'ya uçmuştu yeni gelin ve stajyer öğretmen olarak. Çeyizi birkaç valizden ibaret çiçeği burnunda bir gelindi belki; ama yüreği deryalara denk meslek sevgisi ile köpüren bir öğretmendi. Eşinin müdürlük yaptığı okulda o, edebiyat derslerine giriyordu. Mesleğini hicret ufkuyla daha bir kutsallaştırmış, sevgisini şefkât ruhuyla zenginleştirmiş, işini hizmet şevkiyle güzelleştirmişti. Yüreği acılı Bosna'ya gönül bağlamışlardı, belki de Bosna diğer eğitim gönüllüleri gibi onlara; tâ ki çetin bir kış günü, çetin hastalığına dûçar oluncaya kadar...

Tâziye için bulunduğumuz ailesinin evinde, doğup büyüdüğü sitenin sâkinlerinden olan gözleri yaşlı komşuları "Bir melek gibiydi çocukluğunda" diyorlar onun için; "Kendi yiyeceğini çevredeki kuşlarla, kedilerle paylaşacak kadar varlık sevgisiyle; bir karıncayı incitmekten sakınacak kadar merhametle; ağzından bir kötü söz işitilmeyecek kadar nezaketle dopdoluydu Nezahat. " diye anıyorlar yaslı yürekleriyle acıları taptaze yakınları.

Hastalığın en şiddetli anlarını dahi Rabb'ine şükürle geçirmiş hep bir nefese muhtaç Nezahat Öğretmen. Uzun müddet nefessiz kalıp da bir güzel nefes alabildiğinde, " Allah'ım, sana hamd olsun bana tekrar nefes verdiğin için." şükür sözlerini işitmiş yakınları hep Nezahat'ın ağzından."Off " bile demeden yaşamış 27 yaşına gölge düşüren hastalık aylarını bir deri bir kemik kalmasına, konuşamamasına ve henüz bir yaşını dolduracak dünya güzeli bebeğini doyasıya sevememesine rağmen.

Hastalığı, onun diğer insanlarla görüşmesini imkansız kılacak derecede ilerlemesine rağmen, son günlerini yaşadığını hissetmiş ki; uzaktaki yakınlarının çağrılmasını istemiş. Sonunda o, bütün yakınlarının ve ahbabının dualarıyla uğurlanmış son yolculuğuna.“Bizden daha çok sevmiş Mahbûb-u Hakikî ”diyorlar yürekleri acılı yakınları…

Mavi mavi bakıyor Beyza şimdi etrafına öksüzlüğün mânâsından habersiz. Kâh teyzesinin kucağına kapanıyor, kâh oyuncaklarıyla oynuyor, kâh diğer çocukların peşinden koşuyor minik adımlarıyla. İpek saçları, mavi gözleri ve masum simasıyla herkesin gözbebeği o. Zâhiren öksüzlüğün kollarında ama hakikatte en büyük Hâmi’nin himayesinde. O himaye etmezse, kim kimi himaye edebilir ki? O’nun şefkati, bütün anaların şefkatinden üstün değil mi?

“ Allah kem nazarlardan korusun seni, Minik Beyza.”

Ölüm herkese gelecek. Nerede, nasıl, kaç yaşında? Dünya saltanatlarını tahrip eden, lezzetleri acılaştıran ölüm bize gelmeden ölüme hazırlanalım. Sırada kim var bilinmez. Bilinse imtihan sırrına erilmez. Rabb’im murat etmezse nefes alınmaz ve verilmez. Bir nefeslik hayat, bir nefessizlik ölüm! İkisi arasında ince bir sırat!

Allah (C.C.) sırât- ı müstakimden ayırmasın. AMİN.

“ Ruhun şâd olsun Nezahat Öğretmen.”

Nezahat Öğretmen’in ardından.. Ruhuna FATİHA.

GURBET YAĞMURLARI

Güneş ile bulutlar birbirleriyle raks ediyorlardı. Bütün ihtişamıyla boy gösteren güneş birden mahcup bir edaya bürünüyor, bulutların arkasına gizleniyordu. Bu sefer bulutların ritmik dansları devam ediyordu dakikalarca. Ak bulutlar, gittikçe bir muştunun yaklaştığını haber verircesine grileşiyorlar; dansları rahmet sancısına dönüşüyordu.

Ve beklenen yine oldu. Râd ve berk birbirini kovaladı. Kâh ışıklar saçıldı semadan, kâh şiddetli bir gürültüyle sarsıldı yer - gök. Ardından gökten boşanırcasına yağmağa başladı yaz yağmuru.

Dinmek bilmemecesine yağdı. Saatlere galebe çaldı. Göğe uzanan ağaçlar suya kandı. Toprak emdikçe emdi rahmeti. Otların yüzüne can - kan geldi. Yollarda seller uzadıkça uzadı; gürleştikçe gürleşti. Arabalar zorlandı yağmuru yarıp ilerlemekte.

Arabamız, ağır ağır yol alıyordu Bahçesaray yakınlarındaki tatil köyüne doğru. Yollar olabildiğince ıssızlaşmıştı. Tabiat özüyle baş başa kalmış; dipdiri hayatın tadını çıkarıyordu. Bütün sinesini açmıştı rahmete. Rahattı, mesuttu. Tek tük göze çarpan insanların hâli ise, tam aksini yansıtıyordu. Yol kenarındaki satıcılar, önlerindeki birkaç kiloluk mahsullerini toplayıp kaçma telâşındalardı. Nadiren göze çarpan yayalar sırılsıklam kuytu bir yere sinmişlerdi. Otobüs durakları yağmura esir düşmüş yolcularla doluydu.

Tatil köyüne gelmiştik. Yağmur, hızından bir şey kaybetmeden yağıyordu. Sık ağaçlarla kaplı geniş bir alana serpiştirilmiş, birer maket gibi duran evlerden birine doğru ilerledik rehberimiz eşliğinde. Kapıyı açıp içeri sokulmamız bir anda oldu. Bu sempatik evcikte geçireceğimiz iki günün ilk dakikalarına yağmur ağırlı-

ğını koymuştu. Çatıdaki oluklardan fışkıran, minik pencerelerden süzülen, ahenkli sesiyle sessizliği büyüleyen yağmur… İkindiden sonra dinen yağmur, yerine parlak bir gök, mis gibi kokan toprak, rahmete mest olmuş ağaçlar ve bütün ihtişamıyla yerini alan güneşe bırakmıştı.

Dışarı çıkar çıkmaz gökkuşağı selâmladı bizi, gözlerimizi boyadı. Çevreyi tanımak amacıyla yürüdük mis gibi kokan toprak üzerinde. Ağaçlardan başımıza damlayan son yağmur damlalarını saydık. Ağaçların dallarındaki kuşları saydık. Şarkılarıyla coştuk. Şarkılara böceklerin sesleri karışınca hafiften; bir armoni doldurdu bütün boşluğu içimizdeki ve dışımızdaki. “ Hoşâmedî ” diyorlar gibi duyduk. Toprak yol, bizi Karadeniz’in uçsuz bucaksızlığıyla buluşturdu. Güneşin kızıllığına boyanan ufuk, sonsuzluk sahnelerini yansıtıyordu. Her bir sahne, insanı alıp götürüyordu sonsuzluğun bilinmez dünyasına.

Gün boyu yağmura tecelli etmişti Rahmet-i Sonsuz. Kendini bildirmişti zerreler adedince. Âriflik bir tâç idi sultanlığa yakışır. Zerreler irfan dersi vermişlerdi “Sultan-ı Ezelî” lerinden aldıkları ders ile. Ufku seyrettik kemter bir kul olarak. Dalgalarla coştuk lisanlarının mânâlarından bîhaber. Yüreğimiz yine de coştu sığ olsa da dalgalara ritim tutup. Maviliğin derinliklerine daldı bakışlarımız dalgın olsa da. Mavilik içimizi açtı deniz enginliğine eş; derinlik sır kaldı denizin esrarından bir cüz.

Sahil boyu yürüdük. Ortalık ıssızdı. Yürürken yalnız basıp geçtiğimiz çakıl taşlarının ve birbirine yakın aralıklarla kıyıya vuran dalgaların sesleriyle bozuluyordu sessizlik. Taşlar sert, dalgalar haşindi. Mevsime tezat bir hava hâkimdi gün batımına. Rüzgâr şiddetli esiyor; hattâ içimize işliyordu. Güneş küçüldükçe soğuk artıyor; dalgaların kapsama alanı da büyüyordu. Gök koyulaştıkça deniz de lacivertleşti. Güneş dürüldü ve otağına çekildi. Yıldızlar bir bir kendilerini göstermeye baş-

ladılar. Çok geçmeden mehtâp nazlı bir gelin gibi denizin sularında süzülmeye başladı. Ay on dördünde miydi, yoksa bana mı dolgun geliyordu? Deniz çoktan tâlipti ki; bütün berraklığıyla açtı sinesini. Ve hem dem oldular çarçabuk.

Bu el değmemiş manzarayı öylece bırakıp gerimizde, konaklayacağımız eve döndük; dünyamıza kaldığımız yerden devam etmek üzere. Ama ben gönlümü manzarada bırakmıştım. Gözlerimi alamıyordum gönlümden. Gönlüm bir gurbet akşamını içine çeke çeke yaşamaktan yanaydı denize nâzır. Gurbet akşama, akşam da gurbete ne çok yakışıyorlardı.

Sema bir anda değişiveriyordu sabah - akşamdan da tez. Mehtap mahcubiyetle gizlendiği iri cüsseli, koyu renkli bir bulutun ardında kalakaldı. Aynı cinsten bulutlar yıldızların da parıltılarını büsbütün söndürmeye kâfi geldiler. Ortalık zifiri bir karanlığa bürünmüş; içimdeki gurbet alevlendikçe alevlenmişti. Sema bu defa şimşeklerle parıldadı durdu. Sağanak halinde başlayan yağmur, kısa zaman sonra bir rahmet seline dönüşüverdi.

İçimdeki gurbetler bir bir kayboldu. Birer gölge olup silindiler. Yağmur öyle üns esintileri akıtmıştı ki içime; bir iksir olmuştu bir başına kalmış hislerime. Öyle dostça inmişti ki üstüme; âb-ı hayat oldu solgun düşlerime. Öyle cömert rahmet yağdırmıştı ki yüreğime; günahlarıma af çıkmıştı âdetâ.

Bir rahmet aklığı düşmüştü gecemin siyahına. Rahmetsizlikten çatlamaya yüz tutmuş gönül yaprağıma şebnemler düşüyordu. Garipliğe baş kaldırmıştı yüreğim. Sağanak sağanak tebessüm eden melekler kucak mı açmıştı ki yüreğime; isyanlarım utançtan iki büklüm oldu.

Zaten hep sevmiştim gurbet yağmurlarını. Yağmuru en çok gurbette sevmiştim belki de. Yolunu gözleyen olmuştum vakitli – vakitsiz. Güneşle arama giren kara

bulutlarla dahi sıkı – fıkı dost olmuştum. Yüklerini taşımak, sancılarına ortak olmayı murat etmiştim; hayatın yükü altında ezildikçe bir taş misali. İnledikçe kısık sesimle derinden:

“ Yağmur! Seni bekleyen bir taş da ben olaydım. ” arzusuyla doldum taştım. Yağmura hasret kaldırım taşlarıyla tanıştım. Ân oldu, hasretlikte onlarla yarıştım.

Yolumu ağaçlara yakın seçtim. Onları kendime yol arkadaşı seçtim. “Başımın üstünde yeriniz var.” dedim. Yaprakları kadar dostum olsunlar istedim. Her bir yaprakla sararıp solmak ya da yeşermek hayâl ettim. Hayatı ve mematı onlarda yaşadım. Onlar için âb-ı hayatı intizâr ettim. Yeniden hayata dönenlerin sevincini paylaştım. Bir yaprak misali tutunurken hayatın dallarına; âb-ı hayatımı intizâr ettim. Kupkuru kalıp düşmemek için ölüm toprağına:

Onu çok haliyle sevdim. Çiselemesi, yüreğime su serpti hep. Sağanak şekliyle coştum ânlarda. Gök gürültülüsü, beni kendime getirdi gaflet gömüldüğümde. Seller sürükledi gitti yüreğimi enginlere...

Gece, hep yağmuru ağırladı. Yağmurla yattı kalktı. Deniz yağmurla yıkandı. Yer ve gök birbirine yaslandı. Dağ, taş, ova – oba yağmur şiirini besteledi. Ben her bir besteye kulak vereyim dedim. Dinledikçe dinlendim. Ruhuma yümn yağdı. O yümn ile uykuya daldı...

Burada, üç günü doyasıya yaşadık. Mekân güzideydi. Gece-gündüz güzide bir misafiri ağırladı: Yağmuru. Yağmur, en alımlı haliyle süzüldü günlerimizde. Büyülendik.

Arz ayıldı, canlandı, yağmuru cânânı kıldı. Neşeden bayılayazdı.

Gamlar dağıldı, kaygılar kaçıştı, bast kabzı bastırdı.

Burada yağmuru yaşadık. Yağmurla kurbeti yaşadık. Gurbete meydan okuduk. Yağmura kandık, yağmurla doyduk. Onu gurbet günlerimizin tahtına oturttuk. Gur-

bette, yağmurla başımız göğe erdi; yağmuru başımıza tâç yaptık.

Salına salına gezindik toprağın kara bağrında. Sallandık sahil boyu dalgalar arasında. Rüzgârla şakalaştık, denizle söyleştik, taşlarla dertleştik, kendimizi dinledik...

Arabamız ağır ağır yol alıyordu Akmescit'in merkezindeki evimize doğru. Yollar ıssızdı. Tabiatı özüyle baş başa kalmıştı. Biz alıp başımızı şehrin yolunu tuttuk, bizi çepeçevre kuşatan bir dostla; ıssızlığı tabiatın içine gömerek.

Yağmur elimizden tutmuş; bizi evimize götürüyordu. Şehre girince birden gözden kayboluverdi. Gözlerimizi boyayan "gökkuşağı"nı miras bırakarak.

Gözlerimiz gökyüzüne çakılı kaldı. Güneş ile bulutlar birbirleriyle raks ediyorlardı...

ÇOCUKLARINIZI KUCAĞINIZA ALABİLİR MİSİNİZ?

Sıladan gurbete, gurbetten sılaya uzar yollar, büyür mesafeler gurbet yolcularına. Bir gün gelir; vatan toprağından ayrılırsınız gözyaşlarıyla, bir başka gün o toprağa basarsınız hasretle. Bir gün gurbete uçarsınız yakın yahut ırak; bir başka gün sılaya dönersiniz bir rüyadan uyanırcasına. Zaten dünya da bir gurbet menzili değil midir sonsuza uzanan yolculukta; kâh konmak, kâh göçmek için?

...Yaklaşık bir aylık tatilimizi geçirmek üzere, Türkiye'mize gelme heyecanını yaşıyorduk. "Sayılı gün tez geçer."; bir yıl daha öyle ya da böyle geçmişti. Beklediğimiz an nihayet gelmişti. Elimizdeki valizlerle bizi hava alanına götürebilecek bir araba bulmanın telâşındaydık. Resmî bir tatil gününe denk geldiği için, araba bulmakta epeyce zorlandık. Uçağı kaçırma kaygısı yaşıyorduk. Kapının önünde bir o yana bir bu yana kaç kez gelip gittiğimi hatırlamıyorum. Biraz sonra sokağın başında bir minibüs belirmişti. Olduğum yerde kalakaldım ve dikkatle minibüsü süzmeğe koyuldum. Şaşılacak şey! İçinde yalnız eşim vardı. Durur durmaz da eşyalarımızı yükledik. Ardından içine doluştuk çocuklarla. Biz taksi beklerken, Allah minibüs göndermişti. Taksilerin henüz çalışmaya başlamamış olduğunu düşünmemiştik bile. Bomboş bir minibüs bulabileceğimizi de. Eşim taksi beklerken ümidini yitirmek üzere olduğu bir anda boş geçen minibüsü çevirmiş. Durumu özetlemiş ve rica etmiş havaalanına bırakması için. İstediği parayı vereceğini de belirtmiş. Şoför kabul etmiş. Eşim ve şoför sohbet ettiler yol boyunca. Sonuçta da bir tanışıyla akraba çıktı şoför. Neredeyse taksi parasına

bilmiştik. Yaşadıklarımız sıradan gibiydi ama bizim için büyük bir mânâ taşıyordu.

Hava alanını kalabalıktı. Hem de tanıdık simalarla. Yeni mezunlarımızı uğurlamak için gelmişlerdi. Çiçek buketleri, veda sözleri, kucaklaşmalar ve gözyaşları birbirine girmişti âdetâ. Yediden yetmişe kalabalığın bu hali, dikkatleri üzerine çekmişti. Bir sevgi seli, bir vefa örneği ve ayrılık acısı yaşanıyordu. Gurbet sılaya, sıla da gurbete kalbolmuştu. Bu manzaranın yaşandığı bir “mahal ”le gurbet demek ne kadar doğru olurdu? Mezunlar da farklı düşünmüyor olacaklardı ki; “İkinci vatanımızdan ayrılmak yüreğimizi dağladı.” cümlesiyle hissettiklerini hülasa ediyorlardı.

Pasaport kontrolü için sıraya girdiğimizde, şirket görevlilerinden olan tanıdık adam yanımıza geliyordu. Bu yüz bize, biz de bu yüze alışmıştık. Orta yaşının üzerindeydi ama dinçti. Uçağın küçüklüğünü ve yolcuların çokluğunu anlatıyordu. Biraz da bizi tanıyor olmanın rahatlığıyla, bana o zaman için çok garip gelen teklifini eşime söylüyordu. “Durumu görüyorsunuz, eğer bir çare bulamazsak sizin arkadaşlarınızdan birkaçı da uçamayacak. Acaba çocuklarınızı kucağınıza alabilir misiniz?” Biraz şaşırmıştık; çünkü çocuklarımız için de ayrı bilet almıştık. Bebek olsalar problem değildi; altı, sekiz ve dokuz yaşlarındaydılar; fakat etrafımıza bakınca bu teklifi kabul etmek zorunda kaldık.

Bu tablo geride kalmıştı artık. Bizler uçağa binmiş, koltuklarımıza oturmuştuk ama az önceki manzaradan hâlâ kopabilmiş değildik. Hele de mezunlar! Onlar, düşünceli, hüzünlü ve ağlamaklılar. Belki geçen beş yılda dolaşıyorlar, belki de beş yılı taşıyorlar ağır yüklerinden gayrı. Bu uçak, onları, sılaya uçuracak. Daha hangi memleketlere uçacaklarını bilmeden uçuyorlar bu gün. Zira; onların çoğu yine gurbet yolcusu olacak. Eğitim gönüllüleri safına geçecekler; diyâr diyâr gezecekler. Hangi memleket, hangi millet? Şimdi ise; yakın geçmişle yakın gelecek arasında gelip gidiyorlar.

Her zamanki gibi kalabalık bir grup olmuştuk uçakta: İki aile, mezunlar ve diğer öğrenciler. Her ne kadar aktarmalı, konforsuz olsa da, bu uçağı, ekonomik olduğu için tercih ederdik. Yolculuklarımız meşakkatli fakat zevkli geçerdi. Bir minibüste gibiydik. Çocuklarımızı aldık kucaklarımıza, kemerlerimizi taktık. Uzun bir bekleşmeden sonra nihayet havalanmıştık.

Semanın uçsuz bucaklığı, bulutların yakınlığı ve küçülen manzaraların eşliğinde uçuyorduk vatanımıza. Kesik kesik hıçkırık sesleriyle irkildim bir müddet. Ne desek kâr eylemedi yeni mezun, öğretmen adayı kızımıza. İçin için ağladı durdu yol boyunca. Bir diğeri, elindeki hatıra defterini dolaştırdı aramızda. Bize uçakta hatıra defteri yazmanın tadını yaşattı. Koyu bir sohbete dalanlar, okuyanlar, gözlerini manzaralardan alamayanlar ve koridor boyu gelip gidenler... İçimizden birinin pilot kabinini görme merakına hayır diyemedi hostes.

Uçağın ikramı, yarım bardak mineral suyundan (bizdeki ifadesiyle maden suyu) ibaretti. Ama biz tedarikliydik. Yol azıklarımız sunuma çıktı birer birer. Elden elden dolaştı. Meyve suları dolduruldu bardaklara. Uçak bir piknik şölenine dönüştü.

Bize en çok dokunan aktarmalı oluşuydu uçağın. Güzel Nikalayev şehrinin havaalanındaki bekleyişlerimiz uzun ve zahmetli olurdu. Yine bekleştik uzun müddet. Yine valizleri taşıdık iki büklüm. Gümrük kuyrukları oluşturduk. Her şeyin hesabını verdik bir bir. Öfkelendiğimiz oldu. Valizleri dağılanlar oldu. Ders kitaplarını geçiremeyenler, dakikalarca hesaba çekilenler oldu. Canımızın burnumuza geldiği anlar da. Nihayet uçağa binebildik yığın yığın zahmetten sonra. Hafiflemiştik kuş kadar olmasa da.

Artık rotamız vatanımıza doğruydu. Bu anlara alışmış olsak da heyecanlanırdık. Yükseklerden İstanbul'u arardı gözlerimiz mesafeler daraldıkça. Vatan toprağı-

na ayak basıncaya kadar da yer yer sabırsızlanırdık. Dakikalar tükenmez olurdu âdetâ.

Yaşadığımız duygular birer armoni oldu yol boyunca. Mesafeler bitti. Memleket havası sarıverdi dört bir yanımızı. Ve biz yeni bir rüyadan daha uyanırcasına daldık hayatın içine. Kovalamak üzere sayılı günleri. Sayılı günlerde yaşamak üzere sılayı. Yepyeni umutlara gebe, yakın yarınlarla sarmaş dolaş. Zaten vatan da bir menzil değil miydi kâh konmak, kâh uçmak için?

BİR AYRILIK HİKÂYESİ

Safure Hoca, elindeki "el emeği, göz nuru " işleme Mushaf-ı Şerif kılıfını, bir taraftan eşime takdim ederken, diğer taraftan, öz diliyle, akıcı, vurgulu ve duygulu konuşmalarından birini yapıyordu:

"Pek Değerli Yasin Bey;

Bu, Maarifçiler adından sizge ve değerli ailenize bir hatıra... Biz, sizin gitmenize pek üzülemiz. Siz mında yahşı çalışıp oldunuz... Sizge uzak ömürler, açık bahtlıklar ve yahşılıklar dilemiz..."

"Maarif Temsilcisi" ünvanını taşımanın ağır mesuliyeti, orta yaşın üzerinde olması, ev işinin bütünüyle kendisine bakması, çalışma azminden, milleti için faydalı işler yapma gayretinden, pozitif enerjisinden bir şey kaybettirmemiş; önüne çıkan engellerden hiçbiri, hedefinden yıldırmamıştı.

Çektirdiğimiz hatıra fotoğrafına baktıkça, omzuma koyduğu eliyle, azminden ve enerjisinden hisse almayı ümit etmişimdir hep...

İlk yazın doyulmaz manzaraları arasında, bin bir duygu eşliğinde gerçekleştirdiğimiz veda ziyaretlerimizden biri de, Kaminka Köyü'nün çıkışında oturan ve defalarca gelip gittiğimiz Lenure Teyzeler.

Köy boyunca sıralı meralarda otlayan koyun, kuzu, keçi, sığırlar; evlerin bahçelerinde havlayan köpekler, sokak aralarında yaz sıcağından kaçacak bir gölgelik ararcasına dolaşan ya da bir köşeye sinmiş kediler...

Parlak mı parlak güneş, ağaçlar ve ağaçların üzerine asılı, güneşte pişmiş ilk yaz meyveleri: Kiraz, vişne, erik, kayısı...

Tozlu yollarda, ağırlığını zor taşıyan eski Troleybüs-

Lenure Teyze'nin köpeği karşıladı bizi iç ürperten havlamalarıyla; biraz uzakta otlayan iki keçisi, melemeleriyle. Her zaman, güler yüzle karşılandığımız bu evde, gözyaşı ve sitem vardı bu gün. Kalabalıklığımıza rağmen sükûnet, bir arada olmamıza rağmen ıraklık vardı sanki. Herkes kendi âleminde bu ayrılışa bir mânâ vermeye çalışırken, boğazlara düğümlenen hıçkırıkların çözüldüğü, ardı arkasına sıralanan dost sitemleri, mevsimin güzelliğinin apaçık hissedildiği bu yeri kırağılarla örtüyordu.

Allah'ım! Bu insanların her gidene gösterdikleri bu davranış, günlerce süren bu hüzün havası, gözyaşı, insana gurbet ile sılayı herc ü merc ettiren ne paha biçilmez bir tablo, ne bulunmaz bir nimetti! Şefkatle örülmüş, maddî-manevî yardımlarla desteklenmiş, iyiliğe övgüler dizilmiş, Hakk'a yüzler-gönüller dönülmüş bu bağlılığa, Ensar ruhu adını yakıştırmak, Nasır-ı Mutlak'a dokunur mu acaba? Nice gurbet diyarlarının bağrına ilim, irfan ve erdem tohumları atacak, boy atmış filizleri yetiştirecek, gönüllü seyyahları bir mıknatıs gibi çeken bu vefalı ve fedakâr yüreklere düzülecek medhiyyeler, Ensar-ı Güzide'ye hürmetsizlik olur mu? Gurbet diyarlarına koşma akın akın, vedia ve vecibeyi seyahat-i şevk yarışına inkılâp ettirme, derinliğin zirvesine tırmanmış, deniz aşırı memleketlere "Allah"ın adını izzet-i İslam'la, hassas iman ve teslim ruhuyla yansıtmış şerefli akıncıların kıymetini hiçe indirmek olur mu? Ensar ruhu, muhâcirlikle varlığını hissettiren ve hicret olduğu takdirde varlığını devam ettirecek olan bir ihsan-ı Rahmanî ve takdîr-i İlâhi değil midir?

"Esselamu Aleykum!" Ritimli sesi, Ferah ablaların zil sesi. "Kim o?" cevabının hemen ardından açıldı kapı. Akşamın ufkuna çöken kızıllıkla koyulaşan duygu yumağına sarmalanmış bir haldeydik. Gurbetçilerin huzur solukladığı, sıla tattığı Akmescit'in

Svabada mahallesinin bu, konak misâli evinde de, diğerlerinden farksız bir atmosfer solukladık durduk. Tatar usûlü sarılmış sarmalar, tavadan sofraya anında servis yapılan çiğ börekler, dilimlenmiş köbeteler, mantılar hicrân burukluğunu nisyana yetmedi.Veda ziyaretine, çay ve kahvelerle katık yapılmış anıların tazelenişi, minnetlerin iletilişi ve dualar da katıldı. Elimdeki pakette bulunan “Kırım Tatar Aşları” kitabı ve kızıma hediye ettiği yöresel elbise için tekrar tekrar teşekkür ederek helâlleşiyorum Ferah abla ve ailesiyle.

Ertesi gün... Düne eş bir günün ilk ışıklarıyla uyandık. Yatılı bir de misafirimiz var. Kırım’dan mezun olan ve Orta Asya’ da çalışan bir Türk kızı, manevi kardeşim. Beş yılını geçirdiği, ikinci vatanı bellediği, bu güzel memleketi ziyarete gelen Eda Elif de bizim ziyaretlerimize katılacak.

Bahçesaray yolunun dört mevsime has manzaraları birbirini kıskandırırcasına güzeldir. Güzün her ton sarısı, kışın saf beyazı, baharın capcanlı yeşili ve yazın bin bir rengini seyre doyamazsınız.

İlk çaldığımız kapı, kıymetli kardeşim Seval Hanım’ın evi. Vedalaşmak için geldiğimiz bu Türk ailesinde geçirdiğimiz birkaç saat; bol ikramlı, millî maç dolayısıyla bol heyecanlı, evin yeni misafiri minik bebekle umutlu, evin neşe kaynağı Ömer’in tatlı dili, afacanlıkları, üç dilde söylediği şarkı ve şiirleri, anlattığı masallarıyla neşeli, Seval Hanım’ın kesintisiz sohbetiyle renkli ve sonunda da hazindi.

Bahçesaray’a yakın bir köyde ikamet eden kıymetli eğitimci dostumuz Şevket Bey, köyün sağlık ocağında doktor olarak çalışan hanımı ve biri tıp, ikincisi tarih fakültesi, üçüncüsü de lise öğrencisi olan kızlarıyla mutlu, başarılı, mütevazı bir aile örneği sergiliyorlar. Birkaç kere daha konuk olduğumuz bu büyük, bahçeli evde tabiatla bütünleşmenin yanı sıra Kırım-Tatar

dili, kültürü, gelenekleriyle de bütünleşme imkânı bulduk. Ekili-dikili, bakımlı-alımlı bahçelerinde dolaşmanın dinlendiriciliği, Ev sahiplerinin hoş sohbetlerinin akıcılığı, birbirinden lezzetli yemeklerinin sofraya getirdiği zenginliği, her birini sarıp sarmalayan güler yüz, tatlı dil ve iyi hâl formülleri bize unutulmaz misafirlik ve anı tabloları yaşatan birkaç çizgi. Biz bu çizgileri belleğimize kazıyarak ayrılıyoruz bu insanlardan, dua ve temennilerini de almayı ihmâl etmeden.

Gözümüzü alan, kalbimizi mest eyleyen, ruhumuza sonsuzluklar yaşatan, mükemmellikle çizilmiş tabiat tablolarını seyrede seyrede dalıp gidiyoruz yol boyunca. Gözlerimin ağırlaştığını, ruhumun bir kuş gibi hafiflediğini hissettiğimde, çoktan girmiştik Akmesçit' e.

Batan güneşle her günün yitişinin bir firak olduğunu hatırlamamak mümkün mü? Biten her ziyaret de bize firakı yaşatan bir vuslat değil mi?

Bir gecenin ardından yepyeni olarak doğan güneş, yeni bir günü müjdeliyor. Bu gün bizi başka dostlarla kavuşturacak olan veda ziyareti için yola çıkmak üzereyiz. Eski Kırım, Karasu ve Sarısu hatları arasında dolaşacağımız bu günün bize getireceklerinin merak ve telâşı içinde bindik Seyfettin Aga'nın arabasına. Arabaya ihtiyacımız olduğu zamanlarda imdadımıza koşar Seyfettin Aga. Bu kadar gezmeye alışık olmayan çocuklarımız da hafif yorgunlukla birlikte sevinç içinde dışarıyı seyre dalarlar. Kâh araba markalarında dikkatleri, kâh manzaralarda.

Eski Kırım'a defalarca gitmiş olmamız, bir buçuk saatlik yol boyunca seyredeceğimiz manzaralarda bir ünsiyete sebep değil. Gözümüze takılan her manzara yine büyüleyecek bizi. Yeşilin zenginliği, solgun betimize-benzimize, hazan vurmuş yüreğimize bir canlılık getiriyor. Yol kenarındaki çeşmeden buz gibi su içiyoruz kana kana; susuzluğumuza karşı, şifa niyetine.

Lavanta bahçelerinin önünde mola veriyoruz. Kızımın, lavanta çiçeğine uygun kıyafetiyle tarlaların içinde fotoğrafını çektikten ve biraz hava aldıktan sonra yola devam ediyoruz.

Meryem Ablaların evi ne kadar güzel! Kırmızı, beyaz ve sarı güller, renk renk çiçekler, gölgeliğine motifleri yansımış asma, küçük çilek bahçesi ve bahçede bir çeşme...

Fadime ve eşi karşıladı bizi güler yüzleriyle. Bir de oğulları minik Sait. Kardeşi Melek uyuyor olmalı. Fadime, fakülte son sınıf öğrencisi idi tanıştığımızda. Yıllar gurbette de tez geçiyormuş meğer. Fadime'yi oldum olası severim. Biraz yorgun gözüküyor. Kolay mı iki çocuk annesi olup, kocaman bir evi de çekip çevirmek? Kayınvalidesi Meryem Abla, biz epeyce oturup, hasbihal ettikten sonra geldi. Boş durur mu hiç Meryem Abla? Sağlık problemlerine rağmen, Eski Kırım'a yarım saat kadar mesafesi olan Kefe'de çalışıyormuş. İşten gelmiş olmasına rağmen yorgunluğunu ne güzel saklayabiliyor! Her seferinde olduğu gibi içten ve konuşkan.

Bu son ziyaretimiz için bize hazırladıkları sürpriz çok hoşumuza gitti doğrusu. Yaşadıkları yere yakın bir tepeliğin eteğinde bir dere kıyısında piknik yapma teklifleri, geri çevrilecek bir teklif olamazdı.

Bütün hazırlıklarını yığdılar arabaya. Çoluk-çocuk da iki arabaya doluştuk. Tabiatın sessizliği içinde, çocukların özgürce koşup, hoplayıp, zıplayabilecekleri, toprağın bereket ve kokusunu hissedebileceğimiz, ormanın mis gibi kokusuyla ciğerlerimizi dezenfekte edebileceğimiz, dostlukların saflığıyla tabiatın saflığının masum harcından hissemizi alabileceğimiz bir fırsat yakalamanın neşvesi içindeydik.

Kısa süre sonra, kuytu bir yere yakılan ateş üzerine yerleştirilen etlerin kokusu eşliğinde, yere serilen kilimlerin üzerine çöktük. Kimimiz yaydığımız sofra ör-

tülerinin üzerlerini donatıyor, kimimiz de Eski Kırım'ın bereketli topraklarının mahsulü olan domates ve salatalıklardan salata yapıyorduk. Açık havanın tesiriyle, herkes acıkmış olmalı ki, etler pişer pişmez sabırsızlıkla başladık yemeğe. Sohbetimiz, yemek, tabiat ve çocuklar doyumsuz anlar yaşattı bize biiznillah.

Yolcu yolunda gerekti. Ayrılmakta zorlandığımız bu ortama bir kere daha baktım uzun uzun. Defalarca sarıldık dostlarımızla. Öptük doyasıya masum yavruları. Ve sallanan ellere karşılık verirken ilerledi arabamız tenha, tozlu yollarda. Gözden kaybolmuştu bu hatırı sayılır, nezih ve büyük aile dostları.

Yolun ilk kilometrelerinde, Fadime'nin iki yavrucağı hiç gözümün önünden gitmedi: Melek'in doğuştan kınalı saçları ve kaşları, masum yüzü, pamuk elleri; Sait'in tatlı mı tatlı dili, paytak yürüyüşü...

Vakit ikindiyi aşmış, günebakanlar başını eğmiş, serinlik gelmiş sıcağın yerine. Elimizde tarihî çeşmeden doldurduğumuz soğuk sular, başımız önde, anıları dürerken maziye ikindi kızıllığında, tekrar açmak üzere çarşaf gibi geleceğin şafağında ;Karasu Kasabası'na ulaşmıştık bile.

Dilara Ablalar büyük bir sabırsızlık içinde bekliyorlardı. Eda edilen akşam namazlarının ardından bin bir zahmet gerektiren kurabiye, pasta ve diğer tatlılarla birlikte yudumladığımız çaylar, ne kadar cazipti piknikten sonra. Köy imamının hanımı, Dilara ablanın kızları ve komşularıyla geçirdiğimiz bu dopdolu akşam, bende yorgunluktan eser bırakmadı. Geçirdiğimiz güzel dakikalardan aldığımız güçle, kolay atlatmaya çalıştık veda anını. Çalacağımız son kapı için, Karasu'nun pek yakınındaki küçük kardeşi Sarısu' ya çevirdik yönümüzü.

Esma sitemlerle karşıladı bizi. "Gözüm yollarda kaldı, hep bana az vakit ayırıyorsunuz ..." Özür diledik durduk ama ikna etmek zor Esma'yı. Bir kahvemi içmeden gitmeyin diyor ısrarından vazgeçmeyerek. Ama

vakit çok geç olduğu için daha öncelerden içtiklerimizi, hatırlarının bize kâfi olacağını vurgulayarak, arabada bekleyen eşimi ve Seyfettin Aga'yı daha fazla bekletmemek için ayrıldık bu vefa insanından. O da üniversiteden mezun olduktan sonra bu köye gelin gelmiş, köyün kütüphanesinde çalışmasının yanı sıra, köy hayatının şartlarında hayatını devam ettirmeye başlamıştı. Kültürüyle ve sevgi dolu dünyasıyla Sarısu'nun sevilen bir ferdi olmayı başaran bu vefalı dosta da diğerleri gibi bir kitap bıraktım hatıra olarak. Kendisinin istifade ettiği gibi, çevresindeki pek çok insana da ışık olacağı ümidiyle uzattığım kitaba olacak vefasından emindim.

Evin yolunu tuttuğumuzda, yaklaşan gecenin karanlığını yaran sokak lambalarından, evlerin pencerelerinden süzülen ışıklardan ve araba farlarından yayılan ışıklar, bir el feneri oldu hatıralarımın loş koridorunda. İki yıl önceki düğününde, saadet ve hayırlı izdivaç temennisiyle uzattığım gülü solmasına rağmen saklaması onun vefasının bir delili değil miydi? Evlerinin bahçesinde çektirdiğimiz fotoğraf karesine giren, kocasının halası, kedisinin minik yavruları ve bizim yavruları sevme peşinde olan yavrularımız, geçen sene ayrılan Eda Elif ve Esma. Bana öyle çok şey fısıldayıp duracaklar ki, geleceğin meçhûl bir zamanının kıyısında...

Hayallerimin sığ kıyısında çok dolaşmamı, şehrin geceye rağmen gürültüsü korna sesi gibi sıçrattı yerimden. Birkaç gün sonra ayrılacağımız bu şehrin gecesine de baktım derin derin, uykudan gözümü çevirmeye çalışarak.

Sağlıklı olana günler de biter geceler de. Gurbet de geçer ömür de. Ama öyle günler, öyle geceler vardır ki; zamanın bir kıyısında, bir kuytu yerinde ya da merkezinin yakınında, bir şehri aratmaz. Hatıra bineğine kurulur, şehr-i zamanın o yerlerinde dolaşmaya çıkarsının dakikalar boyu. Ya merkezde, ya kıyı, kuytu bir yerde.

Gelecekte çok defa dolaşmayı murat edeceğim üç günlük veda ziyaretlerimizin son halkasının da bitiminde, derin bir uykuya daldım gecenin ilerleyen saatlerinde…

Eda'yı yolcu etmenin telâşını ve burukluğunu henüz geçirmiştik ki, yoğun hazırlıklara kaptırdım kendimi üç güne has. Götüreceğimiz, dağıtacağımız, bırakacağımız eşyaları ayırdık gündüz- gece. Evimize vedalaşmaya gelen tanıdıklarımız oldu.

Her dakikası ayrı bir telaş içinde geçen uzun günlerin sonunda, havaalanına gitmek üzere evden ayrıldığımızda, saat, henüz sabahın yedisiydi. Ferah ablaların arabasıyla havaalanına gidiyorduk. Sabah melteminin okşayan serinliğinde, gözlerimiz geride, süzerken şehri, gözyaşlarıma esir düşmüştüm.

Havaalanında bizi uğurlamak için gelen onca dosttu görünce, her ayrılan gibi, biraz mahcûbiyet, biraz da teselli ile sakinleşmiştim; bu ânı, ayak üstü sohbet, veda ve dualarla geçirdik.

Arkadaşları önden gittiği ve tek başına sona kaldığı için Dilek de bizimle uçacaktı. İmtihanlarını başarı ile vermenin, beraber yolculuk yapmanın hafifliği ve tatile gitmenin sevinci vardı onda. Bizde ise vatana, ailelerimize kavuşacak olmanın sevincini bastıran bir ayrılığın hüznü, dostların bizi uğurlarken üzüntüden asılan yüzü, kısılan sesleri ve sallanan elleri…

Pasaport ve vize kontrollerinin peşinden ilerledik uçağa doğru maddî –manevî yüklerimizin altında ezile ezile. Aynı ağırlıklarımızla bindik uçağa, yükseldik bulutların üstüne, göklerin uçsuz bucaksız derinliğine.

Seyre dalarken semayı uçağın penceresinden, duygularımı uçurmak istedim, lâkin ne mümkün? Dilek'in omzuna yaslanan başı, kızımın kucağımı kaplayan nâzik bedeni ve babalarının yanındaki oğullarımın enerjik ve sempatik tavırları arasında, gömdüm duygularımı hafıza menzilimin bir köşesine.

Bir ayrılık hikâyesi, İstanbul'a indiğimizde sona eriyordu. En güzel duygularla içimizde güz yaşatan bu hikâyemize toz kondurmamak niyetindeydim. Ne sılanın baş döndüren ihtişâmı, ne tatilin rehaveti, ne de gelecek endişesi...

Her firakta bir vuslat, her vuslatta bir firak olduğunu hissetmek herkese nasip olabilir. Mühim olan, firaklara gizlenen vuslatları görerek teselli olmak, vuslatların bir yerine saklanmış firaklarının izini bularak, vuslat sarhoşu olmamaktır.

Zirâ "Zevâl-i lezzet elem olduğu gibi; zevâl-i elem dahi lezzettir." Ne lezzetler ebedîdir, ne de elemler. Birbirlerini kovalar dururlar.

Yakalayabilene aşk olsun.Ta ki Hakk'a kavuşuncaya kadar...

" Allah'ım muvakkat hayat hikâyemizin hatmiyle, vuslatını bahşet ki; ebedî firakların ebedî elem azaplarında helâk olmayalım."

Mevlâna gibi bir şeb-i arûs olsa mevt bize,

Olur hayat tam firak, Mevlâ'sız her an fevt bize.